

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

DOCTORAL

1968

MA

1968

1968

IN VARIOUS

PALM

1968

1968

BEATI

RAYMUNDI

LULLI

DOCTORIS ILLUMINATI
ET
MARTYRIS.

LIBER

MAGNUS CONTEMPLATIONIS
in Deum.

JVXTA MOGVNTINAM EDITIONEM
in folio Anni MDCCXL.

IN VARIOS TOMOS DISTRIBUTUS.
Tomus V.

PALMÆ MAJORICARUM
anno MDCCXLVII.

Superiorum permissu.

Typis Michaelis Çerdà & Antich, & Mi-
chaelis Amoròs Typogr.

BEAT

RAY

DOCTOR

DOCTOR

MAGNUS

MILDER

MAGNUS

in

MAGNUS

MAGNUS

MAGNUS

MAGNUS

MAGNUS

MAGNUS

MAGNUS

MAGNUS

BEATI
RAYMUNDI
 LULLI
 DOCTORIS ILLUMINATI
 ET
 MARTYRIS
MAGNVS LIBER
 CONTEMPLATIONIS
IN DEVM.
 VOLUMEN II.
LIBER III.
 DISTINCTIO XXVIII.
 DE COGITATIONE.
 CAPUT CXLIX.

Quomodo homo cogitet in diuina Essentia.

1.
a.

*EVS, qui es magnus
 super omnes virtutes, &
 es honoratus super omnes
 honorationes! Cúm Tu,
 Domine, sis altus super
 excellentes altitudines,
 & nos simus imi per
 opera*

4 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl.*

opera peccati in hoc tenebroso mundo, tuus servus & tuus subditus elevat suam cogitationem, & eam transmittit ad Te, ut sit Tecum & in Te, & ne sit occupata & impedita in vana gloria mundana.

2. Melior contemplatio, in qua homo possit esse, *Domine*, est, quando habet suam cogitationem in tua nobilitate & in tua virtute, quin sua anima sit occupata ab aliqua re sensuali; quia fervor & amor est major & melior, quando una res intellectualis contemplatur aliam, quàm quando contemplatur rem sensualem.

3. In quantum homo est calefactus & inflammatus amore in tantum sua cogitatio est fervens & fortis in re, in qua cogitat: igitur, ut mea cogitatio sit valde fervens & fortis in Te, *Domine*, precor Te, ut impleas totum meum cor & totum meum corpus & totam meam animam tuo amore.

4. b. *O Domine, qui errantes dirigis in viam veritatis!* Sicut corpus humanum fortificatur & dirigitur per sensus corporales,

les, quando sunt ordinati in sua dispositione & in suis delectationibus, ita anima rationalis magnificatur & dirigitur, quando sui sensus spirituales sunt ordinati in suo Domino & Creatore: igitur, ut mea anima nobilitetur in virtutibus, mea cogitatio conatur quantum potest contemplari in Te.

5. Sicut corpus corrumpitur & destruitur per turbationem & destructionem sensuum corporalium, ita, *Domine*, mea anima corrumpitur & inordinatur per deviationem & inordinationem sensuum intellectualium, quando ipsi exeunt ab ordinatione, in qua eos creasti.

6. Quando meam cogitationem habeo in Te, *Domine*, mea anima est læta & satisfacta & plena amore, devotione, contritione, veritate, fidelitate & omni perfectione, & non video, quòd ullâ re indigeat; sed, quando mea cogitatio non est in Te, sed in aliis rebus, mea anima est vacua & vana & plena vitiis & defectibus per hoc, quòd sit occupata in rebus, quæ non sunt suum complementum & sua perfectio.

6 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl.*
feditic.

7. c. *Æterne Domine, qui nunquam habuisti principium nec habebis finem! Quia mea anima facta est misera & fragilis per opera peccati, & Tu es Dominus adeo altus & nobilis & honoratus, propterea non potest sufficere ad cogitandum in Te secundum nobilitatem tuæ Deitatis; veruntamen, licet ipsa ad hoc non sufficiat, saltem facit, quod potest ad cogitandum in Te secundum suam pauperem potestatem & virtutem.*

8. Sicut aves volando ascendunt per aerem, secundum quod habent vires & potestatem, & sicut navis elevatur super undas maris, quæ eam vexant, ita, *Domine*, cogitatio tui servi ascendit ad Te secundum suas vires, & deprimat sub se vanitates hujus fragilis vitæ mundanæ.

9. *Gloriose Domine!* Quando mea anima elevavit suam cogitationem ad Te, & eam abstulit à vanitatibus mundanis per tuam gratiam, multoties evenit, quod in instanti mea cogitatio descendat in terram

&

Vo. II. Li. III. Di. XXVIII. Cap. CXLIX. 7
& separetur à Te, & cogitet in rebus contrariis tuis honorationibus & tuis operibus; & valde miror, *Domine*, quomodo in tam brevi tempore mea cogitatio adeò se elonget à Te.

10. d. *O Domine DEVS, qui es fortis super omnes fortitudines!* Naturale est rebus velocius & libentius ire ad id, à quo recipiunt perfectionem, quàm ad id, à quo recipiunt indigentiam & defectum: igitur, cum Tu sis complementum & perfectio animæ hominis, velocius & libentius deberet ipsa cogitando ire ad Te, à quo recipit perfectionem, quàm ad res mundanas, à quibus recipit defectum.

11. In quantum homo, *Domine*, cogitat in tua Deitate & in tuis Virtutibus, in tantum est sua anima liberior & potentior & virtuosior, & in quantum omittit cogitare in Te, in tantum sua anima captivatur & ligatur à fragilitate & miseria: igitur, cum libertas sit res amabilior, quàm servitus, qui vult esse liber, habeat suam cogitationem in Te ex tota sua potestate
&

& ex omnibus suis viribus.

12. Adeò benedicta res est, *Domine*, cogitare in tua Bonitate & in tuis operibus, quòd melior sit anima hominis per cogitare in Te uno momento, quàm per cogitare in alia re centum annis; quia, quò plús cogitat in Te, eò plus utilitatis habet, & quò plús cogitat in alia re extra Te, eò plús damni habet.

13. e. *Director Domine, Adjutor, Consiliator!* Benedictus sis Tu, qui adeò virtutificasti & nobilitasti cogitationem hominis, quòd non impediatur à tempore nec à loco; quia in uno puncto & in uno momento potest homo mutare suam cogitationem de uno loco in alium & de uno tempore in aliud.

14. Cúm cogitatio hominis, *Domine*, sit adeò libera, quòd possit cogitare in quacunque re velit, & in quocunque tempore & loco velit, valde miror de hominibus, quare non cogitent in Te & in tuis operibus & in tuis virtutibus, & omittant cogitare in prosperitatibus hujus mundi, quæ
nihil

nihil valent.

15. Si cogitatio hominis occupatur & impeditur cogitando in delectationibus temporalibus & in rebus, quæ nihil valent, quomodo potest homo esse adeò nescius & stultus, quòd eam non habeat in Te, qui tantum vales, & à quo non venirent ei tot labores & sollicitudines, si in Te cogitaret, quot ei veniunt, quando cogitat in divitiis hujus mundi, quæ sunt carcer & confusio animæ?

16. f. *Gloriose Domine, juste in omni tempore!* Maledicta est paupertas & indigentia, quæ inducit homines ad cogitandum in vanitatibus & divitiis & delectationibus hujus mundi amando & desiderando ipsas, quæ inducit eos ad omittendum cogitare in tuis nobilitatibus & in tuis honorationibus.

17. Perversa est, *Domine*, cogitatio hominis, quæ cogitat in delectationibus & placitis luxuriæ, & omittit cogitare in donis gratiæ, quæ recipiuntur à tua divina Essentia; quia cogitatio, quæ est in rebus

india

fec-

foetidis & immundis & turpibus amando eas, deformatur & foedatur ab eis; & cogitatio, quæ est in Te & in benedictione, quæ venit à Te, est valde nobilis & pulchra.

18. Sicut tua excellens Essentia, *Domine DEVS*, est nobilis & alta, ita nobilitat homo suam cogitationem, quando eam elevat ad Te, & eam habet in Te, & eam inamorat de Te; & sicut foetores & miseriæ & fragilitates hujus mundi sunt viles per corruptionem & defectum, ita homo vilificat suam cogitationem, quando eam inamorat de ipsis.

19. g. *Iuste Domine, à quo petuntur misericordia & indulgentia!* Beati sunt, qui ab aliis recedunt, ut solitariè possint cogitare in Te; quia, dum solitariè cogitent in Te, sua cogitatio solabitur & associabitur amore & devotione & contritione & fidelitate & veritate & omnibus aliis virtutibus.

20. Quando homo, *Domine*, cogitat in Te ex omnibus viribus suæ animæ sine impedimento rerum sensualium, suæ cogitationes sunt bonæ & plenæ dulcedi-
ne

ne & placito & amore, quia tunc sua anima conjungitur Tibi contemplando in tua gloriosa Deitate.

21. Adeò mundatur & purificatur & sanctificatur anima hominis, quæ cogitat in Te, *Domine*, sinè impedimento rerum sensualium, quòd omnium prosperitatum hujus mundi & omnium laborum, qui in eo sunt, sit immemor ratione complementi & perfectionis, quam recipit à Te.

22. h. *Domine, qui facis licitas omnes res, quæ Tibi placent!* Quando mea anima non cogitat in Te, semper turbatur & errat; & sicut homini cæco deficit ductor, quando est solus in via, ita meæ animæ deficit omnis directio, quando non cogitat in Te & propter Te.

23. Multæ arbores sunt, *Domine*, talis proprietatis & naturæ, quòd non possint vivere & fructificare nisi juxta aquam: igitur, cum meæ animæ sit naturale non posse vivere & fructificare nisi cogitando & contemplando in Te, valde miror, quomodo ipsa possit durare in oblivione Tui.

24. Na-

24. Naturale est oculis corporalibus, *Domine*, quando vident turpitudines virorum & mulierum, se vertere ad aliam partem, quia turpe est eis illas videre; & naturale est homini habere fastidium & displicentiam, quando odoratur res foetidas & malè olentes: igitur, quâ ratione & naturâ cogitatio hominis non fastidit nec recundatur cogitando in tot rebus mundanis, quæ sunt viles, & foetidæ & corruptæ in peccato?

25. i. *O Domine DEVS*, qui es aspectus meorum oculorum & mearum confidentiarum! Postquam me vocasti & à somno me excitasti mea cogitatio se fecit servam tuarum honorationum & tuarum laudum & tui beneplaciti, & se tradit & submittit ex tota sua potestate & ex omnibus suis viribus ad contemplandum in Te.

26. Tuam Bonitatem & Virtutem non est, qui posset cogitare & æstimare, *Domine*, quia, ex quo vocasti meam animam, ut cogitet in Te, tuus servus desiderat diu vivere, ut diu sentiat placita, quæ sua cogita-

tio

tio ei affert à Te, & plangit placita, quæ perdidit, quando non cogitabat in Te.

27. Mea cogitatio, *Domine*, vigilat & non cessat die & nocte contemplari in Te, & timet occasiones contrarias contemplationi.

28. K. *O DEVS* pie, complementum & finis meorum desideriorum! Quoniam Tu, *Domine*, es Creator & Benefactor meæ animæ, mea anima proponit, quòd suæ cogitationes & suæ considerationes sint in Te, & de Te, & propter Te.

29. Quoniam mea anima, *Domine*, proponit & desiderat & amat, quòd suæ cogitationes sint in Te, peto à Te gratiam corde devoto & oculis lacrymosis, ut velis, quòd omnes ipsæ sint in amando & laudando & memorando Te.

30. Ante tuum gloriosum Altare & ante tuam pretiosam Crucem, *Domine DEVS*, tuus subditus & tuus homo Tibi dat & offert suam cogitationem ad memorandum & amandum tuam excellentem Essentiam divinam.

CAPUT

QUOMODO HOMO COGITET IN
gloriosa Humanitate nostri Domini
JESU Christi.

1. **O** *JESU Christe Rex gloria!* Tibi,
 a. **O** *Domine*, detur & cognoscatur
 omnis virtus & omnis honoratio & omnis
 benedictio; quia, sicut corpus est subjec-
 tum formæ, ita mea anima est subjecta
 meæ cogitationi, quæ mihi dat valde mag-
 num placitum & satisfactionem, quoties
 ipsa cogitat in tua Humanitate, quæ est
 nobilior creatura, quæ unquam fuit & esse
 possit.

2. A principio, quo Tu, *Domine*, fuisti
 incarnatus in nostra Domina sancta Ma-
 RIA Virgine gloriosa usque ad tempus,
 quo ascendisti ad cœlestem Patrem, inve-
 nio meam cogitationem paratam ad cogi-
 tandum in tua Humanitate; sed, quando
 mea anima vult cogitare & imaginari al-
 tas nobilitates, in quibus tua Humanitas
 est

Vol. II. Lib. III. Dist. XXVIII. Cap. CL. 15
est in gloria, invenio meam cogitationem deficientem in imaginando ipsas.

3. Ratio, quare mea anima, *Domine*, habet majorem potestatem cogitandi in tua Humanitate, dum erat in hoc mundo, quàm dum est glorificata in coelo, est, quia mea anima est occupata & impedita à rebus sensualibus, quæ sunt ei faciliores ad cogitandum, dum sunt in hoc mundo, quàm dum sunt in alio.

4. b. *Domine vere DEVS, qui justis & peccatoribus retribuis secundùm sua opera!* Adeò deberet mea anima esse exercitata in cogitatione tuæ Humanitatis, quòd per longam perseverantiam cogitationis deberet ei videri, quòd Te vidissem visu corporali.

5. Unde benedictus sis, *Domine DEVS*; quia, sicut memoria facit præsentem homini illas res, quas vidit, ita intellectiva cogitatio, quando diu cogitavit in tua Humanitate & in figura ipsius, habet in memoria Te, & figurationem, quam accepit cogitando in Te.

6. Nam

6. Nam naturale est, *Domine*, quòd anima hominis recipiat figuram illius rei, quam multoties cogitavit, & imaginata est, & figuravit.

7. c. *Singularis Domine, magne super omnes magnitudines!* Mea cogitatio stat in gravibus doloribus & in angustiosis laboribus & in vili morte, quam sustinuiti pro nobis peccatoribus.

8. Mea anima, *Domine*, transmittit suam cogitationem ad imaginandum & recipiendum magnam dilectionem & magnam patientiam & humilitatem & misericordiam, quæ fuerunt in tua sancta Humanitate, quando torquebatur & injuriabatur & occidebatur.

9. Quando mea anima, *Domine*, cogitat statum, in quo Tu & tua benedicta Mater & tui Apostoli eratis in hoc mundo, & figurat vestras paupertates & humilia vestimenta & labores, tunc vult figurare vos in magnis honorationibus & prosperitatibus, & non in tantum conatur cogitare & imaginari vos isto modo, quòd non pluries

Vol. II. Lib. III. Dist. XXVIII. Cap. CL. 17
ries cogitet vos in paupertatibus & angustis & tormentis & contemptibus hominum mundanorum.

10. d. O Domine DEVS, qui exaudis omnes, qui Te invocant ! In amante multò plus crescit amor per cogitare in re, quam amat, quàm per videre ipsam corporaliter ; & hoc est ratio naturalis, quia amor est propinquior cogitationi, quàm visui corporali ; & quia visus corporalis impedit cogitationem, quoties homo videt præsentialiter rem, quam amat, propterea plus inamoratur videndo intellectualiter, quàm sensualiter.

11. Igitur, quamvis ego, Domine, sensualiter non viderim tuam sanctam Humanitatem, tamen mea cogitatio plus me inamorat videndo ipsam intellectualiter, quàm mei oculi videndo res sensuales.

12. Cùm amor sit major & melior per cogitationem, quàm per visum corporalem, tuus servus & tuus subditus, Domine, Te precatur & petit à Te gratiam, ut robores, & vivifices suam cogitationem ad

B

con-

contemplandum in tua Humanitate ; quia multò majora & meliora sunt placita intellectualia, quàm sensualia.

13. e. *Iuste Domine, sapiens in omnibus scientiis* ! Sicut per defectum amoris homo obliviscitur rei, quam amavit, ita per abundantiam cogitationis in re, quam amat, crescit & multiplicatur amor ; quia, quò plus homo cogitat & meditat, eò plus amat : igitur, ut ego sim plenus amore, rogo Te, ut facias durare meas cogitationes & meas considerationes in tua benedicta Humanitate.

14. Illæ cogitationes sunt beatæ, *Domine*, quæ sunt in tua benedicta Humanitate ; quia plus bonitatis & nobilitatis videt homo in re bona & nobili intellectualiter, quàm sensualiter : igitur, multò melius est homini cogitare in Te, licet non sit in loco, in quo es passus & mortuus, quàm si esset in eo, & videret tuum sanctum sepulchrum & sua cogitatio non esset in Te.

15. In hoc mundo videt homo, *Domine,*

mine, tuam Humanitatem intellectualiter cogitando, sed non potest eam videre sensualiter in illa figura, in qua ipsa est: igitur in hoc possumus cognoscere nobilitatem, quam homo habet majorem in visu intellectuâli, quàm in sensuali; quia oculi animæ sufficiunt ad attingendum & videndum ea, ad quæ non sufficiunt oculi corporales.

16. f. *Perdurabilis Domine in omni tempore, abundans omnibus perfectionibus*: Quando mea anima cogitat in magna largitate & humilitate, quàm habuisti, quando Te incarnasti, & memorat altam naturam & excellentem nobilitatem tuæ Deitatis & tuæ purificatæ & sanctificatæ Humanitatis, tunc mea cogitatio est perfecta & completa in tuis honorationibus & in tuis perfectionibus.

17. Quando mea anima, *Domine*, cogitando memorat tuam Deitatem esse Creatricem omnium creaturarum, & tuam Humanitatem esse Recreatricem omnium ipsarum, tunc roboratur & conatur cogitando

do dare laudem suo Creatori propter creationem, & gratias agere suo Salvatori & ipsum benedicere propter recreationem.

18. Quando mea anima, *Domine*, cogitando affirmat & fatetur tuam sanctam Humanitatem esse in supremo coelo unitam cum tua gloriosa Deitate & magnificatam ab ipsa, & in hoc mundo fuisse crucifixam & mortuam pro nobis peccatoribus, tunc mea cogitatio lætificat totam meam animam; quia hæc recordatio mihi dat confidentiam, quòd tua Humanitas precetur Deitatem pro nobis, qui sumus ejusdem naturæ, cujus ipsa est.

19. g. *O Domine, qui promittis omnes gratias & omnes benedictiones!* Si mea cogitatio tempore præterito fuit mihi inimica, èò quòd nollet cogitare in Te, & cogitaret in vanitatibus hujus mundi, nunc ei ignosco, quia nunc est mihi mater & amica per hoc, quòd totam suam gloriam & totum suum placitum habeat in cogitando & contemplando in tua misericordia & pia Humanitate.

20. Mea cogitatio, *Domine*, me facit genuflectere ante tuum gloriosum Altare, & me facit suppliciter osculari terram, & elevare meas manus & meos oculos versús figuram sanctæ Crucis pretiosæ, & calefacit meum cor in tuo amore, & dat meis oculis lacrymas & ploratus.

21. Adeò est mihi dulcis & placens cogitatio, quam habeo, *Domine*, in tua Humanitate, quòd die & nocte precer meam animam, ne eam tædeat cogitare in tua Bonitate & in tuis honorationibus, ut meum cor poeniteat meorum gravium peccatorum, & meum os det laudes & gratias meo Creatori & meo Redemptori.

22. h. *Susceptor Domine nostrarum petitionum & precum!* Tu bene scis, quòd, quando homo cogitat fortuitò in aliquibus rebus, quæcunque ipsæ sint, sua cogitatio nihil valeat; quia cogitat & imaginatur res, quas non debet, eò quòd eas non amet.

23. Cùm tuum gloriosum Corpus, *Domine*, fuerit clavis affixum & vulneratum & mortuum in Cruce pro nobis peccatoribus,

ribus, quomodo potest esse, quòd mea anima quandoque fortuitò cogitet in Te, quoniam Tu ascendisti in Crucem occasione mearum culparum? quare peto à Te gratiam, ut meam cogitationem liges ligamine amoris, ne mea anima fortuitò cogitet in Te, nec in ulla alia re.

24. Nam quòd cogitatio, *Domine*, fortuitò cogitet, provenit ex defectu amoris; cùm nullus homo, dum cogitat fortuitò, amet illam rem, in qua cogitat: igitur, quando mea anima caret amore, tunc fortuitò imaginatur & memorat res absque ulla utilitate.

25. i. *O Domine vere DEVS, sapiens & iuste in omnibus creaturis!* Sicut per tuam Passionem fuit mortificatum & deletum peccatum primi Parentis, ita anima hominis iusti vivificatur & mundatur, quando cogitat & contemplatur in tua Nativitate & in tua Passione & Morte.

26. *O JESU Christe Domine!* Laudatus sis Tu, & benedictum sit quidquid tuum est; quia posuisti ante nostros oculos

los corporales speculum sanctæ Crucis, ut per ipsum nostra anima se moveat ad cogitandum in gravibus laboribus & in angustiosa morte, quam tua justa Humanitas sustinuit & passa fuit.

27. Multoties mihi accidit, *Domine*, quòd haberem ante meos oculos speculum tuæ gloriosæ Humanitatis, & mea anima dormiebat & non aperiebat oculos cordis ad cogitandum in suo Salvatore: igitur benedictus sis Tu, qui excitasti eam ad cogitandum in tua Passione & in tua gravi Morte & in tua gloriosa Gloria.

28. K. *Patiens Domine, plene omnibus amoribus & omnibus valoribus!* Sicut est naturale, quòd volare non sit nisi in aere, & natare non sit nisi in aqua, ita nisi esset culpa & peccatum, foret homini conveniens & rationabile & naturale, quòd non cogitaret nisi in tua Deitate & in tua Humanitate & in vilitate, in quam cecidit per peccatum & culpam.

29. Sicut navis periclitatur, quando est in tempestate per undas & ventos, ita,
Domine,

Domine, & adhuc multò plus anima hominis periclitatur, quando non cogitat in tua Deitate & in tua Humanitate & in vitalitatibus hujus mundi fallacis.

30. Sicut homines recondunt suos thesauros & divitias in suis archivis, ita, si Tibi placeret, *Domine*, vellem, quòd mea anima esset reconditorium tuæ cogitationis; & sicut aves faciunt suos nidos in arboribus, ita precor meam animam, ut ponat suam cogitationem in arbore Crucis, ut tuus servus cogitet & contempletur in sancta Humanitate sui nobilis Domini JESU Christi.

CAPUT CLI.

QVOMODO HOMO COGITET
in operibus divinæ Essentia, & in operibus,
quæ sunt secundùm cursum naturæ.

1. **D**EVS misericors, liberalis in omnibus bonis! Quando homo, *Domine*, cogitat in tuis operibus, dupliciter potest
 CO-

Vo. II. Lib. III. Dist. XXVIII. Cap. CLI. 25
cogitare in eis; quia potest cogitare in operibus, quæ facis, *supra cursum naturæ*; & in operibus, quæ facis *secundum cursum naturæ*.

2. Quando homo, *Domine*, cogitat in tuis operibus, quæ fiunt *supra cursum naturæ*, tunc cogitat in rebus, quæ fiunt miraculosè, sicut sunt creare aliquid de nihilo, & resuscitare mortuos, & sanare homines contractos & similia.

3. Sed quando homo, *Domine*, cogitat in tuis operibus, quæ fiunt *secundum cursum naturæ*, tunc cogitat in operibus, quæ fiunt per proprietates & vires & virtutes, quas dedisti & appropriasti naturæ, quando eam creasti.

4. b. *Benigne Domine, Amator omnium bonorum!* Quando homo cogitat in operibus naturæ, *dupliciter* potest cogitare in natura, scilicet in quantum ipsa ducit in actum res, quæ sunt *in potentia*, & in quantum reducit in potentiam res, quæ sunt *in actu*; & his duobus modis tantum operatur natura.

5. Quando

5. Quando natura, *Domine*, operatur in rebus, quæ sunt in potentia, & facit eas devenire in actum, tunc componit de elementis simplicibus aliquod corpus individuale, quod per generationem deducit in *esse* ex materia & forma elementalibus.

6. Sed quando natura, *Domine*, reducit in potentiam res, quæ per ipsam sunt in actu, tunc discomponit elementa in individuo composito ex eis, & dissolvit & disjungit materiam & formam per corruptionem, per quam disparet figura & materia individui.

7. c. *Amabilis Domine, plene dulcedine & amore!* Omnia opera, quæ facit natura, vel fiunt per hoc, quòd Tu licentias naturam ad faciendum ipsa, vel per hoc, quòd natura per virtutem & proprietatem & vires, quas ei dedisti, ea faciat: igitur benedictus sis Tu, quia non est ita de tuis operibus; quia multa facis, quæ non fiunt per naturam, & ad quæ natura non potest juvare nec resistere.

8. Nam Tu, *Domine*, operaris, quando
vis,

vis, ultra terminos, in quibus sunt terminatae vires naturæ, ultra quos terminos sunt opera miraculosa; quia, sicut argentarius facit de frusto argenti quamcunque formam vult, ita Tu facis de natura, quidquid vis.

9. Cúm natura, *Domine*, sit coacta & constricta & terminata intrà tuas vires, & nihil possit facere extra tuam potestatem & voluntatem, & tua potestas & voluntas possint facere omnia, miseræ sunt cogitationes hominum, quando sunt plús in operibus naturæ, quàm in tuis: igitur maledicti sunt, qui plús confidunt in operibus naturæ, quàm in potestate, quæ creavit naturam.

10. d. *Desiderate Pater á beatis Religiosis!* Quando cogito in operibus naturæ, percipio & intelligo, quòd natura non operetur cum intentione, quia intentione caret omnis res, in qua non est vita; &, quia natura caret intentione, caret etiam intelligentiâ & discretionem & imaginationem; & propterea opus naturæ nihil aliud est, quàm con-

convenientia vel disconvenientia inter materiam & formam, per quam convenientiam vel disconvenientiam componitur vel dissolvitur corpus materiale conjunctum ex materia & forma.

11. Si opus naturæ fit à natura, quin ipsa operetur cum intentione & discretione, benedictum sit, *Domine*, tuum opus, quod operatus es, & fecisti cum intentione & voluntate & sapientia; quia creasti creaturas, ut videaris & cognoscaris bonus & nobilis, & ab hac prima intentione derivatur & descendit secunda, quæ est, quòd creaveris homines, ut eis des remunerationem, secundum quod erunt sua opera.

12. *Gloriose Domine!* In quantum homo cogitat in operibus naturæ, quin intelligat in eis opera animalium, intelligit, quòd natura non operetur intelligendo nec sciendo, & per hoc percipit, quòd opera naturæ sint vilia & defectuosa respectu tuorum operum, quæ sunt facta & ordinata cum omni sapientia & scientia & cum complemento gloriosæ & justæ voluntatis.

13. e.

13. e. O Domine DEVS, in quo latificantur & confortantur omnes meae vires & omnes meae fiducia! Qui vult esse sapiens in operibus naturæ, oportet, quòd habeat cognitionem de qualitatibus & proprietatibus ipsius naturæ & cognoscat potestatem & vires, quas Tu habes supra naturam, ne natura eum decipiat dando ei opinionem, quòd ipsa sit potens in rebus, in quibus sua potestas est terminata.

14. Sicut natura, Domine, non habet potestatem operandi nec faciendi ullam rem in Te, quia Tu es supra suos terminos, ita non habet potestatem faciendi ullam illarum rerum, quæ faciunt animalia rationalia, sicut sunt naves & castella & panni & aliæ res similes, quas faciunt homines accidentaliter & artificialiter.

15. Benedicta sit, Domine DEVS, tua magna Potestas; quia ipsa potest facere, quidquid facit natura, & quidquid faciunt animalia; & natura & animalia non possunt facere id, quod faciunt, absque tua Potestate, nec possunt facere in Te id, quod

quod tua Potestas facit in eis.

16. f. *Suavis Domine, pie, plene gratiâ!*

Omnia opera naturæ fiunt cum motu; quia, quando natura componit aliquod corpus, materia movetur ad recipiendum formam, & quando natura discomponit & dissolvit aliquod corpus, materia movetur ad corrumpendum formam illius corporis: igitur benedicta sint, *Domine*, tua opera, quia non sunt similia operibus naturæ; quoniam Tu operaris volendo & cogendo & confringendo, quin motus sit in Te, sed natura nihil potest facere absque motu.

17. Sicut opera naturæ moventur ad generationem & corruptionem in corporalibus elementatis, ita tua opera, *Domine*, incedunt secundum cursum tuarum virtutum; quia, sicut cursui naturæ est proprium generare & corrumpere, ita tuis operibus est proprium procedere per viam justitiæ & misericordiæ & amoris & potestatis & sapientiæ & aliarum virtutum.

18. Igitur tuis operibus, *Domine D E-
VS*, detur & cognoscatur omnis bonitas &
omnis

omnis virtus; quia, sicut natura demonstrat nostris sensibus corporalibus pulchritudines sui operis in animalibus & in vegetabilibus & in metallis, ita tua opera demonstrantur nostris sensibus spiritualibus valde pulchra & valde ordinata; & sicut in animalibus & vegetabilibus & metallis demonstrantur pulchra & bona opera naturæ per pulchras figuras & colores, ita tua opera se demonstrant pulchra & bona per amorem & potestatem & justitiam & misericordiam & sapientiam.

19. g. *O Domine, qui purificas & mundas confessores per opera pœnitentiæ!* Per hoc, quòd quatuor elementa sint contraria adinvicem, opera naturæ non veniunt omnia ad illum finem, propter quem principiantur, & per hoc potest homo cogitando percipere defectus naturæ.

20. *Igitur quia tua gloriosa Essentia, Domine DEVS, non habet ullam contrarietatem, nec ullum impedimentum, propterea perveniunt ad finem omnia opera, quæ tua Voluntas vult, cum non sit, qui possit*

32 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl.*
possit resistere tuæ Potestati & tuæ Vo-
luntati & tuæ Sapientiæ.

21. *Cum* tua opera, *Domine DEVS*,
sint adeò excellentia & nobilia super ope-
ra naturæ multò plús debet cogitatio ho-
minis esse serua & subdita ad cogitandum
& laudandum illa, quàm ista, quæ respec-
tu illorum nihil valent.

22. h. *Domine vere DEVS*, qui *vivifica-
cas & mortificas*, quos vis! Quando natu-
ra operatur secundum suum proprium cur-
sum, semper hoc facit dando & auferen-
do, quia, quantum dat corpori, quod
componit per generationem, tantum au-
fert ab alio per corruptionem; & propte-
rea in operibus naturæ semper est defec-
tus; sed de tuis operibus non est ita; quia,
quando Tu operaris, semper hoc facis dan-
do & non auferendo; quia nulla creatura
habet aliquid, quod sit suum, imò est
tuum, quidquid est, & propterea omnia
tua opera sunt perfecta.

23. Opera elementalia naturæ fiunt
totaliter extra libertatem; quia natura non
habet

habet libertatem in faciendo id, quod facit, imò sua proprietates & suus cursus eam cogunt ad faciendum opera, quæ facit elementaliter; sed de Te, *Domine*, non est ita, quia omnia, quæ facis, liberè & voluntariè facis & nullatenus coactè: igitur per hoc significantur hominibus tua opera in meliori nobilitate & in honoratiori dispositione, quàm opera naturæ.

24. Natura non affert hominibus omnia sua opera in tempore convenienti, quia multoties accidit, quòd eis det aliquas res, quæ non sunt necessariae, & tardet in dando illas, quæ tunc sunt necessariae: igitur benedictus sis, *Domine DEVS*, quia non est ita de Te, quoniam semper das res, quæ sunt homini magis utiles & necessariae secundùm respectum & dispositionem & ordinationem, quam hic mundus debet recipere à tuis operibus.

25. i. *Intelligens Domine, qui revelas & denuntias hominibus tuas voluntates!* Valde miror de Philosophis antiquis, quomodo potuerint tantum cogitare & imaginari
C in

in operibus naturæ, & tantam omissionem habere in cogitando & contemplando in tuis operibus, quæ sinè omni comparatione valent plús, quàm illa.

26. Unde benedictus sis, *Domine DEVS*, quia à tempore tuæ Incarnationis plús tractant & cogitant homines in tuis operibus, quàm in operibus naturæ; & per hoc significatur, quòd ipsi sint plús in tempore gratiæ post tuam Incarnationem, quàm ante ipsam, quando Philosophi plús tractabant de operibus naturæ, quàm de tuis.

27. Quando homo, *Domine*, tractat de operibus naturæ, utitur plús sensualitatibus, quàm intellectualitatibus; sed, quando tractat de tuis operibus, utitur plús intellectualitatibus, quàm sensualitatibus: igitur in quantum intellectualitates sunt nobiliores, quàm sensualitates, in tantum significatur, quòd tua opera valeant plús, quàm opera naturæ.

28. K. Laus & gloria & benedictio sint Tibi, *Domine DEVS*; quia per hoc, quòd homo

homo sit compositus & conjunctus ex corpore & anima rationali, est per naturam corporis paratus & directus ad cogitandum in operibus naturæ, & per naturam animæ est paratus & directus ad cogitandum & contemplandum in tuis operibus.

29. Si homo, *Domine*, ratione corporis est plus occasionatus ad cogitandum in operibus naturæ, quam in tuis, ratione animæ est plus occasionatus ad cogitandum in tuis operibus, quam in operibus naturæ: igitur cum omnis homo secundum ordinatam dispositionem sit obligatus ad sequendum naturam animæ & ad mortificandum naturam corporis, valde mala res est peccatum, quod facit homines plus cogitare in operibus naturæ, quam in tuis.

30. Tibi, *Domine DEVS*, laudo meam cogitationem, & Tibi gratias ago propter ipsam; quia, sicut homo religiosus & eremita est separatus à vanitatibus hujus mundi, ita, licet meum corpus habitet in lecis populatis, & sit quotidie in præsentia

„sentia hominum, tamen mea cogitatio
 „nocte & die est in operibus tuæ glorioſæ
 „Essentiæ divinæ.

CAPUT CLII.

QVOMODO HOMO COGITET
in operibus Angelorum & Dæmonum.

1. **D***ivine Domine, potens super omnes*
 a. *potestates!* Quando homo cogi-
 tat in operibus Angelorum & Dæmonum,
 videt per intelligentiam, quòd Angeli
 tractent, quomodo ipse Te amet & lau-
 det & benedicat, & similiter videt, quòd
 dæmones tractent, quomodo ipse sit Tibi
 inobediens & falsus & proditor erga suum
 proximum.

2. Quando homo, *Domine*, cogitat in
 benignitate & nobilitate Angelorum, in-
 telligit, quòd ipsi ratione suæ magnæ bo-
 nitatis sint amatores nostri, & ratione hu-
 jus amoris inducant nos ad viam veritatis;
 & quando cogitat in magna malitia &
 ini-

Vo. II: Li. III. Dist. XXVIII. Cap. CLII. 37
iniquitate dæmonum, intelligit, quòd ipsi
ratione suæ magnæ malitiæ sint inimici
nostri & odiant nos, & ratione hujus odii
conentur inducere nos ad peccatum & er-
rorem.

3. Cúm Angeli, *Domine*, sint lauda-
tores & amatores sui Domini & sui Crea-
toris, & sint amici & benevoli nostri, &
dæmones sint inobedientes suo Creatori, &
odio habeant nos, magnam rationem habe-
mus cogitandi in nobilitate & bõnitate
Angelorum & in falsitate & iniquitate dæ-
monum.

4. b. *O Domine DEVS, qui es vera
Vita, á qua omnes vitæ vivificantur!* Quan-
do cogito in operibus Angelorum & dæ-
monum, mea anima percipit omnia opera
Angelorum incedere per primum motum
& fieri verâ & ordinatâ intentione; & om-
nia opera dæmonum incedere per secun-
dum motum, & fieri falsâ & inordinatâ
intentione.

5. Quando homo, *Domine*, cogitat in
operibus Angelorum, videt in omnibus eis
amorem

amorem & justitiam & charitatem & bonitatem, quia omnia ipsa tendunt ad bonum; & quando cogitat in operibus dæmonum, videt omnia ipsa plena odio & falsitate & crudelitate & errore, quia omnia tendunt ad malum.

6. Qui bene vult cogitare, *Domine*, in diversitate, quæ est inter opera angelica & diabolica, aspiciat, quomodo Angeli ament omnes res, quæ sunt secundum rationem & justitiam, & odiant omnes, quæ sunt contra rationem & justitiam; & aspiciat quomodo dæmones ament, quod sint res, quæ non sunt dignæ esse, & non sint res, quæ sunt dignæ esse secundum rationem.

7. c. *Honorate Domine super omnes honores*: Quia Angeli & dæmones sunt substantiæ spirituales, oportet, quod sua operatio sit intellectualis, & sit in nostris animabus, quæ sunt substantiæ spirituales.

8. Quia Angeli, *Domine*, amant hominem, & dæmones odiunt ipsum, utro-
rumque

Vo. II. Li. III. Dist. XXVIII. Cap. CLII. 39
rumque operatio incipit in intellectualitate hominis, ut descendere faciant ipsum ad operandum in sensualitate per admonitionem angelicam vel per tentationem diabolicam.

9. Quando Angeli & dæmones, *Domine*, per suam operationem intellectualem non possunt consequi, quòd homo descendat ad operandum in rebus sensualibus, assumunt formam sensualem, ut per eam possint eum inducere ad operandum in ipsis rebus sensualibus, & ut ex operibus sensualibus eum mutant ad operandum in rebus intellectualibus.

10. d. *O Domine DEVS, qui latificas & consolaris omnes illos, qui Te amant!*
Angeli & dæmones incipiunt suas operationes in nostris sensibus spiritualibus, ut nostræ operationes sensuales, quæ sunt in potentia, deveniant in actum; & quando ipsi nos faciunt cogitare & percipere & velle res sensuales, tunc nostra mens stat in rebus sensualibus, & imaginando & volendo & memorando & intelligendo mutamur

40 *B. Raym. Lulli Lib. Contempt.*
mur de operationibus intellectualibus ad
sensuales, & per hanc mutationem duci-
mus de potentia in actum res sensuales.

11. Quando homo, *Domine*, casuali-
ter cogitat & imaginatur aliqua bona ope-
ra, tunc Angelus, qui per aliqua signa
quandoque percipit istam cogitationem,
vult elevare mentem ipsius à potentia sen-
sitiva ad rationalem, & vult eam extra-
here à casualitate, ut sit virtuosior & for-
tior in potentia rationali; & quando homo,
Domine, casualiter cogitat & imaginatur
aliqua mala opera, tunc dæmon, qui per
aliqua signa quandoque percipit istam co-
gitationem, inducit mentem ipsius ad def-
cendendum à potentia imaginativa ad sen-
sitivam, ut eam elonget à ratione, & vult
eam extrahere à casualitate, ut in sen-
sualitate se moveat ad peccatum.

12. Dum Angelus, *Domine*, incitat
mentem hominis, ut faciat eam ascendere
de potentia imaginativa ad rationalem, ve-
nit dæmon & ei resistit in quantum potest;
& dum dæmon incitat mentem hominis,

ut

ut faciat eam descendere de potentia imaginativa ad sensitivam, venit Angelus & ei resistit in quantum potest, & ratione liberæ voluntatis, quæ est in homine, vincit ille, cui ipse consentit.

13. e. *Coactor Domine omnium potestatum & omnium virium!* Opera Angelorum & dæmonum contrariantur in hoc, quòd Angeli plús ament animam hominis, quàm corpus; & dæmones plús odiant animam ipsius, quàm corpus: amant Angeli plús animam hominis, quàm corpus, quia ipsa est eis propinquior in natura, & odiant dæmones plús animam hominis, quàm corpus, quia sunt contrarii rationi & nobili naturæ, quam eis dedisti.

14. *Amorose Domine!* Quia Angeli & dæmones sunt substantiæ oculis corporalibus invisibiles, ideo homines nescii, qui plús utuntur sensualitatibus, quàm intellectualitatibus, ignorant opera illorum; & ratione hujus ignorantiæ multoties putant & dicunt, quòd opera Angelorum sint dæmonum, & opera dæmonum sint Angelorum.

15. Igitur, qui vult intelligere & scire, quæ opera sint Angelorum, & quæ dæmonum, *Domine*, aspiciat in sua anima oculis intellectualibus, absque impedimento rerum sensualium; quia res sensuales impediunt oculos intellectuales hominum, ne videant & cognoscant, quænam sint opera angelica, & quænam diabolica.

16. f. *Rex Regum & Domine Dominorum*: Quia homo est defectuosus & miser multipliciter, propterea Angeli & dæmones operantur in eo, quoniam Angeli ei demonstrant fragilitatem & miseriam, quæ est in ipso, ut eum moveant ad humilitatem, & dæmones ab eo abscondunt, in quantum possunt, fragilitatem & pauperem potestatem, quæ est in ipso, ut eum moveant ad superbiam & vanam gloriam.

17. Quia opera Angelorum, *Domine*, sunt ad demonstrandum hominibus miserias ipsorum & vanitates hujus mundi; propterea sunt opera, quæ habent respectum ad perfectionem; &, quia opera dæmonum

monum demonstrant hominibus vanitates esse perfectiones, propterea sunt opera, quæ habent respectum ad defectum.

18. Cum sit naturale, quòd homo appropinquet perfectioni per naturam animæ, & appropinquet defectui per naturam corporis, & Angeli, *Domine*, recipiant perfectionem in Te, & dæmones recipiant defectum in suis operibus, propterea est homo subjectum, ut in eo operentur Angeli & dæmones.

19. g. *O Domine DEVS, qui videris ab oculis meæ animæ!* Angeli elongant opera hominum à bestialitate, & dæmones appropinquant ipsa bestialitati, & hoc faciunt Angeli mutando mentem hominum à rebus sensualibus ad intellectuales, & dæmones mutando ipsam à rebus intellectualibus ad sensuales.

20. Angeli, *Domine*, mutant mentem hominum de minori intellectualitate ad majorem & meliorem, & de minús bona sensualitate ad meliorem; sed dæmones faciunt oppositum; quia, si homines cogitent
in

44 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl.*
in aliqua intellectualitate virtuosa, vel in aliqua sensualitate proficua, eum mutant ad cogitandum in intellectualitatibus & sensualitatibus vitiosis, de quibus derivatur peccatum.

21. Angeli, *Domine*, elevant cogitationem hominis de potentia sensitiva ad rationalem; &, si hoc non possunt facere, conantur eam elevare ad imaginativam, ut ab ipsa eam elevent ad rationalem; &, si mens hominis sit in potentia sensitiva occasionatè, conantur eam elevare ad imaginativam casualiter, ut eam elevent ad rationem, & faciant eam esse in ipsa occasionatè, sed dæmones faciunt totum oppositum.

22. h. *Misericors Domine, plene gratiâ & pietate!* Sicut Angeli dirigunt homines cum intellectualitatibus & cum sensibus spiritualibus, ita dæmones perturbant ipsos cum sensualitatibus & cum sensibus corporalibus.

23. Sicut quidam homines discordant & contrariantur aliis in suis operibus, ita,
Domine,

Domine, Angeli & dæmones discordant & contrariantur in suis operibus; quia, sicut quidam homines ædificant id, quod alii destruunt, & quidam destruunt id, quod alii ædificant, ita Angeli cum rebus intellectualibus ædificant id, quod dæmones destruunt cum sensualibus, & dæmones destruunt cum rebus sensualibus id, quod Angeli ædificant cum intellectualibus.

24. Sicut Angeli, *Domine*, meliorant & perficiunt in homine unam intellectualitatem cum alia & unam sensualitatem cum alia, ita dæmones deteriorant & vitiant in ipso unam intellectualitatem cum alia & unam sensualitatem cum alia, & propterea est homo subjectum, in quo contrariantur & discordant opera angelica & opera diabolica.

25. i. *Excellentias Domine super omnes excellentias!* Quia Angeli contemplantur in tua gloriosa Essentia divina absque impedimento rerum sensualium, ideo gloria, quam recipiunt à Te, est valde magna & mirabilis, cum inter Te & suam simplicem

con-

contemplationem non sit compositio nec medium impediens suam gloriam.

26. Quando dæmones, *Domine*, intellectualiter considerant absque ullo impedimento rerum sensualium, quantum perdididerint, & quantas pœnas sustineant, & quanto tempore ipsæ durabunt, tunc est valde magnus dolor, quem recipiunt simpliciter absque ullo medio, quod ei contrarietur, & ipsos alleviet; quia inter suam pœnam & suam intellectualitatem non est ulla res, quæ per compositionem det eis ullum remedium.

27. Cùm dæmones sciant, *Domine*, quòd sua voluntas infinitè volet id, quod nunquam habebit, in quantum sua voluntas vult, & sua cognitio cognoscit ipsos nunquam esse habituros id, quod semper volent, in tantum torquent eos ambæ.

28. K. *Gloriose DEVS, nobilis in omnibus nobilitatibus*: Angeli, *Domine*, admonent homines, ne tractent de rebus, quæ sunt extra terminos sensuales & intellectuales ipsorum, sed solùm tractent de rebus,

bus, quæ sunt intrà ipsos terminos; & hoc faciunt, ne homines cadant in errorem, sed dæmones faciunt totum oppositum.

29. Dæmones conantur, *Domine*, in quantum possunt, inducere homines ad tractandum de rebus, quæ non possunt fieri nec sciri nec intelligi intrà terminos sensuales & intellectuales ipsorum; & hoc faciunt ut eos impediunt in rebus possibili- bus cum impossibilibus in faciendo bona opera.

30. Sicut Angeli, *Domine*, veniunt ad hominem in morte, ut eum excitent ad confidendum in tua Misericordia, ne desperet de tua dulci Pietate, ita dæmones veniunt ad ipsum & repræsentant ei peccata ipsius, & excitant in eo oblivionem tuæ magnæ Misericordiæ, ut desperet de

Te, & eat ad ignem perdurabilem,

in quo non videtur tua ex-

cellens Essentia

divina.

CAPUT

**QVOMODO HOMO COGITET IN
operibus Animalium.**

1. **O** *DEVS* pie, abundans omnibus mi-
a. *sericordiis*! Quia homo est com-
positus & conjunctus ex natura sensuali &
ex intellectuali rationali, propterea, *Domine*,
habet liberam voluntatem, ut per ip-
sam habeat meritum boni vel mali.

2. Quia in animalibus rationalibus est
perfectior & virtuosior natura intellectua-
lis, quàm in irrationalibus; propterea, *Do-
mine*, opera animalium irrationalium non
possunt esse in illa bonitate & nobilitate,
in qua sunt opera animalium rationali-
um.

3. *Amorose Domine*! Quantò animalia
irrationalia sunt remotiora à natura intel-
lectuali, quàm rationalia, tantò opera illo-
rum sunt propinquiora naturæ sensuali,
quàm opera istorum.

4. b. *Misericors Domine*, potens in omni-
bus

bus viribus ! Quia homo habet in se plus de natura spirituali intellectuali, quàm ullum aliorum animalium, propterea facit multas res, quas animalia irrationalia non possunt facere ; quæ res sunt domus & vestimenta & scripturæ & naves & aliæ similes.

5. Sicut bonitas hominis, *Domine*, se ostendit in bonis operibus, & ista plus fiunt cum sensibus spiritualibus, quàm cum corporalibus, ita bonitas animalium irrationalium se ostendit in sensualitate, quando habent ordinatos suos sensus corporales.

6. Cùm valor animalium rationalium, *Domine*, multò plus sit in operibus intellectualibus, quàm in sensualibus, & valor animalium irrationalium sit solùm in operibus sensualibus, per hoc significatur, quòd animalia rationalia non sint creata nec facta intuitu hujus mundi, intuitu cujus sunt creata & facta animalia irrationalia, eò quòd in hoc mundo sit plus sensualitatis, quàm intellectualitatis.

7. c. *Virtuose Domine, á quo omnes virtutes recipiunt gratiam & benedictionem !*

D

Ani-

Animalia rationalia cogitando se mutant à rebus sensualibus ad intellectuales ; sed animalia irrationalia semper habent suam imaginationem in rebus sensualibus , & propterea opera animalium rationalium multò plús valent, quàm opera animalium irrationalium.

8. Omnis homo , *Domine*, qui elevat suam cogitationem à potentia sensitiva ad imaginativam, & ab imaginativa ad rationalem , facit multò meliora opera , quàm qui suam cogitationem non scit movere à potentia sensitiva, nec scit eam elevare ad potentiam rationalem.

9. Nam, quando homo, *Domine*, elevat suam cogitationem ad potentiam rationalem, fit virtuosus in omnibus suis operibus, eò quòd per suam cogitationem distinguat sua opera ab operibus bestialibus; & quando non elevat suam cogitationem ad potentiam rationalem, fit vitiosus & peccator, eò quòd per suam cogitationem non distinguat sua opera à bestialibus.

10. d. *O Domine magne super omnes altitudines !*

Vo. II. Li. III. Di. XXVIII. Cap. CLIII. 51
tudines ! Quia in homine ascendit cogitatio ad potentiam rationalem, ideo opera ipsius maximè fiunt occasionatè ; & quia in animali irrationali non ascendit cogitatio ad potentiam rationalem, ideo opera ipsius maximè fiunt casualiter.

11. Quidquid homo faciat, *Domine*, oportet, quòd fiat vel per primum motum, vel per secundum; quia nihil potest homo facere, nisi per unum vel alium horum duorù motuum; sed non est ita de animali irrationali, quia id, quod facit, non fit per primum nec per secundum motum.

12. Nam quidquid fit per primum motum, *Domine*, meretur præmium & gratitudinem, & quidquid fit per secundum motum, meretur poenam: igitur cùm animalia irrationalia per sua opera non debeant mereri præmium nec poenam, propterea non oportet, quòd sua opera fiant per primum nec per secundum motum.

13. e. *Creator Domine, Splendor omnium splendorum* ! Homines peccatores sequendo suam sensualitatem faciunt mala opera, sed

52 *B. Raym. Lulli Lib. Consemp.*
sed homines virtuosi sequendo suam intellectualitatem faciunt bona opera, & hoc est, quia sensualitas est minera malorum operum, & intellectualitas est minera bonorum.

14. *Amabilis Domine, amorose!* Opera animalis rationalis non concordant tantum cum natura ipsius, quantum opera irrationalis concordant cum natura ipsius, & hoc est, quia animal rationale per rationalitatem, quæ in eo est, multoties cogit & constringit suam naturam ad opera sibi contraria; sed animal irrationale non cogit nec constringit suam naturam ad opera sibi contraria, quia non habet rationalitatem, cum qua eam cogat & constringat.

15. Licet animalia irrationalia, *Domine*, non habeant de se ullam proprietatem, per quam contrariantur suæ naturæ, sicut homines, tamen homines inducunt ipsa ad faciendum opera coacta & constricta per educationem, quam eis dant.

16. f. *Rex mirabilis, pie, gratiose!*
Quando

Quando sensualitates & intellectualitates hominis sunt concordantes & ordinatæ, *Domine*, tunc opera ipsius sunt ordinata; sed quando sensualitates & intellectualitates hominis sunt discordantes & inordinatæ, tunc opera ipsius sunt inordinata.

17. Quia sensualitates hominis, *Domine*, sunt factæ inimicæ intellectualitatum & eis contrariæ per peccatum primi Parentis, propterea cadit homo accidentaliter in mala opera, à quibus non posset cessare sinè adjuutorio tuæ gratiæ & benedictionis.

18. Quia in animalibus irrationalibus, *Domine*, non contrariantur adinvicem sensualitates & intellectualitates, ideo animalia irrationalia in suis operibus meliùs sequuntur cursum naturæ, quàm animalia rationalia, quæ faciunt contra naturam multa peccata per inordinationem, quæ est in eis sensualiter & intellectualiter.

19. g. *O Domine, à quo descendunt & derivantur omnia nostra bona & omnes nostre vires! Non est in universo mundo ul-*
lum

lum animal, quod faciat res adeò contrarias & diversas & extraneas, sicut animal rationale; & hoc est, quia solùm ipsum possidet in se naturam sensualem & naturam intellectualem rationalem.

20. Omnia opera quæcunque fiunt, *Domine*, fiunt per *sex res*, quæ sunt Tu, & natura, & Angeli, & dæmones, & animalia irrationalia, & homines; sed non est ulla creatura, quæ operetur adeò mixtim inter sensualitates & intellectualitates, sicut homo; & hoc voluisti ita esse, ut ipse habeat liberam voluntatem.

21. Quia homo, *Domine*, est naturalis naturâ sensuali & intellectuali plus, quàm ulla alia creatura, propterea opera ipsius quandoque sunt secundum naturam sensualem & quandoque secundum naturam intellectualem; & hoc est, ut lucretur meritum sensuale & intellectuale gloriæ vel poenæ.

22. h. *Durabilis Domine in omni tempore, & ante & post tempus!* Quia anima rationalis non est de natura hujus mundi

tran-

transitorii, de qua est corpus, propterea opera hominis sunt minus in rebus intellectualibus, & plus in sensualibus; eò quòd anima non est in suo loco naturali, in quo est corpus; & ideo homines sunt plus parati ad operandum secundum sensualitatem, quàm secundum intellectualitatem.

23. Quando anima hominis vult operari, *Domine*, secundum suam naturam, oportet, quòd mortificet sensualitatem, quæ tenet eam captivam in defectibus sensualibus, in quos cecidit homo accidentaliter per peccatum; sed quando corpus vult operari secundum suam naturam, eum juvant sui defectus & locus, in quo est, qui cum eis concordat.

24. Sicut corpus humanum, *Domine*, utendo suâ naturâ turbat & impedit opera animæ, ita per contrarium, quando anima utitur suâ naturâ, dirigit & ordinat opera corporis: igitur per hoc significatur magna corruptio, in quam cecidit corpus per peccatum, & magna nobilitas, quæ est in ani-

ma

ma per tuam gratiam.

25. i. O gloriosa Trinitas, excellens Unitas! Quia homo, Domine, est naturatus & compositus ex natura intellectuali & ex sensuali, propterea recipit plures consuetudines & educationes, quàm ullum aliorum animalium.

26. Igitur, sicut homines, Domine, in suis operibus sequuntur plús educationem & consuetudinem, quàm naturam, ita animalia, quæ carent rationalitate, in suis operibus sequuntur plús naturam, quàm educationem, quia in eis non est ratio nec intellectualitas.

27. Quia homines, Domine, habent rationem & intellectum, propterea sua opera incedunt sæpiús per accidentia separabilia, quàm per inseparabilia; & quia animalia irrationalia carent intellectu & ratione, propterea sua opera sæpiús incedunt per accidentia inseparabilia, quàm per separabilia, & totum hoc evenit per hoc, quòd homines mortificent suam sensualitatem cum ratione, & animalia irrationalia

Vo. II. Li. III. Di. XXVIII. Cap. CLIII. 57
lia non habeant, cum quo eam mortificent.

28. K. *Domine vere DEVS, qui es vera pax & vera salus!* Non est ullum animal, quod habeat adeò magnum placitum in suis operibus, sicut animal rationale; & hoc est, quia ipsum habet plus sensualitatis & intellectualitatis, quàm ullum aliorum animalium.

29. Animalia irrationalia, *Domine*, non sciunt conjungere & miscere res sensuales, ut percipiant in eis majus placitum & meliorem saporem, sed animalia rationalia, eò quòd habeant rationem, sciunt conjungere & miscere res sensuales ad dandum majus placitum sensibus corporalibus.

30. Qui vult ampliare & extendere suam cogitationem, *Domine*, ducat eam per sex res, intrà quas possunt omnia cogitari, quæ res sunt termini, ultra quos humana cogitatio non potest transcendere, quia intrà ipsos terminavit eam suus Dominus DEUS.

SH

CAPUT

QUOMODO HOMO COGITET IN
Concordantiis & Contrarietatibus, quæ sunt
inter Fidem & Rationem.

1. **O** *DEVS sanctificate, gloriose, cui
a. fiat reverentia & honor! Tibi, Do-
mine, placuit, quòd Fides & Ratio sint in
homine, quia voluisti, quòd Fides sit in
eo ratione rerum invisibilium, quæ sunt
graves ad sciendum & intelligendum per
Rationem, & voluisti, quòd Ratio sit in
ipso inter res visibiles & res invisibiles,
quas oportet intelligi per rationes mani-
festas.*

2. Fides est res adeò excellens & no-
bilis, *Domine*, quòd transcendat terminos,
in quibus Ratio est terminata & conclusa;
quia de talibus rebus tractat Fides, quòd
Ratio & intellectus hominis non possint ip-
sas intelligere.

3. In hoc, quòd Fides, *Domine*, altiùs
& nobiliùs tractet de rebus, quàm Ratio,
fig-

significatur, quòd Fides sit totaliter in rebus intellectualibus absque impedimento rerum sensualium; & in hoc, quòd Ratio non possit sufficere ad attingendum excellentes res, ad quas sufficit Fides, significatur, quòd Ratio sit in rebus sensualibus & in intellectualibus.

4. b. *Domine, qui cor tuorum amatorum abundare facis amore, & oculos lacrymis!* Tu scis, quòd Fides non distinguat inter verum & falsum, quia affirmativè credit absque ulla dubitatione; sed de Ratione non est ita, quia ipsa, priusquam affirmet, inquirat & distinguit inter verum & falsum, & postea affirmat res, quæ sunt veræ, & negat res ipsis contrarias.

5. Fides quandoque, *Domine*, est contraria Rationi in hoc, quòd non finat eam distinguere & investigare in rebus creditis sinè ulla dubitatione; & Ratio quandoque est contraria Fidei in hoc, quòd res creditas sinè dubitatione afferat in dubium per inquisitionem & per distinctionem inter verum & non verum.

6. Quando

6. Quando homo, *Domine*, longo tempore possedit Fidem absque dubitatione cum perfecta affirmatione, si accidat, quòd Ratio velit eam alterare per dubitationem, est Rationi grave eam vincere & alterare; attamen per longam disputationem & per multas demonstrationes & rationes alterat homo Fidem sui adversarii, & eum separat ab ipsa, faciendo eum intelligere veritatem vel falsitatem illius rei, quam credebat.

7. c. *O Rex sancte, gloriose, qui gubernas omnia Regna* ! Fides est res, quæ potest esse in veritate & etiam in falsitate; sed Ratio nunquam potest esse nisi in veritate; & hoc est, *Domine*, quia Fides non distinguit inter veritatem & falsitatem rei, quam homo credit; sed, quia Ratio distinguit inter ipsas, oportet, quòd semper sit in veritate.

8. Sicut Fides & Ratio, *Domine*, contrariantur in aliquibus rebus, ita concordant in aliis; quia sicut Fides vult stare in rebus altis & non vult descendere ad rationes,

Vo. II. Li. III. Di. XXVIII. Cap. CLIV. 6
tiones, ita Ratio ascendit ad res altas, quas
facit descendere ad intellectum & cogni-
tionem.

9. Quando Fides, *Domine*, stat in re-
bus altis, & Ratio ascendit ad ipsam, tunc
conveniunt adinvicem, quia Fides dat ex-
altationem Rationi, & per excellentem a-
titudinem Fidei virtuificatur & nobilitatur
Ratio, si potest per cognitionem attingere
res, quas ipsa attingit per credentiam; &
quando Ratio non potest attingere altitu-
dines & nobilitates, quas Fides attingit
per credentiam, quò plus ascendit & labo-
rat ad intelligendum ipsas, eò plus exalta-
tur Fides, quando non permittit Ratio,
quòd eam assequatur: unde, quia vera Fi-
des & Ratio ascendunt una per aliam,
ideo est concordantia & benevolentia in-
ter ipsas, & una virtuificatur per aliam
modo prædicto.

10. d. *O Domine Dominorum, amabilis*
super omnes amores! Primus gradus, in quo
Ratio incipit ascendere, est in rebus en-
sualibus, & supremus gradus, in quem

ascendit, sunt res intellectuales, ultra quas non potest ascendere; sed non est ita de Fide, quia primus gradus, in quo incipit ascendere, est in rebus intellectualibus, & ab eis ascendit ad credendum supra id, quod homo potest intelligere.

1. Igitur, quia Fides, *Domine*, ascendit supra Rationem in hoc, quòd ascendat supra id, quod homo intelligit, & ratio detinetur intrà terminos intellectus; propterea dicitur, quòd vera Fides valeat multò plús, & sit nobilior res, quàm Ratio, eò quòd ascendat plús, quàm ipsa.

2. Sicut ignis habet naturam & proprietatem ascendendi altiús, quàm alia elementa, ita, *Domine*, Fides habet naturam ascendendi altiús, quàm Ratio; quia operatio Rationis in homine est composita ex sensualitate & intellectualitate; sed operatio Fidei non est composita, imò est res simplex & stans super extremitates intellectualitatum intellectarum.

13. c. *O Domine, á quo speramus gratiam & benedictionem!* Multi sunt homines, qui
nes-

nesciunt incedere per Rationem nec per Fidem; quia, quando putant sequi modum Rationis, sequuntur modum Fidei, & quando putant sequi modum Fidei, sequuntur modum Rationis; & per hoc fiunt similes bestiis, & sunt sine Fide & Ratione in sua disputatione.

14. Igitur quicumque velit uti Fide & Ratione, *Domine*, oportet de necessitate, quòd habeat cognitionem de ipsis, ut in rebus, in quibus est necessaria Fides, habeat eam, & in rebus, in quibus est necessaria Ratio, inquiret eam.

15. Qui velit sequi viam Rationis, *Domine*, eat per concordantias & similitudines & per mutationes à sensualitatibus ad intellectualitates, & ab intellectualitatibus ad sensualitates, quia talibus inquisitionibus sequetur viam Rationis; & qui velit sequi viam Fidei, elevet suam mentem supra suum intellectum, & credat id, quod non potest capi in ipso.

16. f. *O Domine fortis, in quo sunt omnes nostrae vires & omnes nostrae restorationes!*

ziones! Dum res sensuales impediunt in homine res intellectuales, nunquam poterit homo perfectè uti Ratione: igitur, qui perfectè velit uti Ratione, faciat stare suam mentem in rebus intellectualibus sinè impedimento rerum sensualium.

17. Sicut Ratio, *Domine*, impeditur per hoc, quòd res sensuales impediunt intellectuales, ita impeditur per inquisitionem rationum & demonstrationum in rebus, in quibus stat Fides sinè demonstratione Rationis.

18. Quando Ratio hominis, *Domine*, non habet supra se veram Fidem, sed falsam, oportet de necessitate ipsam Rationem esse falsam, & quando sub Fide hominis non est vera Ratio, oportet de necessitate ipsam Fidem esse falsam; & hoc est, quia secundùm veram dispositionem & ordinationem oportet sub vera Fide esse veram Rationem & supra veram Rationem esse veram Fidem.

19. g. O *Domine*, qui fuisti crucifixus & martyrizatus in sancta Cruce! Fides non curat

Vo. II. Li. III. Di. XXVIII. Cap. CLIV. 65
curat de inquisitione causæ concordantis
nec contrariantis, sed totum suum opus
est credere id, quod Ratio non potest in-
telligere; sed Ratio incedit per aliam viam,
quia inquit causas concordantes & con-
trariantes, res differentes & dissimiles.

20. Licet Ratio, *Domine*, non possit
ascendere ad attingendum excellentes al-
titudines, ad quas ascendit Fides per cre-
dentiam, non propterea sequitur, quod
Ratio non sufficiat ad attingendum & in-
telligendum, an Fides sit vera vel falsa;
quia ipsa in tua Bonitate & secundum
dispositionem & ordinationem tui operis
demonstrat, quænam Fides sit vera & quæ-
nam falsa.

21. Nam, si Fides, quæ est falsa,
Domine, esset vera, statim demonstraret
Ratio, quod Tu non esses bonus nec per-
fectus, & hoc demonstraret per inordina-
tionem, quæ sequeretur ex hoc, quod Fi-
des, que est falsa, esset vera; quia in om-
ni lege & credentia falsa est disconveni-
entia Rationis; & quoniam non est ra-
tionabile,

66 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl.*
tionabile, quòd falsa lex possessa per falsam fidem sit vera, Ratio demonstrat ipsam non habere dignitatem essendi in veritate.

22. h. *Nominate Domine ab omnibus populis, honorate ab omnibus creaturis!* Quidquid Ratio demonstrat, est in veritate, sed non est in veritate quidquid homo putat esse demonstratum per Rationem: igitur defectus non est in Ratione, sed in subjectis inordinatis, in quibus Ratio non habet dispositionem, ut in eis demonstret veritatem: igitur qui velit percipere, quænam res verè demonstretur, comparet eam cum tua Bonitate, & si concordet cum ipsa, demonstratur eam esse veram; quia, sicut marinarii diriguntur in sua navigatione per aquilonem, ita potest homo dirigere suam Rationem ad demonstrandam veritatem, dummodo sequatur significaciones tuæ Bonitatis.

23. Cùm homo, *Domine*, possit habere veram Fidem, & possit eam habere falsam, qui vult cognoscere, an sua Fides sit vera
an

an verò falsa, accipiat significationem à tua Perfectione; quia vera Fides semper significat in Te perfectionem, & falsa semper significat in Te defectum: igitur, cum in Te, *Domine*, non sit ullus defectus, per hoc significatur in tua Perfectione, quinam homines sint in vera Fide, & quinam sint in Fide contraria veritati.

24. Sicut vera Fides, *Domine*, magnificat & nobilitat Rationem, quæ sub ea est, ita Ratio nobilitat & magnificat veram Fidem, quæ super ipsam est, in hoc, quòd demonstret eam esse veram; & sicut Ratio nobilitat Fidem, quæ est vera, quando demonstrat de ipsa veritatem, ita eam nobilitat, quando demonstrat falsitatem falsæ Fidei, quia revelatio falsitatis est demonstratio veritatis.

25. i. *O Speculum & splendor gratia & benedictionis!* Fides est homini occasio, *Domine*, ut intelligat Rationem, & Ratio est eidem occasio, ut habeat Fidem; quia Fides in homine facit venire Rationem de potentia in actum, quando ipse rationaliter

biliter se submittit ad amandum legem, in qua utitur Fide; & Ratio facit venire Fidem de potentia in actum, quando demonstrat, quòd homo rationabiliter debeat credere illos Articulos, quos per ipsam Rationem non potest intelligere.

26. Sicut Ratio, *Domine*, captivat & incarcerat intellectum hominis intrà terminos, intrà quos est terminatus, quia non habet, cum quo eos possit ampliare & extendere; ita vera Fides liberat & magnificat ipsum intellectum, quia non confringit eum intrà terminos, intrà quos Ratio habet eum terminatum.

27. Quia mens hominis, *Domine*, se elongat à Fide, quando accedit ad Rationem, & se elongat à Ratione, quando accedit ad Fidem, ideo quidam homines intelligunt per Rationem id, quod alii credunt per defectum Rationis: igitur ex hoc desumitur, quòd quidam homines habeant plus Fidei, quàm alii, & quidam habeant plus Rationis, quàm alii.

28. K. *Ordinator Domine cæli & terræ!*
Licet

Licet ita sit, quod homo possit lucrari plus meriti cum vera Fide, quam cum Ratione, tamen per aliquem modum potest multo plus boni facere cum Ratione, quam cum Fide; quia melius demonstrat veritatem secundum Rationem, quam secundum Fidem.

29. Igitur benedictus sis, *Domine DEVS*; quia, si homo est nobilior & virtuosior per Fidem, quam per Rationem uno modo, alio est nobilior & virtuosior per Rationem, quam per Fidem.

30. Tibi, *Domine DEVS*, sit gloria & honor semper; quoniam ideo voluisti, quod Lex Christianorum sit vera, quia habet plus meritoriam Fidem, & plus rationabilem discretionem & demonstrationem, quam ulla aliarum legum discordantium & contrariantium veritati, quæ est in tua excellenti
Essentia divina.

CAPUT

QUOMODO HOMO COGITET

*in Concordantiis & Contrarietatibus, quæ
sunt inter Intellectum & Verbum.*

1. **O** *DEVS* mirabilis, virtuose, Di-
a. **O** *rektor tuorum benevolorum ad vi-
tam perdurabilem!* Quia verbum est res
sensualis, & intellectus est res intellectu-
alis, propterea, *Domine*, est valde nobilior
creatura intellectus, quàm verbum, & est
melior & utilior operatio illius, quàm is-
tius.

2. Quando intellectus, *Domine*, ince-
dit secundùm suam virtutem & proprietatem
& naturam, & verbum eum sequi-
tur, & non facit ei ullum obstaculum, nec
dat ei contrariam significationem, tunc
virtuificatur & dirigitur verbum in intel-
lectu, & intellectus significatur in verbo;
sed quando verbum incedit secundùm su-
am pauperem potestatem, & se deviat ab
intellectu per contrarietatem, quæ est in-
ter

ter ipsum & intellectum, tunc perturbant se invicem.

3. Quia verbum, *Domine*, est creatum in homine ad significandum & revelandum intellectum, propterea servit & subditur ipsi: igitur, quando verbum non significat intellectum, tunc errat & facit contra suum majorem; & ideo turbatur intellectus, quando non ei servit & subditur verbum.

4. b. *Iuste Domine erga justos & peccatores!* Quia intellectus est intrà animam, & verbum formatur in aere extra ipsam, propterea intellectus est propinquior animæ, quàm verbum; & in quantum intellectus est propinquior animæ, quàm verbum, in tantum est magis dispositus ad demonstrandum veritatem, quàm ipsum; & propterea verbum non potest significare & demonstrare tantam veritatem, quantum intellectus potest intelligere.

5. Quia intellectus potest melius scire veritatem rerum, quàm verbum possit eam revelare, *Domine*, propterea generatur discordantia

cordantia & contrarietas inter intellectum & verbum; & multoties accidit, quòd intellectus intelligat unam rem, & verbum significet aliam ei contrariam.

6. Quando verbum loquitur, *Domine*, de tua sancta Trinitate & de tua simplici Unitate & de tua magna Bonitate & de tua vera Incarnatione, tunc loquitur tanquam si esset infantulus balbutiens loquens cum homine sapiente intelligente quid ipse velit significare: igitur, quando verbum deficit in significando & demonstrando veritatem tuæ Trinitatis & Unitatis & Bonitatis & Incarnationis, intellectus, qui est nobilior ipso, sufficit ad percipiendum ipsam.

7. c. *Æterne Domine, in quo non est mutatio nec alteratio* ! Quando verbum dicit: Persona Patris est DEUS, Persona Filii est DEUS, & Persona sancti Spiritus est DEUS, tunc significat in hoc, quod dicit, esse tres DEOS; sed intellectus, qui est res fidelior & verior ipso, intelligit non esse nisi unum DEUM, qui est in tribus Personis.

sonis.

8. Verbum loquitur, *Domine*, & dicit, quòd Pater generet Filium, & sanctus Spiritus exeat à Patre & Filio, & ita loquendo significat unam Personam antecedere aliam; sed verus intellectus non sequitur significationes, in quibus verbum deficit, sed solum sequitur significationes, in quibus verbum sequitur directionem, quam recipit ab intellectu; & propterea intellectus intelligit in tua Deitate nullam Personarum antecedere aliam, nec tempus esse in eis.

9. Verbum loquitur, *Domine*, & dicit Te esse incarnatum, & sustinuisse Passionem & Mortem in sancta Cruce, & dicendo hoc significat quoad se tuam Deitatem esse alteratam in Humanitatem, & habuisse Passionem & Mortem; sed intellectus non sequitur significationes, in quibus verbum deficit, & dirigitur in se ipso intelligendo tuam Deitatem non esse alteratam, nec habuisse ullam passionem nec mortem, quia Humanitas fuit, quæ passa
&

74 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl.*
& mortua est pro nobis peccatoribus ad
salvandum nos.

10. d. *Creator Domine cæli & terra &*
omnium creaturarum ! Verbum loquitur &
dicit Te posse omnia facere, & in hoc, quod
dicit, significat secundum suam fragilita-
tem Te posse peccare & deficere; sed in-
tellectus intelligit Te posse facere omnia
bona, & non posse deficere & peccare,
quia istud posse non venit à perfecta po-
testate, imò venit à defectu sapientiæ &
justitiæ.

11. Verbum loquitur, *Domine*, & no-
minat brachium DEI & aures & oculos &
manus & pedes ipsius, & dicendo istas
res significat DEUM esse rem corporalem;
sed intellectus intelligit DEUM non esse
rem corporalem, licet verbum hoc signi-
ficet.

12. Igitur, sicut homo, *Domine*, se-
gregat granum à palea, vel eligit bona
victualia & contemnit mala, ita intellec-
tus ex significationibus, quas dat verbum,
eligit & sequitur illas, per quas dirigitur
ad

Vo. II. Li. III. Dist. XXVIII. Cap. CLV. 75
ad sciendum veritatem, & non curat de
illis, quæ eum volunt ab ipsa deviare ra-
tione fragilitatis verbi; quia verbum dicit,
quòd tota Deitas non sit incarnata, sed so-
la Persona Filii; & dicit, quòd in Filio
sit Deitas; & ex hoc intellectus intelligit
solum Filium esse incarnatum & totam
Deitatem esse in JESU Christo.

13. e. *O Domine DEVS, qui es incar-*
natus in gloriosa Virgine! Quando verbum
dicit: Te esse natum ex Muliere Virgine,
non significat hoc esse possibile; sed intel-
lectus sufficit ad hoc, in quo verbum defi-
cit, quia percipit, quòd sicut potes creare
aliquid ex nihilo, & resuscitare mortuos,
ita potueris nasci ex Virgine gloriosa.

14. Quia verbum & intellectus, *Do-*
mine, multoties contrariantur sibi invicem
in significationibus, propterea oportet,
quòd habeant inter se medium, quod est,
sicut quando verbum dicit: DEUS est ira-
tus super peccatores, significando iram esse
in Te, & intellectus intelligit illam iram
non esse in Te, sed per eam significari Te
esse

esse justum in hoc, quòd punias peccatores propter suas culpas.

15. Sicut verbum, *Domine*, deficit ad exponendum omne id, quod intellectus intelligit, ita intellectus in significationibus verbi intelligit plures res & diversas ab illis, quas verbum loquitur, & quas non potest nominare nec loqui; &, quia intellectus est virtuosior creatura, quàm verbum, propterea debet homo affirmare plus id, quod intellectus intelligit, quàm id, quod verbum significat contrariando intelligentiæ ipsius.

16. f. *Director Domine, Demonstrator aeternarum benedictionum*! Quia intellectus est intrà animam & verbum est extra ipsam, propterea melius est credere & fateri argumenta & rationes, quæ demonstrantur in intellectu, quàm quæ demonstrantur in verbo; & hoc est rationabile, quia veritas est propinquior intellectui, quàm verbo, quod est res sensualis.

17. Quando homo, *Domine*, disputat per significationes verbi, non est ita bene
dis-

dispositus ad inveniendum veritatem, sicut quando disputat per significationes intellectas in intellectu; quia in verbo multoies est duplex significatio per additionem vel subtractionem alicujus literæ; & propterea quandoque turbatur homo, quando per verbum disputat, dum verbum habeat duplicem significationem & mutetur de una in aliam; sed de intellectu non est ita, quia ipse non habet duplicem significationem sicut verbum.

18 Quando anima, *Domine*, est benedicta & disposita ad recipiendum veritatem, amat multò plus demonstrationes, quæ generantur per intelligentiam, quàm quæ generantur per verba; sed, quia plerique homines habent suam animam impedita & turbatam per sensualitates, propterea sua anima minús amat id, quod est de sua natura, quàm id, quod est extra suam naturam per inordinatam dispositionem

19. *O Domine JESU Christe valde virtute & gloriose* : Homo scribit verbum,
ut

ut legendo intelligantur significationes ipsius; & propterea evenit, quòd verbum sit objectum, per quod homo potest intelligere res significatas per ipsum.

20. Quia verbum, *Domine*, non sufficit ad significandum omnes res, nec intellectus sufficit ad intelligendum ipsas, propterea evenit, quòd verbum quandoque habeat duplicem significationem, & una sit literalis, alia spiritualis.

21. Significationes & expositiones literales, *Domine*, sunt sensuales, sicut quando dicitur: omnis homo est animal; & significationes & expositiones spirituales intellectuales, sicut quando dicitur *Tedixisse: faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram*: quare in expositione spirituali contrariantur plùs verbum & intellectus, quàm in literali; quia verbum non sufficit ad significandum ita bene res intellectuales, sicut sensuales.

22. h. *Domine amande, Domine etuende, Domine honorande*! Quando verbum & intellectus concordant & conveunt,

generatur in sua concordantia argumentum syllogisticum; & quando non concordant & disconveniunt, generatur in sua discordantia argumentum paralogisticum, ratione cujus homines pugnant & disputant.

23. Ratio, quare fit syllogismus in concordantia inter verbum & intellectum, est, *Domine*, quia in ea sensualitates non impediunt intellectualitates, & intellectualitates dirigunt sensualitates; & ratio, quare fit paralogismus in discordantia verbi & intellectus, est, quia in ea sensualitates non sunt directæ per intellectualitates, & intellectualitates sunt turbatæ per sensualitates.

24. *Virtuose Domine!* Sicut verbum est subjectum, in quo formantur significationes, per quas intellectus intelligit & percipit veritatem rerum, ita ipsum est subjectum, in quo formantur significationes, per quas intellectus ignorat veritatem ipsarum rerum: igitur in hoc significatur, quòd humana sensualitas sit corrupta per
pec-

peccatum, per quam corruptionem turbatur intellectualitas in directione, quam deberet recipere ab ea.

25. i. *O Salvator & Redemptor, Amator omnium bonorum!* In sacra Scriptura, *Domine*, sunt multi homines errantes & devianti à veritate, quia non habent cognitionem de discordantia, quæ est inter intellectum & verbum; & per ignorantiam, quam habent de ipsa, nolunt sequi expositiones intellectuales, quæ descendunt ab intellectu, & sequuntur expositiones sensuales, quæ descendunt à verbo.

26. Unde valde miror, *Domine*, quomodo possit esse, quòd, cùm homo sit nobilior & virtuosior per intellectum, quàm per verbum, amet plùs sequi expositiones literales, quæ sunt extra intellectum in verbis, quàm expositiones spirituales, quæ sunt intrà intellectum & de natura ipsius in hoc, quòd formentur intrà animam.

27. Omnes defectus & errores, in quibus sunt homines, *Domine*, in hoc, quòd plùs ament affirmare significationes sensuales,

les, quàm intellectuales, eveniunt per hoc, quòd ipsi se submittant ad serviendum sensualitati, & non velint obedire intellectuali naturæ: & propterea fiunt similes bestiis, quæ sunt subditæ ad sequendum suam naturam sensualem.

28. K. *O Domine DEVS, qui amas omnes, qui Te amant!* Multoties verbum profertur casualiter sinè ulla occasione; sed intellectus nunquam intelligit nisi occasionatè, cùm nihil faciat casualiter: igitur, cùm res, quæ fiunt occasionatè, sint propinquiores veritati, quàm quæ fiunt casualiter; propterea est homo obligatus ad sequendum potiùs significationes, quas intellectus dat, quàm illas, quæ descendunt à verbo.

29. Verbum dicit, *Domine*, quòd dæmon amet plùs animam hominis, quàm corpus, & intellectus intelligit, quòd dæmon odiat plùs animam hominis, quàm corpus; & in hoc verbum est contra intellectum; sed verbum dat falsam significationem, & intellectus in hac falsa signifi-

F

catione

82 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl.*
cacione intelligit veritatem, quæ est, quòd
dæmon odiat plús animam hominis, quàm
corpus.

30. Quia per multas rationes mani-
festatur, *Domine*, quòd intellectus sit ve-
rior & nobilior creatura in homine, quàm
verbum, propterea multò melius est, quòd
homo contempletur in tua Bonitate per
intellectum, quàm per verbum, & princi-
paliter, quia verbum impedit intellectum
in contemplatione tuæ Essentiæ divinæ.

CAPUT CLVI.

QVOMODO HOMO COGITET IN
*Servitute, in qua est subditus & obligatus
divinis Perfectionibus & suis huma-
nis defectibus.*

1. **O** *Divine Domine, in quo omnia bo-
na habent perfectum complemen-
tum! Quia Tu es excellens super omnes
nobilitates, & gloriosus & virtuosus super
omnes glorias & virtutes, & nos non suf-
ficimus*

ficimus ad habendum honorationes & perfectiones æquales tuis, propterea est valde magna ratio, quòd simus servi & subditi ad laudandum & honorandum tuas magnas honorationes.

2. Quia Tu, *Domine*, es æternus, & potens super omnes potestates, & nos habemus principium & fragilem & pauperem potestatem, propterea est valde iustum, quòd Tu sis Dominus, & nos simus vasalli & servi tui; quoniam per hoc, quòd sis Creator noster, debes esse noster Possessor, & nos debemus esse possessi à Te.

3. Quoniam tua suprema Essentia divina, *Domine*, est adeò alta & nobilis, quòd possideat & ordinet omnes creaturas, omnes sumus obligati ad impendendum omnes nostras vires & omnia nostra desideria dando laudem & gloriam de tua excellenti Bonitate.

4. b. *Gloriose Domine, amorose, plene amore & honore!* In omni, quod attingunt, & ad quod sufficiunt nostri sensus corporales, invenimus nos esse subditos & obligatos

gatos ad obediendum tuis mandatis ratione tuarum magnarum perfectionum.

5. Adeò rationabile & justum est, *Domine*, Te esse nostrum Dominum, & nos esse tuos servos & captivos, quòd non solùm simus obligati ad essendum tui subditi ex omnibus nostris sensualitatibus, sed etiam ultra terminos ipsarum.

6. Tua honorata Bonitas, *Domine*, sit laudata & benedicta omni tempore; quia non solùm debet esse ei subdita nostra sensualitas, sed etiam tota nostra intellectualitas, & adhuc ultra nostram intellectualitatem sumus Tibi obligati in hoc, quòd obligemur ad credendum in Te illas res, quas nostra ratio & intellectus non possunt comprehendere nec attingere: igitur, cùm nos simus ita servi & subditi Tibi, quænam captivitas & servitus est similis nostræ?

7. c. *Liberális Domine*, in quo sumunt perfectionem omnes largitates & omnes liberalitates! Sicut forma equi dat significationem, quòd ipse debeat possideri ad equi-

Vo. II. Li. III. Di. XXVIII. Cap. CLVI. 85
equitandum, & forma bovis dat significationem, quòd ipse debeat esse subditus ad arandum, & asinus ad portandum onera, ita & adhuc multò meliùs nostræ fragilitates & miserix sunt formæ & figuræ dantes significationem, quòd nos debeamus esse servi tuarum perfectionum & subditi ipsis.

8. Sicut nostri defectus & nostra pauper potestas, *Domine*, significant, quòd nos simus tui servi; ita & adhuc multò meliùs tuæ perfectiones significant, quòd nos simus servi & subditi tuis virtuosis honorationibus.

9. Adeò conveniens est, *Domine*, ratione nostrarum fragilitatum & tuarum perfectionum Te esse Dominum, & nos esse tuos servos, quòd omnes, qui in hoc mundo volunt esse tui subditi, erunt in alio liberi recipiendo gratiam à tua Perfectione; & omnes, qui in hoc mundo nolunt esse tui subditi, erunt in alio finè sine subditi perdurabilibus tormentis.

10. d. *O Domine JESU Christe, qui in*
Cruce

Cruce inclinasti tuum Caput versús terram, ut peccatores exaltares in gloria ! Sicut faber lignarius facit de ligno formam, quam vult, ita Tu formasti & figurasti nobis multos modos, per quos cognosceremus obligationem, in qua sumus ad honorandum tuas honorationes.

11. *Cúm homo, Domine, sit obligatus ad essendum tuus subditus & servus ratione tuarum perfectionum & ratione suorum defectuum, quis est adeò inconsideratus & nescius, quòd putet se non esse Tibi subditum & se ostendat tanquam liberum ad complendum omnes suas voluntates ?*

12. *In veritate dico Tibi, Domine, quòd in hoc cognoscam homines esse valde culpabiles creaturas, quia plerique mundani conantur, in quantum possunt, esse liberi, & fere omnes laboramus ad demonstrandum in nobis non esse defectus sed perfectiones ; & hoc est major stultitia & ignorantia, quæ esse possit, quòd homines putent esse id, quod non sunt, &*
non

non agnoscant Tibi tuas perfectiones.

13. e. *Laudate Domine & benedicite ab omnibus populis!* Tu voluisti, quòd omnes habeamus firmam spem in tua dulci Misericordia, & non confidamus in nostris astutiis nec in nostris viribus, & propterea captivasti & subdidisti nostram fiduciam & spem ad confidendum in tua voluntate & in tua fortitudine, & non in aliis rebus.

14. *Amabilis Domine!* Tu subdidisti homines ad contemplandum in tua Bonitate & in sua fragilitate; quia cogitando & æstimando & percipiendo fragilitates & miserias, quæ sunt in nobis, sumus parati ad contemplandum in tua nobilitate & in tuis virtutibus.

15. *Gloriose Domine!* Tu subdidisti nostram sensualitatem nostræ intellectualitati, & hoc voluisti ut per hanc subjectionem subdatur & obligetur nostra intellectualitas ad dandum laudem & gloriam de tua Deitate.

16. f. *Desiderate Domine super omnia desideria, virtuose super omnes virtutes!* Omnes

nes

nes sumus captivati & subditi sensibus corporalibus ratione peccati originalis; quia in tot defectus & fragilitates cecidimus per ipsum, quòd nocte & die sumus servi & captivi nostrorum sensuum sensualium, qui habent tantam indigentiam & miseriam, quòd non sinant nos esse in pace & quiete.

17. In adeò magna fragilitate sumus, *Domine*, in nostris sensualitatibus, & adeò magnam miseriam & paupertatem & indigentiam habent nostri sensus corporales, quòd faciant nos vertere terras, & terere fructus, & mutare lapides de uno loco in alium, & nere lanam, & insequi & occidere animalia irrationalia.

18. Adeò magna est servitus, in qua omnes sumus, *Domine*, ratione sensuum corporalium, qui nobis dant laborem, ut eos juvemus in suis necessitatibus, quòd non solùm inde sumus captivati nos, sed etiam omnia vegetabilia & animalia irrationalia, quibus damus labores, ut ea subdamus necessitatibus nostrarum sensualitatum.

19. g. *Domine Licentiator & Constrictor omnium creaturarum!* Sicut per peccatum originale nostri sensus sensuales ceciderunt in captivitatem laborum & defectuum, ita ceciderunt in captivitatem & in defectum nostri sensus intellectuales per ipsum.

20. Sicut homo, *Domine*, est captivus sui corporis per famem & sitim, per calorem & frigus, per infirmitates & labores, ita est captivus suæ animæ per ignorare & oblivisci & opinari & odire & suspirare & irasci; quia, sicut ipse laborat & patitur ratione necessitatum corporis, ita laborat & patitur ratione inordinationum, in quas cecidit anima per defectus virtutum, qui veniunt ignorando & obliviscendo & concupiscendo.

21. In tantam fragilitatem cecidit homo, *Domine*, per peccatum, quòd sensus corporales habeant laborem per suammet fragilitatem & per fragilitatem sensuum spiritualium, quibus sunt subditi; & hoc idem accidit sensibus spiritualibus, qui
ha-

habent laborem per suosmet defectus & per defectus corporis, cui debent succurrere in ipsis: igitur, cum homo sit ita captivus suismet miseriis, quænam captivitas est similis suæ?

22. h. *Perfekte Domine in omnibus bonis!* Cum homo ceciderit in adeò magnam servitutem & captivitatem suarum fragilitatum & miseriarum, ideo qui velit de ea exire, & ab ea se liberare, non habet aliud consilium, nisi quòd conetur ex omnibus suis viribus facere bona opera, & contemnere in quantum possit vanitates hujus mundi, in quibus est incarceratus.

23. Qui habent patientiam in servitute, in qua sunt, & laudant & benedicunt Te, *Domine*, in omnibus laboribus, in quos ceciderunt per culpam, si in hoc mundo sunt servi & captivi suarum fragilitatum, post mortem in alio sæculo erunt liberi ab ipsis.

24. Qui in hoc mundo, *Domine*, sunt impatientes in captivitate, in qua sunt, & habent malevolentiam & iram & displicentiam

Vo. II. Li. III. Di. XXVIII. Cap. CLVI. 91
centiam in ipsa captivitate, & conantur, quantum possunt, exire ab ea habendo delectationes hujus mundi, in alio sæculo erunt servi & captivi ignis infernalis sine ulla alleviatione dolorum & poenarum perdurabilium.

25. i. *Singularis Domine sine pari & equali, in quo est gloria & honor!* Dum sumus in hac præfenti vita, semper sumus captivi & subditi nostrarummet miseriarum; quia omnes res, quibus indigemus, nos captivant: adeò sunt nobis necessaria.

26. Qui vult cogitare & scire, *Domine*, quàm magnus sit carcer captivitatis, in qua homo est in hoc mundo, inquiret & computet omnes res, quibus indiget; quia, quanta est sua indigentia illarum rerum, & quot ipsæ sunt, tanta est servitus & incarcerationio, in qua homo est in hoc mundo: igitur, cum adeò multæ sint res homini necessaria, quòd non possent numerari, & adeò sit magna necessitas ipsarum, quòd non posset aestimari; quis est, qui appretiet hunc
mun-

92 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl.*
mundum, & non desideret venire ad per-
durabilem gloriam, in qua est omnis liber-
tas & omnis benedictio ?

27. Adeò sumus incarcerati & capti-
vati, *Domine*, in nostrismet defectibus,
quòd, quando bene perpendo, non inve-
niam in hoc mundo ullum hominem, qui
sit liber & non servus & subditus; quia
Reges sunt captivi & subditi suarum mi-
seriarum & suorum populorum, & populi
sunt servi & captivi suarum miseriarum &
suorum Principum, & homines divites
sunt obligati pauperibus, & pauperes sunt
servi divitum: igitur, quænam captivitas
est similis captivitati hujus mundi ?

28. K. *O Domine DEVS, qui es fortis
super omnes fortitudines, de quo mea anima
se inamorat!* Quando homo inhonoratur
& vilipenditur & contemnitur, quare iras-
citur contra illum, qui eum contemnit &
vilipendit, cùm ipse sit plenus fragilitate
& miseriâ & defectibus, & sit servus &
subditus ad habendum patientiam in ipsis
& in sua paupere potestate? Si homo, *Do-
mine,*

mine, non esset servus miseræ nec culpæ, non esset mirum, si irasceretur, quando contemnitur & vilipenditur; sed cùm ipse sit plenus defectibus, est mirum, quando non habet patientiam erga illum, qui ei repræsentat & ostendit defectus ipsius.

29. Non solùm sumus captivi nostrarum fragilitatum, *Domine*, sed etiam mortis, cui sumus adeò subditi, quòd nemo possit eam effugere, ne eum occidat, & eum faciat comedi à vermibus, & putrefieri sub terra: igitur, quænam alia debet dici captivitas & miseria nisi ista, quæ est in nobis?

30. Tuus subditus & tuus captivus, *Domine*, fatetur & confitetur in præsentia tui gloriosi Altaris se esse servum & subditum suismet fragilitatibus & culpis, & esse servum & subditum & obligatum ad dandum laudem & gloriam de tua excellenti Bonitate divina.

CAPUT

QVOMODO HOMO COGITET
in rebus, in quibus hic mundus est bonus,
& in rebus, in quibus est malus.

1. **O** *DEVS* gloriose, amorose, cui sit gloria & benedictio! Quando cogito, *Domine*, in bonitate mundi, & perpendo ipsum esse subjectum, in quo cognoscimus tuam magnam Bonitatem & Virtutem, tunc percipio mundum esse valde nobilem per hoc, quòd in eo possit homo acquirere magnum bonum.

2. Sed quando perpendo & cogito, *Domine*, mundum esse locum, in quo homo errat & deficit, & in quo delectatur vanis delectationibus transitoriis, tunc cognoscit mea anima mundum esse valde malum & vilem.

3. Quando homines, *Domine*, sunt amatores & laudatores tuarum honorationum & tuarum virtutum, tunc mundus melioratur ab ipsis; sed, quando homi-
 nes

Vo. II. Li. III. Di. XXVIII. Cap. CLVII. 95
nes sunt inobedientes tuis mandatis, & habent in memoria delectationes & honorationes temporales, tunc mundus deterioratur ab ipsis.

4. b. *Humilis Domine, plene Pietate & Misericordiâ!* Mundus quoad se ipsum est valde bonus, quia firmamentum & elementa & vegetabilia & animalia sunt omnia bona per creationem; sed per defectus & peccata hominum devenit mundus in inordinationem & corruptionem.

5. Quicquid est subjectum & subditum rei corruptæ, oportet, *Domine*, esse in vilitate & miseria: igitur, cum homo sit corruptus in peccato, omnia, quæ sunt sub ipso, sunt vilificata & deteriorata in corruptione ipsius, & propterea defectus, in quem mundus cecidit accidentaliter, venit à corruptione hominis.

6. *Amabilis Domine!* Sicut mundus est corruptus & deterioratus ab homine, ita est restauratus & melioratus ab ipso; quia in quantum fragilitas humana dejecit & prostravit mundum in vilitate, in

tan-

tantum oportet, quòd nobilitas, quam homo recipit à Te, melioraverit & restauraverit ipsum; quoniam naturalis ratio est, quòd res possit dare tantam meliorationem per tuam gratiam, quantam potest dare deteriorationem per privationem gratiæ.

7. c. *O Domine, qui me inamorasti in tua Contemplatione & in tua Benedictione!* Mundus est valde bonus & valde gratiofus, in quantum est locus dispositus, ut in eo lucretur homo gloriam perdurabilem; sed, in quantum est locus, in quo homo invenit occasiones perdendi tuam gloriam & acquirendi perdurabiles pœnas, est valde malus & valde contrarius omni bono.

8. Quia mundus est materia, in qua recipiunt formam opera virtutum vel opera vitiorum; propterea, *Domine*, significantur in ipso duæ formæ adinvicem contrariæ, & per ipsas demonstratur tua magna Bonitas; benedicta sit ipsa.

9. In quantum mundus significat; *Domine*, se esse creatum ordinatè & in convenienti

venienti dispositione, in tantum se demonstrat bonum; & in quantum ipse significat se esse corruptum per peccatum, in tantum se demonstrat fragilem & miserum.

10. d. *O Domine infinite & aeternae, plene omni benedictione!* Tota bonitas & tota vilitas, quæ est in mundo, desumitur ab homine; quia, si homo est bonus, mundus est bonus, & si homo est malus, mundus est malus; & similiter est de homine in ordine ad Te, *Domine*; quia id, per quod homo potest meliorari, est, quòd Te amet & benedicat, & id, per quod potest deteriorari, est, quòd obliviscatur Tui, & sit Tibi inobediens.

11. Si homo, *Domine*, dicit quòd mundus sit bonus, quia habet in ipso prosperitates & delectationes & placita & honorationes, multò plùs deberet dicere, quòd mundus sit malus, quia plùs ponderant in ipso labores & tædia & contumeliæ & dolores & mors, quàm prosperitates & alia placita.

G

12. Iste

12. Iste mundus, *Domine*, non est bonus ad possidendum delectationes mundanas; quia illæ res, in quibus homo invenit placita comedendo, bibendo, vestiendo, equitando & quiescendo, veniunt omnes ratione defectuum ipsius hominis, qui non posset sustineri sinè cibo & potu & aliis rebus, quas ei das, ne moriatur in suis defectibus.

13. e. *Domine, qui ignoscis & habes Pietatem & Misericordiam erga tuos populos!* Homo fit bonus & virtuosus per amare & honorare Te, & servire Tibi; quia bonum est amare & honorare bonum Dominum & ei servire, & hoc eò melius est, quò melior est Dominus: igitur, cùm Tu sis adeò bonus Dominus per creationem & per recreationem & per dona, quæ das, quàm magna est bonitas hominis, qui Te amat & honorat & Tibi servit?

14. Homo, *Domine*, fit malus & vitiosus & vilis per amare & honorare & laudare se & servire sibi ipsi; quia, in quantum ipse est res fragilis & misera in se ipso

ipso, in tantum vilificatur & inhonoratur & deterioratur, quando se facit servum sui ipsius, cum nullus servus mali domini possit esse bonus.

15. Qui vult nobilitare & meliorare mundum, *Domine*, conetur, quantum potest, facere se bonum in tua Bonitate; quia, in quantum homo recipit bonitatem à Te, in tantum mundus recipit nobilitatem & meliorationem ab ipso; & qui vult vilificare & deteriorare mundum, recipiat vilitatem & miseriam à se ipso, & faciat se captivum vanitatis mundanæ; quia, in quantum homo se vilificat & deteriorat in se ipso, in tantum mundus recipit vilitatem & deteriorationem ab eo.

16. f. *Singularis Domine, in omnibus regnis & principatibus potens!* Hominibus sapientibus video mundum esse valde bonum; quia omnes suas fragilitates & corruptiones eis demonstrat, quin ullam ab eis abscondat; & ideo quilibet eorum videt mundum esse transitorium & periculofum & plenum dolore & malo; sed, quantum
mundus

mundus est hominibus sapientibus bonus, quia eis demonstrat suam vilitatem, tantum est hominibus nesciis malus, quia valde eos decipit occultando eis suam vilitatem & miseriam, & significando eis se esse bonum in illis rebus, in quibus est valde malus & valde immundus.

17. Id, per quod hic mundus est vilior & fallacior, *Domine*, est, quia in eo amantur & honorantur & appetantur homines injuriosi pleni peccatis & malis, & homines veraces humiles patientes justis & amatores Tui in eo vilipenduntur & contemnuntur & coguntur & inhonorantur.

18. In hoc, quod mundus honoret homines malos, & inhonoret homines bonos, decipiuntur, *Domine*, illi, qui volunt esse boni & placere mundo; quia faciendo stultitias & deceptiones & proditiones putant esse boni, eò quod mundus amet tales res: igitur beati sunt, qui ab hac deceptione sciunt sibi cavere.

19. g. *O Domine DEVS, qui tuos benevolos*

nevolos honoras in hoc mundo & in altero!
Multi sunt homines, qui contemnunt & vilipendunt mundum in illis rebus, in quibus est valde bonus & valde proficiuus; quia in illis rebus, in quibus ipsum contemnunt, dat significationem de sua miseria & de excellenti Perfectione, quæ est in Te.

20. Lætentur, *Domine*, beati Religiosi & sancti homines; quia per hoc, quòd in mundo sint multi mali, & mundus sit valde paratus ad peccata, plus exaltantur & nobilitantur & virtuificantur bonitas & virtus & bona opera ipsorum; quoniam in conversatione malorum nobilitantur & demonstrantur boni.

21. In quantum homines, *Domine*, se reputant bonos & honoratos & perfectos & potentes in hoc mundo, in tantum secundum veritatem sunt viles & pauperes & miseri & culpabiles; & in quantum beati homines se reputant in hoc mundo miseros & culpabiles & modici valoris & parvæ virtutis, in tantum sunt honorati & voliti & amati in coelesti Gloria.

22. h.

22. h. *Domine DEVS, qui latificas tuum servum, & ei das abundantiam suspiriorum & ploratum!* Ratio, quare mundus est falsus & fallax, est terminatio, quæ est in sensualitatibus & intellectualitatibus; quia adeò sunt terminatæ intrà breves terminos, quòd propterea eveniant homini ignorantia & tribulationes & angustia & dolores.

23. *Mundus, Domine, non solùm est malus ratione brevitatis vitæ, quam homo habet in eo, sed etiam ratione longitudinis temporis, in quo vivit; quia adeò est homo comprehensus laboribus & irâ & fatigationibus & languoribus, quòd vita sit ei tædiosa; & quò plus vivit, eò plus est captivus & subditus tribulationibus mundanis.*

24. *Sanctificate Domine!* Sicut homo est subjectum, in quo mundus est bonus vel malus, ita cor hominis est subjectum, in quo ipse homo est bonus vel malus; quia cor & mens & intentio faciunt ipsum bonum vel malum secundùm opera, quæ
ima-

imaginatur & vult & desiderat.

25. i. O Domine DEVS, qui effundendo tuum Sanguinem & tuas lacrymas recreasti me! Tot modis & causis sum ego malus, & mundus est malus in me, quòd non sciam, quomodo possim me defendere; quia die & nocte veniunt mihi cogitationes & considerationes & imaginationes dicentes, quòd sim bonus & justus & valde virtuosus: igitur, cùm talis non sim, videtur mihi, quòd sim vilis & culpabilis non solùm per defectus, qui sunt in me, sed etiam per res, quæ non sunt in me.

26. Antequam sol det claritatem, & aves incipiant evigilare, Domine, jam meum falsum cor incipit vilificare & contemnere & inculpate me, considerando & cogitando in bonitatibus & virtutibus, quas me facit putare esse in me, quin reverà sint in me, & non vult me nobilitare & virtuosificare faciendo me memorare & cogitare vitia & culpas, quæ sunt in me.

27. Cùm ego, Domine, sim subjectum,
in

in quo eunt & redeunt totâ die viles considerations & cogitationes & culpabiles intentiones, & non possim nec sciam me defendere ab eis, per hoc cognosco, quòd sim res valde vilis & valde pauper virtute & gratiâ, & mihi videtur, quòd mundus sit valde vilificatus in me.

28. K. *O Pie Domine, qui vocas tuos populos, ut veniant ad Te!* Bonæ considerationes & bona opera, quæ facis esse in me, vilificant & inculpant me, quia non attribuo ea Tibi, sed mihi: igitur, si vitia, quæ sunt in me, & bona opera, quæ Tu facis esse in me, sunt mihi occasio vilitatis, quænam vilitas est similis meæ? & per quem mundus est adeò vilis, sicut per me?

29. Non solùm ego, *Domine*, sum vilis in meis vitiis & defectibus, sed etiam in vitiis & defectibus meorum vicinorum & notorum; quia die & nocte meum falsum cor non facit aliud, quàm cogitare in defectibus aliorum, & non vult cogitare in meis, qui sunt pejores & culpabiliores illis.

30. In toto mundo non video, *Domine*, nec scio ullum pannum adeò deturpatum sanguine & putredine & immunditiâ, sicut meum falsum cor, quod me deturpavit falsis & turpibus & immundis cogitationibus: igitur, cùm hoc ita sit, peto à Te gratiam, ut me mundes ab omnibus malis considerationibus, ut tuus subditus sit dignus esse servus sui nobilis Domini divini.

CAPUT CLVIII.

*QUOMODO HOMO COGITET
in rebus, quæ sunt ei proficiuæ, & in rebus,
quæ sunt ei damnosæ.*

I. **D***EVUS* gloriose, gratiose, omnibus a. **D***nobilitatibus abundans!* Omnem cogitationem oportet, *Domine*, triplici viâ incedere; quia vel cogitatur amando, vel odiendo, vel non curando de re, in qua cogitatur; si cogitatio sit amando, est bona, dummodo amet res, quæ à Te sunt amatae &

& volitæ ; sed si non amet ordinatè & rationabiliter sequendo tua mandata , non potest esse bona.

2. Quando cogitatio hominis , *Domine*, odiendo est in aliquibus rebus virtuosis cogitando eas damnosas, tunc est mala cogitatio ; quia multò melius ei esset non cogitare in ipsis; sed, si ipsa cogitatio odiendo sit in aliquibus rebus vilibus & vitiosis, & eas imaginetur tales, quales sunt, contemnendo vilitatem ipsarum, tunc est valde bona & valde nobilis.

3. Quando homo, *Domine*, cogitat in aliquibus rebus casualiter, quin habeat occasionem amandi nec odiendi eas, tunc est frustranea cogitatio, & ex ea non sequitur ulla utilitas; &, quia homo in ipsa perdit tempus, quod posset impendere in rebus utilibus, propterea talis cogitatio est damnosa.

4. b. *Recreator Domine, Benefactor, à quo derivantur omnes vires!* Cùm res bonæ, in quibus homo potest cogitare virtuosè, sint plures, quàm res malæ, in quibus potest

test cogitare vitiosè, valde miror, quomodo possint esse in eo plures cogitationes malæ, quàm bonæ.

5. Quoties homo, *Domine*, cogitat in tuis excellentibus virtutibus & in suis vilitatibus & defectibus, sunt suæ cogitationes bonæ; & quoties cogitat in suis honorationibus & delectationibus & in vana gloria suarum divitiarum, suæ cogitationes sunt malæ.

6. Cùm major sit tua Bonitas, *Domine*, quàm bonitas hominis, & homo de se non habeat nisi defectus; quomodo potest esse, quòd ipse sæpius & diligentius cogitet in sua bonitate, quàm in tua, & in suis honorationibus, quàm in tuis, & quàm in suis vilitatibus & defectibus?

7. c. *Beate Domine, qui dirigis tuos Amatores!* Quid valet, & quid prodest homini cogitare in factis Principum, & magnorum hominum, & inquirere notitias, quæ nihil profunt, & non cogitare nec loqui nec inquirere notitias de Te, & de tua magna Bonitate?

8. Si

8. Si homo, *Domine*, videret, quòd opera omnium Principum & magnorum Baronum hujus mundi essent bona & virtuosa, bonum esset cogitare & loqui & interrogare de ipsis; sed, quia multi ipsorum sunt viles & vilium operum, propterea sunt viles cogitationes & vilia verba, quæ impenduntur in eis.

9. Quia Tu, *Domine DEVS*, non dedisti homini cogitationem frustra, neque ad cogitandum in rebus, quæ non sunt ei proficuæ, propterea, qui cogitat in malis Principibus & in vanis operibus ipsorum, consumit in vanum suos dies & suas cogitationes & sua verba.

10. d. *O Domine, qui nos adjuvas & nobis succurris in nostris curis & necessitatibus!*
 Qui vult habere bonas & utiles cogitationes, habeat bonam intentionem & bonam conscientiam in illis rebus, in quibus cogitat; quia adeò magnam virtutem habent bona intentio & bona conscientia, quòd, quæcunque sit res, in qua cum ipsis homo cogitat, semper cogitatio sit bona & utilis.

11. Sicut homini multò melior esset solitudo, *Domine*, quàm mala societas, ita multò meliùs esset humano cordi nullam habere cogitationem, quàm cogitare in malis operibus; quia, sicut mala societas est homini occasio peccati, ita cogitare in malis operibus est ei occasio exequendi ipsa mala opera.

12. *Amabilis Domine!* Sicut quædam malæ cogitationes afferunt in cor hominis alias, & per multiplicationem earum sensualitas se movet ad peccatum, ita quædam bonæ cogitationes afferunt in ipsum alias, & per multiplicationem earum movetur sensualitas ad bona opera.

13. e. *Iuste Domine, sapiens, benedicte, gloriose!* Non omnia, quæ homo cogitat, deveniunt in *esse*: igitur ea, quæ homo cogitat, & non deveniunt in *esse*, cogitantur & æstimantur frustra & sinè ulla utilitate.

14. *O Pater cælestis!* Adeò est meum cor vacuum & vanum & malè assuetum in cogitando & considerando, *Domine*, quòd

110 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl.*
quòd die & nocte cogitet & consideret casualiter & sinè ulla occasione : igitur, cùm omnia sic cogitata vanè cogitentur, per hoc cognosco vilitatem & miseriam mei cordis, quod frustra laborat in cogitando res parvi valoris & pauperis virtutis.

15. Sicut sol per suum magnum calorem consumit rorem, qui est super terram, ita, *Domine*, dum meum falsum cor vanè & vitiosè cogitat, memoria tuæ benedictæ Passionis consumit & delet in eo omnes malas cogitationes, & dat ei abundantiam devotionis & fervoris & amoris & contritionis.

16. f. *Perfècte Domine, plene misericordiâ & amore* ! Homo cogitat & æstimat & proponit multa facere in hoc mundo; sed Tu ordinas de ipso quidquid vis; &, si cogitationes & considerationes hominis concordent cum hoc, quod Tu de eo ordinas, sunt bonæ, sed, si sunt contra id, quod de eo ordinas, sunt vagæ & vanæ.

17. Apud Te, *Domine DEVS*, conqueror

Vo. II. Li. III. Di. XXVIII. Cap. CLVIII. I I I
queror de meo malo corde; quia quotidie
me decipit per aliquas cogitationes habentes
similitudinem veritatis, & transferendo
me ad falsas cogitationes & ad malas con-
siderationes, sicut homo decipiens suum
adversarium loquendo per sophismata, &
trasferendo ipsum de una intelligentia in
aliam.

18. Sicut homo sapiens, *Domine*, se
defendit à sophismatibus, & non finit se
falli à suo adversario; ita vellem, quòd me-
um cor non fineret se falli à malis cogita-
tionibus, nec duci ad cogitandum quas-
cunque res, nec transferri de bonis cogi-
tationibus ad malas.

19. g. *Excellentis Domine super omnes al-
titudines, honorate super omnes honorationes!*
Quando homo cogitat in rebus præteritis,
quas nos potest recuperare nec possidere
nec dirigere, suæ cogitationes sunt vanæ,
quia nullam utilitatem possunt ei afferre;
& similiter cogitat homo vanè in rebus fu-
turis, quia multoties cogitat in rebus nimis
distantibus, & omittit cogitare in rebus,
quæ

112 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl.*
quæ sunt propinquæ suo statui & suæ ne-
cessitati.

20. *O Domine!* Quàm fallaces cogita-
tiones & quàm malæ considerationes sunt
illæ, quas homo habet cogitando in rebus
temporalibus & delectando se in eis! quia
adeò brevis est durabilitas ipsarum, &
adeò conjuncta est prosperitas temporalis
doloribus & periculis & laboribus, quòd
fere nihil valeat, nec ullam felicitatem
det vel afferat.

21. Si contingat, *Domine*, quòd cogi-
tationes hominum non sint in Te, nec
propter Te, nec Tu sis in eis, necessarium
est, quòd sint malæ & diabolicæ & plenæ
omnibus vitiis: igitur, qui velit percipere,
an suæ cogitationes sint bonæ vel malæ,
inquirat & aspiciat: an Tu sis in eis, &
ipsæ in Te; quia sinè Te nulla res est pro-
ficua, imò omnis res est damnosa.

22. h. *O Domine DEVS, qui adimple*
omnia tua promissa! Quando meum cor
est fatigatum per cogitare in rebus sensua-
libus, transfero ipsum ad cogitandum in
rebus

rebus intellectualibus, & quando est fatigatum per cogitare in rebus intellectualibus, sino ipsum cogitare casualiter, ut requiescat; sed quid ei prodest, si cogitet casualiter, quoniam cogitat in rebus vilibus & parvæ utilitatis, ratione cujus sentit laborem & quietem?

23. Sicut homo cæcus, *Domine*, eundo per viam est expositus periculo cadendi & aberrandi; ita, quando mea cogitatio cogitat fortuitò, semper est in periculo cadendi in aliquod vitium vel luxuriæ vel iræ vel invidiæ vel alicujus vanitatis mundanæ; & sicut homo cæcus quandoque cadit, quia non habet, qui eum ducat, ita cogitatio, quæ vadit fortuitò, quandoque cadit in peccatum; quia non habet rationem, quæ eam ducat ad cogitandum in operibus virtutum.

24. Sicut homini cæco datur baculus & ductor, ne cadat, neque aberret in via; ita Tu, *Domine*, dedisti homini magnam occasionem cogitandi & contemplandi in Te, ut ipsa eustodiat & defendat cogitationem

H

tionem

tionem ipsius, ne cadat in peccatum & devietur à veritate : igitur, ne mea cogitatio cadat in peccatum, peto à Te gratiam, ut mihi concedas cogitare die & nocte in tua magna Virtute.

25. i. *O Splendor omnium splendorum !*
O Domine DEVS, qui es Lumen omnium
luminum ! Sicut civitas obsidetur ab inimicis, ita meum cor obsidetur à malis cogitationibus ; & sicut corpus hominis vulneratur cultro, vel percutitur baculo à suis inimicis, ita meum miserum cor vulneratur & tribulatur & percutitur à malis cogitationibus & considerationibus die & nocte.

26. Adeò comprehensum est, *Domine*, meum cor à malis cogitationibus, quòd, dum mihi narrantur aliquæ res proficuae, ipsum transmittat suas considerationes ad res nullius utilitatis ; & quando sum in præsentia aliorum, statim cogitat, quomodo possem eos decipere vel illudere vel occidere finè causa, quam mihi dederint.

27. Unde benedictus sis, *Domine* ;
 quia

quia quando sum in istis vanis cogitationibus, mea ratio me excitat, & mihi ostendit & demonstrat ipsas esse stultas; quoniam, sicut homo cognoscit aliquem esse stultum & insensatum, quando eum audit dicere verba inordinata, ita ratio cognoscit meam cogitationem esse stultam & insensatam, quando imaginatur & perpendit res irrationabiles & injuriosas.

28. K. *O Domine super omnes Dominos!*
O potens Rex in omnibus regnis! Quando meum cor est superatum & comprehensum à malis cogitationibus, mitto meas considerationes ad contemplandum in Te, ut ipsum quietem in tuo amore.

29. De meo corde conqueror Tibi, *Domine DEVS*; quia, dum cogitat & contemplatur in tua magna Bonitate, daemon sibi subjicit ipsum, sicut si ipse illud creasset, & delet in eo bonas cogitationes, & conatur ipsum implere culpis & vitiis.

30. Perversa est mea anima, *Domine*, per malas cogitationes & considerationes, & nunquam mundabiur à suis gravibus culpis,

116 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl.*
culpīs, quousque Tu verteris & firmaveris & inamoraveris omnes meas considerationes & amores ad cogitandum in tua honorata & virtuosa Essentia divina.

CAPUT CLIX.

QUOMODO HOMO COGITET
in Gloria Paradisi & in pœna Inferni.

1. **O** *Divine Rex potens, à quo possident*
a. *gratiam & benedictionem omnes*
populi! Sicut Tu, Domine, dedisti homini
visum corporalem, ut videat res temporales sensuales, ita Tibi placuit ei dare cogitationem, per quam possit cogitando videre intellectualiter magnam gloriam cœlestem & gravem pœnam infernalem.

2. Tuus servus, *Domine DEVS*, conatur, in quantum potest, cogitare in gloria paradisi & in pœna inferni; sed valde insufficientis est sua cogitatio, quia est finita & terminata, & illa gloria & pœna sunt infinitæ & sinè termino.

3. Quia

3. Quia res infinitæ, *Domine*, non comprehenduntur à finitis, imò finitæ terminantur in illis, & meæ cogitationes sunt finitæ, propterea sum certificatus, quòd gloria paradisi & pœna inferni sunt ultra terminos meæ cogitationis; & quòd mea cogitatio non adeò conetur imaginari eas magnas, quòd adhuc non sint majores, quàm ipsa possit imaginari.

4. b. *O Domine, cui placent justitia & ratio & misericordia & pietas!* Quando cogito in gloria paradisi, imaginor Sanctos in ea lucere & splendere, sicut sol, coram suo Creatore & suo Domino, & dare de eo dulces voces & dulcia cantica laudando & glorificando ipsum; & quando cogito in pœna inferni, imaginor damnatos nigros sicut carbones stare supra se invicem tanquam titiones ardentes, & dare tristes ululatus & clamores plangendo suas graves pœnas & suos mortales defectus.

5. Quando bene cogito, *Domine*, in gloria paradisi, imaginor, quòd, qui in ea sunt, habeant quidquid volunt, & nihil

hil velint nisi id, quod possident, & semper volent possidere illam gloriam, quam semper possidebunt; sed, quando bene cogito in poena inferni, invenio, quòd, qui in ea sunt, velint, & nihil habeant illarum rerum, quas volunt, & semper volent id, quod nunquam habebunt, & semper habebunt poenam, quam nunquam volent habere.

6. Nullus homo est, *Domine*, qui posset cogitare totam gloriam paradisi nec totam poenam inferni; quia Sancti paradisi non impediuntur à loco nec à tempore, cum simul fiat in quocunque loco velint; sed damnati in inferno impediuntur & comprehenduntur à loco, & ita natant in igne, sicut pisces in mari, & nunquam poterunt de illo igne exire, neque ascendere ad superficiem abyssi, in qua sunt submersi.

7. c. *Sanctificate Domine, amate, honorate, gloriose!* Adeò magna est gloria paradisi, quòd mille millia annorum non videantur salvatis esse una hora præ magnitudine

tudine placiti, quod habent in Te; sed, quia damnati sunt privati tuâ gratiâ in igne infernali, videtur eis, quòd una hora fit mille millia annorum præ magnitudine iræ, quam habent, & pœnæ, quam sustinent.

8. Si pœna, quam damnati sustinent in inferno, *Domine*, esset tanta, quot sunt stellæ & grana arenæ & guttæ aquæ, & pro qualibet istarum rerum computarentur centum millia annorum, non esset adeò magna, sicut est, quia haberet finem; sed, quando considero ipsam non habere finem, invenio meam cogitationem terminatam & victam, quia non potest imaginari magnitudinem ipsius.

9. Sicut gloria hujus mundi est finita & terminata, *Domine*, per hoc, quòd in ipso tempus sit divisum in præteritum, præsens, & futurum, ita gloria paradisi & pœna inferni mihi videntur esse infinitæ per hoc, quòd tempus in eis non sit divisum, cum ibi totum tempus sit præsens: igitur, cum hoc ita sit, quænam gloria est
similis

similis gloriæ paradisi? & quænam pœna est similis pœnæ inferni?

10. d. *Sapiens Domine in omnibus sapientiis, liberalis in omnibus gratiis!* Quando mei oculi corporales vident fornacem ignis ardentis, cogito, an intrarem in ipsam, ut fierem Rex totius mundi, & non possum invenire, quòd pro ulla re vellem in eam intrare.

11. Si visus corporalis, *Domine*, adeò me terret, quòd pro nulla re intrarem in fornacem accensam, valde miror, quòd mea cogitatio, quæ imaginando videt pœnas infernales, non me detineat à peccatis, quæ sunt introitus ad ipsas; quia, si ignis materialis finitus terret meos oculos corporales, multò plùs deberet ignis infernalis infinitus terrere cogitationem meæ animæ.

12. Ratio, quare oculi animæ non inferunt homini tantum timorem ignis infernalis, quantum timorem ignis materialis inferunt ei oculi corporis, est, *Domine*, quia res sensuales impediunt in homine res
in-

Vo. II. Li. III. Di. XXVIII. Cap. CLIX. 121
intellectuales, & ratione hujus impedi-
menti ipse timet plus res, quæ nocent sen-
sualitatibus, quàm quæ nocent intellec-
tualitatibus.

13. e. *O Domine DEVS, propter quem
mei oculi plorant, & meum cor est in amore!*
Sicut hydria plena aquâ usque ad summum
non potest plus aquæ capere, ita quando
cogito in gloria paradisi & in poena in-
ferni, invenio illos, qui sunt in paradiso,
esse adeò plenos gloriâ, quòd nihil eis de-
ficiat, & illos, qui sunt in inferno, habere
tantam poenam, quòd eis videatur non
posse habere majorem.

14. Sicut substantia est in hoc mundo
inseparabiliter subjecta accidentibus, ita,
Domine, in alio sæculo erunt homines in-
separabiliter subjecti gloriæ, vel poenæ;
quia, sicut substantia non potest esse sinè
accidentibus, ita, qui erunt in paradiso,
non poterunt esse sinè gloria, & qui erunt
in inferno, non poterunt esse sinè poe-
na.

15. Adeò erunt homines paradisi, *Do-
mine,*

mine, propinqui & conjuncti gloriæ, & absorpti ab ipsa, quòd naturale erit eis glorificari sinè fine in tua benedictione; sed de peccatoribus damnatis non erit ita, quia adeò erunt eis contrariæ suæ pœnæ & dolores corporaliter & spiritualiter, quòd ipsi totaliter contrariabuntur suis pœnis, & suæ pœnæ ipsis, & hoc erit ut inde plus tribulentur & torqueantur

16. f. *O Domine DEVS, in quo pernoctant & vigilant omnes meæ cogitationes & omnia meæ desideria!* Damnati habebunt totam suam voluntatem in contrarietate volendo res contrarias, ut sua pœna sit major, quia volent esse in *esse* in quantum desiderabunt habere id, quod non poterunt habere; & volent non esse in *esse*, in quantum nolent sustinere pœnas, in quibus sunt: igitur, cùm sua voluntas sit ita infinite in contrarietate, quis posset æstimare ipsorum pœnas?

17. Sicut homo comprehensus magnâ feбри non potest manere quietus in lecto, & se movet ad inveniendum remedium,

dium, quod non invenit, ita damnati, *Domine*, in inferno nihil aliud facient, nisi movere & mutare se de uno loco in alium, & non tantum se mutabunt, quòd possint invenire remedium suis mortalibus doloribus.

18. Adeò sunt mihi horribiles & formidabiles graves poenæ inferni, *Domine*, quòd sicut homo, qui patitur deliquium, & perdit suum sensum videndo sua vulnera horribilia & mortalia, ita quando cogito in illis poenis, parum deest, ut perdam meum sensum & intellectum.

19. g. *Suavis Domine, plene dulcedine & amore!* Adeò magna est gloria paradisi, quòd omnes, qui in ea erunt post diem iudicii, glorificabuntur sensualiter & intellectualiter per magnam concordantiam, quæ fiet ex sensualitatibus & intellectualitatibus ipsorum; sed in miseris damnatis erit adeò magna poena, quòd omnes sensualitates & intellectualitates contrariabuntur & pugnabunt contra se invicem in eis.

Ama-

20. *Amabilis Domine!* Sicut beati, qui sunt in paradiso, glorificantur in præsentia tuæ sanctæ Deitatis & tuæ benedictæ Humanitatis, ita miseri, qui sunt in inferno, patiuntur & torquentur in absentia tuæ gratiæ; quia, sicut tua præsentia est Sanctis paradisi major gloria, ita peccatoribus damnatis absentia tuæ Essentiæ est major pœna.

21. Adeò nobilis & magna est gloria paradisi, *Domine*, & adeò mala & horribilis est pœna inferni, quòd, sicut Sancti paradisi eò majus placitum & eò majorem gloriam habebunt, quò plús durabunt, & quò plures erunt simul; ita per contrarium damnati, qui in inferno torquebuntur, quò plús durabunt, & quò plures erunt simul, eò plús patientur & cruciabuntur.

22. h. *O Fons vivus amoris & honoris & justitiæ & misericordiæ!* In hoc mundo potest homo, *Domine*, alleviare & delere sua peccata & suas injurias ploratibus & pœnitudinibus & verâ pœnitiâ; sed in inferno, quò plures erunt ploratus & pœnitudines,

Vo. II. Li. III. Di. XXVIII. Cap. CLIX. 125
tudines, eò majores erunt poenæ & labores
& dolores & tribulationes.

23. *Misericors Domine!* Sicut lignum
est subjectum, in quo ignis comburit, ita
peccatores in inferno sunt subjectum, in
quo fiunt poenæ infernales; & sicut ignis
crescit, secundum quod plura ligna ei sub-
jiciuntur, ita poenæ inferni crescunt, secun-
dum quod in eis multiplicantur peccato-
res: igitur cum tot peccatores eant in infer-
num, quis est, qui æstimaret, quàm magnæ
sint poenæ infernales?

24. Si poenæ infernales, *Domine*, ha-
berent finem, non esset mirum, si homines
peccarent, sed, cum ipsæ sint sine fine du-
rabiles & magnæ, est valde mirum, quo-
modo possint peccare & transgredi tua
mandata.

25. i. *Nobilis Domine, honorate in omni-
bus honorationibus, mirabilis super omnia
mirabilia!* Sicut in fornace accensa fer-
rum fit ignitum & candens ad instar car-
bonis accensi ratione magni caloris, qui
est in ipsa, ita à centro usque ad superfi-
ciem

126 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl.*
ciem infernus erit fornax, in qua ardebunt peccatores, & præ magnitudine caloris erunt in colore similes igni.

26. *Virtuose Domine!* Sicut Sancti paradisi non habent timorem perdendi gloriam, imò glorificantur in hoc, quòd sciunt se nunquam eam esse perdituros, ita una de majoribus pœnis, quas damnati habebunt in inferno, erit non videre, quomodo possint evadere pœnas, & scire, quòd nunquam erunt sinè ipsis.

27. Quando mea anima, *Domine*, cogitat in magna gloria paradisi, sentio meum corpus sanum & hilare præ lætitia, quam ipsa habet, quia sperat illam consequi memorando tuam Misericordiam; sed, quando mea anima memorat tuam veram Justitiam, & cogitat in gravibus pœnis inferni, tunc est tristis & desolata, & per tristitiam ipsius est meum corpus in tribulatione & pavore & fletu.

28. K. *Liber Domine, liberalis, á quo recipiunt vitam nostri amores!* Sicut mei oculi non possunt stare directè contra splen-

splendorem solis ratione magnitudinis ipsius & fragilitatis sui ipsorum, ita, & adhuc multò plùs, meum cor non audet stare directè cogitando magnam Gloriam paradisi & magnam pœnam inferni, quia adeò sunt magnæ illa gloria & illa pœna, quòd mea cogitatio non possit nec audeat in eis cogitare ultra suos terminos.

29. Licèt sit meæ cogitationi magnus labor & magna fatigatio cogitare in gloria cœlesti & in pœna infernali, tamen, si Tibi placet, *Domine*, nolo cogitare, nisi in magnitudine ipsarum; quia cogitando in magnitudine illius gloriæ, inamoratur homo de Te, & cogitando in magnitudine illius pœnæ, concipit timorem erga Te.

30. Quando cogitatio hominis non cogitat in tua gloria, *Domine*, neque in pœnis, quas damnati sustinent, tunc anima impeditur & occupatur per alias cogitationes, quæ eam deviant à tuo amore & timore: igitur, cùm complementum animæ sit amare & timere Te, tuus subditus petit à Te gratiam, ut suæ animæ des cogitare
in

in gloria, quam salvati possident, & in poena, quam damnati sustinent, ne impediat & devietur ab amore & timore sui Domini & sui DEI.

CAPUT CLX.

QUOMODO HOMO COGITET IN *Morte.*

1. **O** *DEVS gloria, á quo speramus opera misericordiae & pietatis!* Quando cogito in morte, *Domine*, duæ mortes occurrunt meæ cogitationi, scilicet mors corporis, & animæ; & sicut mors evenit corpori per hoc, quòd ipsum separetur ab anima, ita evenit animæ per hoc, quòd ipsa separetur à Te disamando & obliviscendo Te; quia, sicut anima est complementum & perfectio corporis, ita Tu es complementum & perfectio ipsius animæ.

2. *Honorate Domine, plene gratiâ!* Sicut navis perit in mari, ita corpus hominis

Vo. II. Li. III. Di. XXVIII. Cap. CLX. 129
nis perit & corrumpitur in suo defectu &
in sua fragilitate; quia sine omni virtute &
sine omni perfectione remanet, dum ani-
ma ab eo separetur.

3. Sicut corpus hominis, *Domine*, con-
sumitur & perit & moritur in suismet de-
fectibus, ita anima ipsius consumitur & pe-
rit & moritur in defectibus hujus mundi
cogitando & desiderando & amando va-
nitates & delectationes temporales.

4. b. *Humilis Domine, memorate, deside-
rate & volite à tuo servo!* Quando bene
conor ex omnibus meis viribus cogitare in
morte, non adeò vigoratur mea cogitatio,
quòd possim eam percipere: adeò est mihi
obscura & abscondita; quia non est, qui
possit scire, quâ morte, nec ubi, nec quan-
do, nec quâ occasione morietur.

5. Ad effugiendum à morte corporali,
Domine, nihil prodest locus, nec divitiæ
nec honoratio nec juventus nec scientia
nec ulla res, quam homo possit dicere vel
facere, quia ipsa nemini parcit; sed de
morte spirituali non est ita, quia amore &

I

sapi-

sapientiâ & fidelitate & contritione cordis & operibus pœnitentiæ potest homo effugere ab ipsa.

6. Cúm nemo possit effugere & liberare se à morte corporali, & quilibet possit effugere & liberare se à morte spirituali, valde miror, *Domine*, quomodo possit esse, quòd homines utantur tot astutiis ad evitandum mortem corporis, & nolint ullum consilium sumere ad evitandum mortem animæ.

7. c. *Patiens Domine, in quo omnes perfectiones recipiunt virtutem & fortitudinem!* Mors corporalis non privat hominem nisi delectationibus temporalibus & amicis & infantibus & divitiis; sed mors spiritualis privat ipsum tuâ gratiâ & delectationibus æternis, & dat ei passionem in pœnis perdurabilibus.

8. Cúm mors corporalis, *Domine*, non sit mala nec periculosa in comparatione mortis spiritualis, valde miror de magna bestialitate, quæ est in hominibus, qui plús sinè omni comparatione timent mortem

COR-

Vo. II. Li. III. Di. XXVIII. Cap. CLX. 131
corporalem, quàm spiritualem.

9. *Amorose Domine!* Potentia sensitiva non vellet mori nec perdere præsentem vitam, quia tota sua felicitas est in hoc mundo; sed potentia rationalis, quando est directà in sua virtute, non timet mortem corporalem, quia sua vita & sua perfectio est in tua gloria, & sui labores & sua pericula sunt in vita potentiæ sensitivæ.

10. d. *O Domine DEVS, qui es totus noster thesaurus & tota nostra beatitudo!* Sicut arbor onerata fructibus modò dimittit in terram unum fructum modò alium, ita mors modò occidit unum hominem modò alium, & ita successivè vadit de uno homine in alium & de una generatione in aliam.

11. *Vere Domine!* Quando video homines mori & putrefieri sub terra & comedi à vermibus, & video eos esse in oblivione & contemptu suorum cognatorum & illorum, quibus reliquerunt suas divitias, & cogito, quòd ego ipse veniam ad eundem statum, parum deest, ut exeam à meo sensu;

132 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl.*
sensu: adeò mihi sunt graves istæ cogitationes, & adeò est mihi horribilis & formidabilis demonstratio mortis.

12. Dum hoc modo cogitatio mortis me tenet in timore & horrore, *Domine*, & venit rationalitas, quæ me excitat & me facit mortificare meam sensualitatem representando mihi diem resurrectionis & gloriam paradisi & vilitatem hujus presentis vitæ, tunc totus meus timor & horror mortis transit & deletur laudando & glorificando Te & gratias agendo Tibi.

13. e. *Domine Dator, Benefactor, Amator!* Quando homines peccatores cogitant in morte memorando peccata, quæ fecerunt, & pœnas infernales, quas merentur, non miror, si timeant mortem; sed, quòd homines justis, qui sunt sine peccato & memorant gloriam paradisi & vilitatem hujus mundi, timeant mortem, est valde mirabile, cum ipsa sit porta, per quam ipsi intrant in gloriam.

14. Qui non vult timere mortem, *Domine*, exeat à peccato & caveat sibi, ne
amet

amet hanc præsentem vitam ; quia peccatum & amor delectationum temporalium faciunt hominem timere mortem, & qui vult amare mori corporaliter, sit tuus amator & tuus servus, & memoret gloriam paradisi; quia hoc modo est homo Dominus mortis, & contemnit pauperem potestatem ipsius.

15. Qui post mortem relinquunt dissensiones & bella inter gentes per suas malas consuetudines vel per aliquas injurias, quas fecerunt, *Domine*, debent timere mortem, quia malum est eis mori, eò quòd post mortem veniet eis poena de omnibus malis, quorum fuerint occasio per sua mala opera ; sed, qui non relinquunt dissensiones, imò ordinaverunt bonas consuetudines & fecerunt multas eleemosynas, rationabile est, quòd non timeant mortem; quia, quantum bonum sequetur ex hoc, quod fecerint, tantum multiplicabitur sua gloria.

16. f. *Domine, in quo stat totum meum solatium & totum meum gaudium & totum meum*

meum placitum! Quando cogito in morte & considero pericula, in quibus vivimus in hoc mundo, valde mihi videtur levis & jucunda mors hominum justorum, & valde gravis & formidabilis mors hominum peccatorum; quia mors justorum non est mors secundum veritatem, imò est vita; sed mors peccatorum est mors super omnes mortes pessima & crudelis.

17. Qui bene vellet cogitare, *Domine*, in magnis damnis, quæ affert mors homini peccatori, fere deberet perdere suum sensum, quia ipsa ei occidit corpus, & facit ipsum poni sub terra & esse in oblivione amicorum, & aufert ab eo divitias & delectationes & placita, quæ habebat in hoc mundo, & ultra hoc, quòd faciat corpori omne malum, quod potest, mittit animam in infernum, & eam privat tuâ gloriâ: igitur quænam res potest plus nocere homini peccatori, quàm mors?

18. Qui in hoc mundo, *Domine*, mortificant sensus corporales, ut vivificent spirituales, vivificantur in morte corporis; sed,

sed, qui in hoc mundo mortificant sensus spirituales, ut vivificent corporales, mortificantur in morte corporis corporaliter & spiritualiter; quia suæ intellectualitates mortificantur in igne perdurabili, & suæ sensualitates perdunt prosperitates hujus mundi, & post resurrectionem mortificabuntur in pœnis infernalibus.

19. g. *Memorate Domine ab omnibus populis, honorate omnibus honorationibus!* Tuus servus & tuus subditus valde timet mori morte naturali vel morte subitaneâ, quia non vellet mori adeò vili morte, imò vellet mori nobiliori morte, quàm homo possit mori, scilicet pro tuo amore.

20. Id, quod plús deberet homo timere, *Domine*, est, ne moriatur occasione infirmitatis; quia mors est res mala & vilis in se ipsa; & si sua occasio est vilis, tunc ipsa est in majori vilitate: igitur, quoniam homo debet mori, si esset sapiens, deberet conari de tota sua potestate, quòd occasio suæ mortis esset nobilis, ut sua mors esset virtuosa & gratiosa.

21. *Tua*

21. Tua mors, *Domine*, fuit nobilior, quæ esse possit; quia sua occasio fuit honoratio tuæ divinæ Naturæ, & salvatio tui populi, qui erat mortuus in peccato: igitur, quoniam Tu ita mortuus es, si homo moriatur ad laudandum & honorandum suum DEUM & suum Salvatorem, sua mors est melior, quæ esse possit.

22. h. *Rex Regum, Princeps Principum!* Quia melior & pretiosior mors, quæ possit esse, *Domine*, est mori pro tuo amore, & ego sum valde vilis peccator & valde immundus & culpabilis, propterea valde timeo posse mori tali morte, cum non sim dignus tanto honore, imò sim dignus mori viliori & contemptibiliori morte, quæ esse possit, quoniam sum unus de majoribus peccatoribus totius mundi.

23. Licet ego, *Domine*, non sim dignus mori pro tuo amore, tamen non despero consequi hanc pretiosam mortem; quia, sicut Tu mihi dedisti vitam, quin essem dignus ipsâ, ita, si Tibi placet, mihi dabis gloriosam mortem, licet non sim dignus

dignus ipsâ.

24. „Si ita sit, *Domine*, quòd non ve-
„lis facere mihi gratiam sanctæ mortis
„Martyrii, faltem peto à Te gratiam, ut
„mihi concedas, mori per vim lacryma-
„rum & fletuum & desideriorum moriendi
„pro amore mei Domini & mei Creatoris
„& mei Salvatoris.

25. i. *O Domine DEVS, qui sustines &*
ordinas, quidquid est in cælo & in terra!
Quando cogito in sancta morte virtuosa,
amorosa, gratiosa, & confidero, quòd ni-
mìs tardet adimpletio desiderii, in quo
longo tempore me detinuit elongando Te
à me, præ desiderio ipsius totus languedo &
consumor & liquefio: igitur, benedicta sit
talis mors, quia, licèt se elongaverit à me,
faltem mihi dat abundantiam desiderio-
rum & languorum, dum tardat venire in
me.

26. Nullum mirum est, *Domine*, de-
siderare mori pro tuo amore, quoniam Tu
es mortuus pro amore nostri, nec est mi-
rum, si homines velint esse Martyres, quo-
niam

niam Tu eos adeò honoras, & adeò magnam gratiam eis facis; imò valde mirum est, quòd homines timeant illam mortem, quæ est vita, & aliud tantum desiderant, quantum mori inamorati tuo amore.

27. Tuus servus & tuus subditus, *Domine*, Te laudat & benedicit & Tibi gratias agit propter vitam, quam ei dedisti; „sed quando erit illa dies, in qua Te laudabit & benedicet & Tibi gratias aget „per hoc, quòd se videat mori pro tuo „amore & ad confitendum veritatem „sanctæ Fidei Romanæ coram ignorantibus ipsam?

28. K. *Domine vere DEVS, qui glorificas & sanctificas Sanctos paradisi!* Quando cogito in Contemplatione, in qua me facis esse in hoc Opere, adeò mihi placet hæc *Ars Contemplationis*, quòd, si Tibi placeret, nullatenus vellem mori, donec ipsa esset perfecta.

29. Si esset possibile, quòd homo non moreretur, *Domine*, adhuc deberet desiderare mori, ut perveniret ad cœlestem

glo-

Vo. II. Li. III. Di. XXVIII. Cap. CLXI. 139
gloriam, & ut eriperetur à miserabili vita
temporali possessa in laboribus & dolori-
bus & periculis & amaritudinibus.

30. Mortem vilificatam in occasioni-
bus mundanis, quæ sunt plenæ peccatis &
culpæ, valde horresco & timeo, *Domine*;
sed sanctam Mortem amorosam, quæ est
plena devotione, dulcedine & placito in
tuis laudibus, nullatenus timeo, imò eam
exspecto die & nocte gaudendo in confi-
dentia tui adjutorii divini.

CAPUT CLXI.

QVOMODO HOMO COGITET
in Natura humana Memoria.

1. **O** *DEVS*, à quo recipiunt vires &
a. **O** *adjutorium & benedictionem om-
nes creature!* Quando cogito, *Domine*,
quid sit memoria in se ipsa, significatur
meæ cogitationi ipsam esse unam de tribus
virtutibus animæ, quæ virtus est insepara-
bilis ab ipsa anima.

2. Me-

2. Memoria, *Domine*, est medium, per quod homo habet cognitionem de rebus præteritis & de futuris; quia ipse per memorare res præteritas, imaginatur futuras.

3. Valde virtuosa res est, *Domine*, memoria in homine, quia ipsa est conservatio sapientiæ & scientiæ; quoniam per memorare multiplicat eas homo, & secundum quod est memorans, est sapiens & intelligens.

4. b. *O vere Princeps Pacis, Dator cælestis regni!* Si memoria, *Domine*, non repræsentaret homini res sensuales & intellectuales, esset homo similis bestiæ; quia, dum nihil memoraret, de nulla re haberet cognitionem.

5. Quia homo, *Domine*, est terminatus intrâ breves terminos, & non potest habere præsentis res præteritas, propterea est ei data memoria, ut habeat præsentis res præteritas memorando statum & qualitatem, in quibus fuerunt.

6. Memoria, *Domine*, repræsentat hominibus

minibus tuum magnum amorem & magnam honorationem, quam eis fecisti; & ipsa repræsentat eis tuam magnam Bonitatem & magnam vilitatem, in quam ceciderunt per peccatum.

7. c. *Humilis Domine, qui per viam martyrii dedisti salvationem tuo populo!* Quando homo memorat aliquam rem, obliviscitur omnium aliarum, quia uno tempore non potest memorare, nisi unam rem tantum, & propterea est homo plus obliviscens, quam memorans.

8. Quia memoria, *Domine*, est animæ res inseparabilis, & opera hominis sunt accidentalialia, propterea, quando homo obliviscitur rerum, quas memoravit, sua memoria est in potentia respectu rerum, quas obliviscitur, & est in actu respectu rerum, quas memorat.

9. Memoria, *Domine*, non potest memorare nisi illam rem, quam humana mens imaginatur; & quia homo non habet nisi unam mentem, propterea non potest memoria memorare multas res simul.

10. d.

10. d. O Domine DEVS, qui beatificas & glorificas tuos amatores! Memoria habet talem proprietatem & naturam, quòd libentiùs memoret res homini necessarias & proficuas vel damnosas, quàm alias; quia res, quæ ad hominem non attinent, & de quibus non curat, non sunt in memoria ipsius nisi casualiter.

11. Memoria tui servi, Domine, est subdita & obligata ad memorandum suum Creatorem & suum Dominum & suum DEUM; sed, quia ego sum res misera, & ratione meæ miserix indigeo multis rebus, quibus succurram meæ pauperi potestati, propterea obliviscor Tui & memoro res mihi necessarias.

12. Apud Te, Domine, conqueror de mea memoria; quia ratione mearum necessitatum sensualium obliviscitur Tui, qui es meus DEUS; & etiam conqueror de ipsa, quia mihi repræsentat multa, quæ sunt vilia & mala, & ipsa ea memorat in aliquibus, in quibus sunt bona, & non vult ea memorare in illis, in quibus sunt mala & cul-

culpabilia.

13. e. *O Domine, propter quem languet & moritur tuus servus desiderando & amando Te!* Quando tuus benevolus transeo ante Crucem & memoro magnam Passionem, quam in ea sustinuiti, aspicio circumstantes & dico eis: venite ad videndum locum, in quo noster Salvator flevit & sustinuit graves dolores, & mortuus est pro amore nostri, & ploremus & amemus eum omnes simul memorando fletus & dolores ipsius.

14. Quando tuus culpabilis, *Domine*, transeo per loca, in quibus fui inobediens tuis mandatis, & in quibus feci multa peccata & multas immunditias, mea memoria mihi repræsentat omnia, quæ feci in illis locis, & postea mihi repræsentat tuam magnam Justitiam, ratione cujus repræsentationis caderem in desperationem, nisi essem memor tuæ magnæ Misericordiæ.

15. Quando mea memoria, *Domine*, mihi repræsentat mea peccata & tuam justam Sententiam & tuam piam Misericordiam,

diam, tunc ei cognosco omnes malas re-
præsentationes, quas mihi dedit multo
tempore, ratione quarum cadebam in ope-
ra peccati.

16. f. *Virtuose Domine super omnes vir-
tutes, à quo descendunt gratia & benedic-
tiones omnibus populis!* Cùm mea memoria
sit oblita Tui multo tempore, nullum
aliud consilium scio ei dare, nisi quòd die
& nocte conetur, quantum possit, memo-
rare Te; quia in memoria Tui est sua con-
solatio & suum solatium & sua restauratio;
quoniam in oblivione Tui fuit sua mors &
sua tristitia & sua desolatio.

17. Tu scis, *Domine*, quòd homo vul-
neratus gravibus vulneribus statim memo-
ret Medicum, à quo possit sanari: igitur,
quìa mea anima est vulnerata gravibus
vulneribus mortalibus, est ei valde neces-
sarium memorare Te, qui es Medicus po-
tens eam sanare, & sinè quo sua vulnera
sunt insanabilia.

18. Sicut febris, quando ascendit ad
caput infirmi, facit eum loqui stultè, ita,
Domine,

Domine, quando mea memoria obliviscitur Tui, facit me stultè loqui de vanitatibus hujus mundi verba vana & immunda & plena peccato, quia tunc ipsa est plena peccato.

19. g. *O Domine JESU Christe, qui natus es de Virgine gloriosa!* Cùm vita meæ memoriæ sit in memorare Te, & sua mors sit in oblivisci Tui, quotiescunque ipsa memorat Te, vivificat & nobilitat & amat me; & quotiescunque obliviscitur Tui, me odit, & est mihi inimica, quia mortificat me in oblivione Tui.

20. Adeò necessarium est homini, *Domine*, memorare Te, quòd in quocunque loco & statu sit, semper indigeat memorare Te, quia, si est justus & virtuosus, indiget memorare Te, ut agat Tibi gratias & laudes, & si est peccator, indiget memorare tuam Misericordiam, ut in ea confidat.

21. Ad laudandum Te ratione tuarum honorationum, *Domine*, & ratione nostrarum necessitatum die & nocte non

K

de-

deberemus aliud facere, quàm memorare Te : igitur, quoniam adeò magnam rationem habemus memorandi Te, conveniant omnes populi in unum, & non occupentur in memorando ullam rem nisi in Te & propter Te, ut omnes simus memores Tui.

22. h. *O Domine DEVS, qui es complementum & perfectio omnis virtutis & omnis complementi !* Quia ego sum captivatus à meis defectibus, sum servus & subditus ad memorandum res necessarias sustentationi vitæ corporalis; & ideo mea memoria memorat, quomodo possit satiari meus venter, & postquam meus venter est satiatus, ipsa mihi repræsentat pauperes pro tuo amore petentes, quos meliùs mihi repræsentaret, dum meus venter esurit.

23. Apud Te, *Domine DEVS*, valde conqueror de mea memoria, quia nocte & die memorat res, quas non oportet memorare, & à quibus nullum bonum mihi venit, imò ex eis mihi veniunt multi labores, quos non haberem, nisi ipsa illas res me-

memoraret: quapropter peto à Te gratiam, ut ei mandes, ne memoret, nisi res, quæ sunt proficuæ.

24. Tibi, *Domine DEVS*, & omnibus Sanctis paradisi gratias ago, & laudo meam memoriam, quia mihi repræsentat vilitatem hujus mundi & vanitates mundanas & meas culpas & mea peccata, & mihi repræsentat, quomodo possim satisfacere pro meis mortalibus defectibus.

25. i. *O Domine DEVS*, qui descendisti ad inferos ad liberandum Prophetas & Sanctos, qui expectabant tuam recreationem! Quando cogito in mea memoria, & intelligo vilitatem & immunditiam, in qua ipsa est, imaginor eam ita turpem & immundam & foetentem sicut cloaca, in quam confluunt omnes immunditiæ domus; quia, quotquot turpitudines & falsitates & malitiæ & peccata possint esse in corde hominis, invenio esse congregata in ipsa.

26. Meam memoriam laudo Tibi, *Domine*, quia memorat & mihi repræsentat
meos

meos inimicos, qui me volunt decipere & occidere, & repræsentationem, quam mihi dat, me facit percipere, quomodo ab eis me possim defendere; sed, si per hunc modum sum contentus & lætus de mea memoria, per alium sum valde discontentus & iratus contra ipsam, quia quotidie me facit oblivisci mei patris & meæ matris, qui me genuerunt & educaverunt, & suum hæredem me constituerunt, & confiderunt in me, quòd recordarer de eis faciendo eleemosynas de bonis, quæ mihi reliquerunt.

27. Multis modis possum conqueri, *Domine*, de mea memoria, quia res malas mihi repræsentat modo, quo mihi faciunt malum, & res, quæ mihi facerent bonum, non vult mihi repræsentare modo, quo mihi facerent bonum, si tali modo eas mihi repræsentaret; & in omnibus istis querelis precor tuam Misericordiam, ut se interponat inter me & meam memoriam.

28. K. *Domine JESU Christe, qui apparuisti*

ruisti Apostolis post tuam Resurrectionem!

Tibi do & commendo totam meam memoriam ad memorandum tuam gloriosam Deitatem & tuam sanctam Humanitatem, quia omnes aliæ res non sunt dignæ memorari nisi memorentur in ordine ad honorandum ipsam tuam Deitatem & tuam honoratam Humanitatem virtuosam.

29. Mea cogitatio, *Domine*, inquit totâ die in mea memoria, an in ea sint tui ploratus & dolores & labores & gravis passio, quam sustinuiisti pro tuo populo, & non invenit in ea istas res, eò quòd ipsa obliviscatur Tui; quapropter ego sum valde injuriatus à mea memoria in hoc, quòd me faciat oblivisci ea, quæ sustinuiisti pro amore nostri.

30. Quoniam ita est, *Domine*, quòd mea memoria non velit memorare tuas honorationes & tuas excellentes nobilitates, saltem peto à Te gratiam, ut eam facias memorare meas misérias & peccata, quæ commisi contra meum Dominum & meum Salvatorem & meum DEUM.

CAPUT

QVOMODO HOMO COGITET IN
natura humani Intellectus.

1. **D** *Ivine Domine* ! Tibi detur gloria
& laus & Tibi fiat reverentia &
honor; quia voluisti, quòd intellectus sit
una de tribus virtutibus, ex quibus anima
humana est unita: igitur, cùm intellectus
sit animæ virtus essentialis, quantum in
homine concordant vel discordant sensua-
litates & intellectualitates, tantum est ho-
mo actualiter subtilis & ingeniosus vel nes-
cius & ignarus.

2. Intellectus humanus, *Domine*, stat
in anima potentialiter, & quando corpus
& anima concordant ita, quòd corpus sit
dispositum instrumentum, ut anima habeat
in eo suas virtutes in actu, & anima est di-
rectrix sensualitatum ipsius corporis, tunc
habet homo suum intellectum in actuali-
tate, & utitur discretionem & cognitionem &
rationem.

3. Hu-

3. Humanus intellectus, *Domine*, habet tantam perfectionem in potentia, quando homo nascitur, quantam habet, quando homo est in perfecta ætate; sed, quia ipse tunc non habet adeò bene disposita organa corporis, per quæ possit venire in actum, sicut in perfecta ætate hominis, propterea videtur esse melior in perfecta ætate, quàm in nativitate: igitur, quando homo ignorat, stat suus intellectus in anima potentialiter, & quando habet cognitionem & discretionem, stat suus intellectus in ipsa actualiter.

4. b. *Amate Domine, desiderate, honorabilis omnibus honorationibus!* Intellectus est res adeò modica & misera, quòd, quando utitur suâ virtute intelligendo creaturas, non possit simul intelligere omnes ipsas, & hoc est ratione suæ modicitatis & ratione multitudinis & diversitatis illarum; & ita, quando intellectus intelligit aliquam rem, non potest in eodem tempore intelligere alias, & propterea plús ignorat, quàm intelligat actualiter per defectum
suæ

152 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl.*
suae actualitatis, quæ ei non sufficit ad intelligendum uno tempore diversas res simul.

5. Quando intellectus, *Domine*, stat indifferenter inter duas partes contrariantes adinvicem, quin inclinetur per amorem vel per odium vel iram ad unam vel aliam, tunc potest judicare & cognoscere inter ipsas; sed, si ipse per amorem vel per odium & iram inclinetur ad unam vel aliam illarum partium, non potest judicare nec cognoscere inter ipsas, quia tunc non potest venire de potentia in actum.

6. Via & semita, per quam intellectus venit de potentia in actum, est, *Domine*, observantia naturæ & proprietatis creaturarum, quia homo non potest intelligere, nisi sequatur naturam & proprietatem ipsarum: igitur, quando homo putat intelligere & non intelligit aliquam rem, provenit sua ignorantia ex hoc, quòd non observet naturam & proprietatem ipsius.

7. c. *O Domine, qui vincis & cogis omnes fortitudines, & cui non fit ulla coactio:*

In-

Intellectui humano levius est intelligere & scire res, quæ sunt ei similes & propinquæ in natura, quàm res, quæ sunt ab eo remotæ in similitudine & natura, & hoc est ratio naturalis, quòd res, quò plús sunt propinquæ intellectui, eò citiús percipiuntur & intelligantur.

8. Cúm tua gloriosa Essentia divina, *Domine*, sit nobilior Essentia, quæ esse possit, & in homine non sit ulla res, quæ sit melior, quàm suus intellectus, per hoc demonstratur, quòd homo habeat majorem opportunitatem & dispositionem ad intelligendum & cognoscendum tuam magnam Bonitatem, quàm suammet vilitatem; quia plús demonstratur magna tua Bonitas, quàm ipsius vilitas: unde intellectus humanus citiús intelligit illas res, quæ sunt majores & manifestiores, quàm illas, quæ sunt minores, & ratione suæ minoritatis sunt minús manifestæ.

9. *Domine DEVS!* Quia Tu es infinitus & æternus & perfectus in omnibus bonis, & humanus intellectus est finitus
&

& principiatus, propterea ipse intellectus non potest intelligere & scire Te totum, eò quòd totalitas infinita non possit capi in re finita, & per istum modum confitemur & fatemur, *Domine*, quòd noster intellectus non possit æquè intelligere totalitatem Creatoris & creaturæ: igitur, cum nullus intellectus possit intelligere totam totalitatem unius creaturæ, quæcunque ea sit, quinam intellectus posset intelligere totam totalitatem sui Creatoris?

10. d. *O Domine DEVS, qui es Fons vitæ & Placitum meorum placitorum!* Tu dedisti tuo subdito intellectum, ut videret tuas honoratas perfectiones, & suas viles miserias; sed ego clausi oculos mei intellectus, & nolui videre illas nec istas.

11. Qui oculis intellectus velit videre, *Domine*, suas fragilitates & culpas & miserias, aspiciat tuas perfectiones; quia videndo & intelligendo ipsas percipit homo omnes suas fragilitates, & quænam fuerint culpæ, quas commisit contra suum Dominum & Creatorem.

12. Sicut

12. Sicut homo, *Domine*, oculis corporalibus videt colores & figuras sensuales, ita oculis spiritualibus intelligendo videt, quænam res sint bonæ & quænam malæ, & sicut intelligendo videt quænam res sint in magna excellentia & nobilitate, ita per istas videt & intelligit, quænam sint in magna vilitate & defectu.

13. e. *Domine excellens super omnes excellentias, nobilis super omnes nobilitates!* Naturale est intellectui eò meliùs intelligere & percipere aliquam rem, quò diutiùs est applicatus illi rei; quia multoties accidit, quòd homo per breve spatium ipsum applicet ad rem, quam vult intelligere, & ratione brevitatis temporis non possit eam intelligere.

14. *Patiens Domine!* Sicut oculi corporales non possunt ita bene videre figuras à se nimis distantes, sicut vident illas, quæ eis sunt propinquæ, ita intellectus hominis non potest ita bene videre & intelligere res, quæ sunt nimis distantes ab imaginatione & cogitatione ipsius, sicut videt
&

156 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl.*
& intelligit illas, quas imaginatur & cogitat.

15. Sicut oculi corporales non possunt videre, *Domine*, ullum corpus, quod eos tangat ratione deficientiæ spatii inter ipsos & illud corpus, ita intellectus non potest intelligere nec scire, quousque habeat spatium, ut cum deliberatione videat illas res, quas vult intelligere; quia, sicut oculi corporales per nimiam propinquitatem corporis eos tangentis impediuntur, ne videant, ita intellectus per nimiam brevitate[m] temporis impeditur ne intelligat.

16. f. *Fortis Domine, virtuose, amabilis, honorabilis!* Sicut oculi habentes coram se aliquod corpus impediuntur ab ipso, ne videant alias res præter ipsum, ita intellectus, quando est applicatus ad intelligendum aliquam rem, impeditur ab ipsa, ne intelligat alias; quia, sicut oculi non possunt videre ultra parietem aliud objectum, ita intellectus ultra rem, quam intelligit, non potest simul aliam intelligere.

gere.

17. *Amorose Domine, plene gratiâ!* Sicut est naturale corpori non posse capi in loco minore se, ita est naturale intellectui humano non posse capere & comprehendere per intelligentiam res majores se; & ratione hujus naturæ & proprietatis, Tu, qui es major ipso intellectu, non potes totaliter capi & comprehendi ab ipso.

18. Sicut piscator, *Domine*, uno pisce capit alium, ita intellectus hominis quibusdam significationibus capit & percipit alias, quando quasdam res intelligit per alias; &, sicut piscator quandoque per se ipsum capit multos pisces sinè ulla esca, ita intellectus hominis quandoque per se ipsum intelligit & percipit multas res, quin ei significantur per alias.

19. g. *O Domine, qui secreté tenes illas res, quas vis!* Quando homo vult intelligere ea, quæ sunt extra terminos suæ virtutis intellectivæ, tunc incipit ignorare; sed, quando ipse vult intelligere ea, quæ sunt intrâ terminos suæ virtutis intellectivæ,

tellektivæ, tunc incipit intelligere.

20. Multi homines decipiunt se ipsos, *Domine*, putando intelligere res, quæ non possunt intelligi; quia putando illas intelligere sunt impediti, ne possint intelligere res, quæ possunt intelligi.

21. Quando intellectus hominis, *Domine*, venit de potentia in actum, semper hoc fit intelligendo & secundum veritatem; quia nisi ita esset, non esset plus in actu, quando intelligit, quam quando ignorat; sed homines sunt, qui multoties decipiunt se ipsos, quia opinando putant intelligere & esse certificati in rebus, quas ignorant.

22. h. *O Domine, qui vincis & superas omnia, quæ vis!* Quia intellectus est in anima hominis simpliciter sine compositione, propterea intelligit facilius & libentius & subtilius res simplices, quam res compositas; & hoc est, quia sua natura est propinquior & vicinior rebus simplicibus, quam compositis.

23. *Singularis Domine!* Sicut navis
ref-

restauratur & conservatur in tempestate per gubernaculum, ita homo dirigitur & gubernatur in suis tribulationibus per ordinatum intellectum, & sicut magna vis undarum & ventorum & tempestatis rumpit gubernaculum, & per defectum ipsius perit navis in mari, ita tot sunt labores & distractiones in hominibus hujus mundi, quòd fere omnes habeant inordinatum intellectum & inordinatam intentionem.

24. Adeò benedicta & nobilis res est, *Domine*, intellectus in homine, quòd non sit ullus thesaurus quantumcunque nobilis, qui sit ei comparabilis; quia per intellectum se præparant & dirigunt homines ad possidendum gloriam, quæ nunquam habebit finem, & per defectum intellectus & discretionis possidentur homines à perdurabilibus pœnis.

25. i. *Pie Domine, plene dulci Misericordiâ & Gratiâ!* Tu dedisti homini intellectum, ut homo eum sequatur & ei obediat; & propterea me sub jicio meo intellectui, & volo esse suus subditus ad obediendum ei

ei in omni, quod mihi mandet; & hoc facio, ut ipse me ducat & me faciat esse laudatorem & servum sui Domini & sui Creatoris.

26. Sicut vasallus gloriatur de suo bono Domino, ita, *Domine*, tuus servus gloriatur de suo intellectu; quia, quando ego puto esse bonus & nobilis & virtuosus, ipse me excitat & me facit intelligere & scire, quòd sim valde malus peccator, & valde pauper virtutibus & omnibus bonis; & dum ipse me facit cognoscere veritatem mearum fragilitatum, mihi demonstrat tuam excellentem Bonitatem & tuam piissimam Pietatem.

27. Benedictus sis Tu, *Domine*, qui creasti adeò nobilem creaturam, sicut est intellectus; & benedictus sit ipse intellectus, qui mihi valde magnum bonum facit & procurat; quia ipse me facit amare Te, & contemnere vanam gloriam mundanam, & me facit desiderare mori, ut eam ad possidendum gloriam coram Te, & me facit habere animositatem moriendi & contemnendi

Vo. II. Li. III. Di. XXVIII. Cap. CLXII. 161
nendi vitam, & me juvat & mihi succur-
rit in omnibus meis necessitatibus.

28. K. *O Domine, qui es Fons vite & Multiplicatio meorum ploratum & meorum amorum!* Intellectus me facit fervire & subdi veritati, & ipse venit ad consolandum & confortandum me in meis doloribus & laboribus, & ipse est oculi, quibus video Te, & quibus confido in tuis gloriosis donis.

29. *O Domine!* Beati sunt omnes, qui intelligunt; quia tot sunt bona, quæ intellectus dat; & miseri sunt omnes, qui ignorant; quia tot sunt mala, quæ ignorantia dat: quare omnes, qui intelligunt, sunt vivi, & omnes qui ignorant, sunt mortui: igitur, quoniam Tu creasti me ad vivendum, placeat Tibi mihi dare abundantiam intellectus, ut vivam in tuo amore.

30. Non est dulcedo nec placitum, quæ possint comparari cum dulcedine & placito, quæ sentit homo, quando suus intellectus contemplatur in Te, *Domine*; quia adeò magnus est fervor, quem habet in intelligendo

L

telligendo

telligendo tuam Bonitatem & tuam Virtutem, quòd parùm deficiat, ut anima deferat corpus, & eat glorificari in præsentia sui Domini DEI.

CAPUT CLXIII.

QVOMODO HOMO COGITET *in natura humana Voluntatis.*

1. **JESU** *Christe Domine, qui in die Judicii venies judicare vivos & mortuos!*
Tu scis, quòd voluntas hominis fit unum virtutum animæ, quæ virtus est essentialiter in ipsa anima; sed, quia ipsa venit ad actum per adiutorium sensualitatum, propterea est in homine accidentaliter quoad actualitatem, sed non quoad potentiam.

2. Quia voluntas, *Domine*, est in homine quoad actualitatem accidentaliter, & quoad potentialitatem essentialiter; propterea, quando ipsa est in homine potentialiter, stat simpliciter in anima, & quando venit

venit ad actum venit ad ipsum per communitatem sensuum corporalium & spiritualium.

3. Tibi, *Domine DEVS*, sit gloria & honor semper; quia, licet res sensuales sint voluntati occasio, ut veniat de potentia ad actum, vel redeat de actu ad potentiam, tamen ipsa non est de natura rerum sensualium, imò est res unita in substantia incorporali sine omni compositione; sed, quia res sensuales recipiunt perfectionem ab intellectualibus, propterea sunt eis occasio, ut sint in voluntate hominis.

4. b. *Memorator Domine tuorum amatorum & tuorum servorum!* Tu creasti voluntatem in homine, ut amet ea, quæ Tu amas, & ut tota ipsa sequatur tuam voluntatem, quia in nostra voluntate non debent esse nisi illæ res, quæ sunt in tua.

5. Antequam nostra voluntas esset in nobis, tua Voluntas jam erat in Te, *Domine*, & propterea omnis nostra voluntas est obligata & subdita ad volendum tuam Voluntatem, & tua Voluntas, quia antecedit nostras,

164 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl.*
nostras, non est obligata ad volendum ullam nostrarum voluntatum.

6. Cúm fit naturale voluntati amare propinquitatem & familiaritatem omnium rerum, quæ ipsam amant, & evitare propinquitatem & familiaritatem omnium rerum, quæ ipsam odiunt, si nostra voluntas, *Domine*, amaret tuam, tua Voluntas amaret nostram : igitur, quia peccatores non amant tuam Voluntatem, ideo ipsa non amat voluntatem eorum.

7. c. *O Domine, quem habemus valde magnam rationem amandi & honorandi propter tuam magnam Bonitatem!* Principalior ratio, propter quam dedisti homini in hoc mundo liberam voluntatem, est, ut ipse sit dignus amare Te, qui non esset dignus, nisi haberet liberam voluntatem, quâ liberè & sinè ulla coactione amaret Te; quoniam adeò nobilis es & dignus amari, quòd totaliter liberè debeas amari, ut amor & voluntas, quibus amaris, sint meliores & nobiliores.

8. Ut voluntas tui servi, *Domine*, sit melior

melior & major, & sit digna amari à tua Voluntate, ante tuum gloriosum Altare do & offero & præsentò ipsam ad amandum omnia tua mandata, & ad obediendum Tibi in omnibus, quæ velit tua Voluntas.

9. Tu, *Domine*, vis totam voluntatem hominis, quia tota ipsa debet esse tua, eò quòd Tu sis Creator & Dominus & Benefactor & Recreator; quare totus homo in omnibus suis partibus & in tota sua totalitate debet esse tuus: igitur propterea volo, quòd tota mea voluntas sit tua, ut me habeas totum in obedientia tuæ Voluntatis.

10. d. *Domine amate, Domine volite, Domine honorate!* In omnibus rebus, in quibus potest homo habere suam voluntatem, est obligatus ad volendum id, quod vult tua Voluntas; quoniam, sicut totus homo est tuus, ita debet esse tua tota sua voluntas: quare omnes res, quas Tu vis, quòd velimus, debemus velle, & omnes res, quas Tu vis, quòd non velimus, debemus nolle & contemnere; & hoc est valde magna ratio,

tio, eò quòd tota nostra voluntas debet esse comprehensa à tua Voluntate.

11. Valde magnum pavorem habeo, *Domine*, tuus culpabilis; quia, quot sunt mea peccata, toties mea voluntas noluit Te, & in quantum sunt magnæ meæ culpæ, in tantum est magna voluntas, quam habui contra Te: igitur, cùm mea peccata sint tot & adeò gravia, quoties & quàm graviter ego nolui Te, & Tu noluisti me?

12. Cùm tuus subditus; *Domine*, multas res voluerit plús, quàm Te, & nullam rem debeat velle nisi Te, peto à Te, quando Tu non volebas me, nec ego volebam Te, quænam res volebant me? videtur mihi, quòd soli dæmones, qui multis diebus & noctibus voluerunt meam animam & meum corpus torquere in perdurabilibus pœnis.

13. e. *O Domine DEVS*, qui parcis omnibus peccatoribus, qui in Te confidunt! Toties ego non amavi Te, quòd jam non sim dignus amari à Te, qui non amas nisi illos,

illos, qui Te amant: igitur, cum ego non sim dignus amari à Te, saltem precor Te, ut tibi placeat, quòd ego amem Te, quia nimis perderem, si Tu non amares me, nec ego amarem Te.

14. In omnibus, quæ sunt in Te, *Domine*, tuus servus volo Te, & in omnibus, in quibus vis me, volo Te, & in omnibus, quæ vis in creaturis, meum cor vult Te, & omnibus modis, quibus ulla voluntas possit esse subdita alteri, volo, quòd mea voluntas sit subdita tuæ ad volendum, quidquid ipsa vult.

15. Si Tu, *Domine*, vis bona & honorationes & virtutes esse in Te, ego laudo meam voluntatem, quia vult omnia ista esse in Te; & si Tu vis nullam culpam nec ullum defectum esse in Te, ego laudo meam voluntatem, quia hoc idem vult, & amat multò plús, quòd peccata & defectus sint in me, quàm si essent in Te.

16. f. *Desiderate Domine, benevolite ab omnibus populis!* Adeò bona res est velle Te, quòd nullus homo habens suam voluntatem

luntatem in Te debeat esse tristis nec iratus nec pauper nec infirmus nec constrictus in aliqua re; quia melior res, quæ possit esse in homine, est velle Te, & peiores, quæ possit esse in ipso, est non velle Te; & propterea nemo, qui non velit Te, est dignus esse lætus, & dives, & habere ullum bonum.

17. Adeò est rationabile & conveniens homini velle & amare Te, *Domine*, quòd non sit ullus homo in toto mundo, qui non possit hoc facere, nec est ullus homo, qui non possit augere & multiplicare suum amorem & suam voluntatem in Te, quantum velit; nec est ullus homo, qui non habeat valde magnam rationem volendi & amandi Te valde magnâ voluntate & valde magno amore.

18. Adeò conveniens est, *Domine*, quòd ea, quæ Tu amas, amentur à nostra voluntate, & adeò est necessarium nostræ voluntati velle & amare quidquid tua vult & amat, quòd tuus servus petat à Te gratiam, ut ei des abundantiam adeò magni amoris

amoris & voluntatis ad volendum & amandum omnia, quæ Tu amas, quòd in sua voluntate non possit capi ullum aliud velle, nisi tuum tantum.

19. g. *O Domine DEVS, qui es omnia mea desideria & omnes mei amores! Voluntas vivit & sustentatur ex amore & dulcedine & placito, & moritur per iram & tristitiam & per privationem placiti: igitur, cum Tu sis placitum super omnia placita & amor super omnes amores, tuus servus petit à Te gratiam, ut suam voluntatem facias vivere in placito tuæ Voluntatis.*

20. *Cum tuus servus, Domine DEVS, sit in se ipso valde fragilis & culpabilis & valde misera res, & licet talis sit, tamen sit volitus & amatus à Te, qui es adeò nobilis & honoratus Dominus; quantò plùs ipse deberet velle & amare Te? sed quia ego, Domine, sum defectuosus & Tu es perfectus, propterea non possum velle & amare Te, nisi in quantum mihi sufficit mea pauper potestas, & Tu potes velle & amare me secundum magnam magnitudinem tuæ*

tuae magnae potestatis.

21. Quia tua Voluntas, *Domine*, est infinita & non terminata ratione tuae perfectionis, propterea voluisti & amasti me infinite; & ita, antequam essem in *esse*, jam volebas & amabas me: igitur, cum ego habeam meam voluntatem terminatam, quando Tu amabas me, ego non amabam Te, quoniam non eram in *esse*: igitur, cum hoc ita sit, dum ego sum in *esse*, quantum teneor & obligor ad volendum & amandum Te, quoniam amasti me omni tempore, quo fuisti ante me?

22. h. *O Domine, qui es Defensor & Custos omnium contemplantium in tuis honoribus!* Quoniam Tu amasti tuum servum secundum tuum valorem & secundum tuam perfectionem, placeat Tibi, quod ipse sit tuus amator, secundum quod possit ei sufficere sua pauper potestas; quia, quanta ipsa est, tantum ipse est obligatus ad volendum & amandum suum Dominum & suum DEUM.

23. Adeo nobiles creatura est voluntas,

Vo. II. Li. III. Di. XXVIII. Cap. CLXIII. 171
tas, *Domine*, quòd nullam rem deberet
amare, nisi sit digna amari, & si ipsa a-
met res indignas amari, vilificatur & igno-
miniatur ab eis: igitur ne mea voluntas vi-
lificetur & ignominietur ab ullis rebus,
amabo Te solum, qui es dignus amari ab
omnibus voluntatibus.

24. Sicut Tu, *Domine*, es dignus a-
mari ratione tuæ magnæ Bonitatis, ita vel-
let tuus servus amare Te tantum ratione
ipsius, & non ratione alicujus alterius rei;
& propterea conqueror apud Te de mea
voluntate, quia pluries eam invenio aman-
tem Te ratione mearum necessitatum,
quàm ratione tuarum perfectionum; & in
quantum istæ valent plus, quàm illæ, in
tantum est mihi injuriosa, quotiescunque
amet Te intuitu illarum, & non intuitu
istarum.

25. f. *Domine, qui vivificas & mortificas
omnes, quos vis!* Sicut tota tua Humani-
tas voluit sustinere passionem ad redimen-
dum suum populum, ita tuus servus vult,
quòd tota sua humanitas velit sustinere
labores

labores & mortem ad dandum laudem de
tua gloriosa Humanitate.

26. Totaliter proponit tuus servus,
Domine, ex tota sua potestate velle &
amare Te; quia, quò plús crescit mea vo-
luntas in amando Te, eò plús Tu amas me,
& quò plús Tu amas me, eò libentiús amo
Te: igitur, ut Tu habeas magnam volun-
tatem in me, & ego eam habeam magnam
in Te, nolo aliud dicere nec facere, quàm
velle & amare tuam Voluntatem.

27. Qui vult habere nobilitatem &
valorem & fidelitatem & veritatem & jus-
titiam & honorationem & honorem, amet
Te, *Domine*; quia amando Te est homo
possessor omnium honorum; & qui vult
esse falsus & vilis & pauper & inurbanus
& ingratus, amet res, quæ non sunt dig-
næ amari, quia amando ipsas est homo sub-
ditus omnibus defectibus.

28. K. *O Domine DEVS, qui exponis
& declaras sacras scripturas omnibus, quibus
vis! Vigilando & dormiendo ad Te mit-
to mea desideria & meas considerationes*

&

Vo. II. Li. III. Di. XXVIII. Cap. CLXIII. 173
& meas cogitationes, ut sint Tecum & in
Te & de Te, & mihi afferant tuam dilec-
tionem & tuum amorem & tuum placi-
tum.

29. Meos amicos & vicinos & omnes,
qui sunt circa me, rogabo, *Domine*, ut om-
nes concordemus in unum ad amandum
tuam Voluntatem ex omnibus nostris viri-
bus; quia, si omnes voluntates, quæ fue-
runt, sunt & erunt, solùm essent in aman-
do ipsam, adhuc non possent sufficere ad
amandum eam in illo gradu, in quo est
digna amari.

30. Benedictum sit, *Domine*, meum
cor, quod mihi facit tantum honorem,
quòd se subjiciat meæ voluntati, ut velit
Te; & benedicta sit mea voluntas, quæ
inamorat meum cor, ut amet Te, & bene-
dictæ sint omnes res, quæ me juvant ad
volendum & amandum illum, qui
amando mortuus est ad glo-
rificandum me in præ-
sencia mei DEI.

CAPUT

QVOMODO HOMO COGITET
qualiter Memoria, Intellectus & Voluntas
sint res abinvicem distinctæ in anima
rationali.

1. **O** *D'EV S* *pie, misericors, amorose,*
 a. *gloriose!* Sicut homo, *Domine*, non
 posset esse in *esse*, quin in eo essent corpus
 & anima, ita anima ipsius non posset esse
 in *esse*, quin in ea essent tres res, quæ sunt
 Memoria, Intellectus & Voluntas.

2. Sicut humanitati dant complemen-
 tum corpus & anima, ita, *Domine*, animæ
 hominis dant complementum memoria,
 intellectus & voluntas; & sicut humanitas
 destruitur per separationem animæ à cor-
 pore, ita, si memoria, intellectus & volun-
 tas separarentur, destrueretur anima.

3. Sicut in homine anima est perfec-
 ta, *Domine*, per hoc, quòd sit in tribus Vir-
 tutibus, ita ipsa est perfecta in eo per hoc,
 quòd tres Virtutes sint adinvicem distinc-

tæ;

tæ; quia per hoc, quòd una Virtus non fit alia, habet quælibet suam proprietatem, per quam habet suum proprium officium in dando animæ complementum & perfectionem, quam non possent ei dare, nisi quælibet haberet suum proprium officium in ordinando ipsam.

4. b. *O Domine alte super omnes altitudines, à quo speramus gratiam & benedictionem!* Quando homo cogitat in aliqua re, quam videt oculis corporalibus, quælibet trium Virtutum animæ habet in illa re suum proprium officium; quia memoria memorat figuras & colores & status & res præteritas; & intellectus intelligit diversitates & differentias, quæ sunt inter figuras & colores & situs, & intelligit res futuras; & voluntas amat vel odit illas res, quas memoria memorat, & intellectus intelligit; & vellet, quòd quædam essent meliores vel peiores, anteriores vel posteriores, vel quòd essent, vel quòd non essent.

5. Sicut tres Virtutes animæ, *Domine*, habent diversa officia in rebus, quas homo videt

videt oculis corporalibus, ita habent diversa officia in vocibus, quas audit; quia, quando ipse audit aliqua verba, memoria per ipsa memorat alia verba & alia facta, & intellectus per id, quod memoria memorat, intelligit intentionem significatam per illa verba audita, & voluntas per id, quod memoria memorat, & intellectus intelligit, amat & difamat res memoratas & intellectas.

6. Quando homo cogitat vel odoratur, *Domine*, aliquam rem odoriferam, quælibet trium virtutum habet in illa re suam propriam operationem, quia memoria memorat in ipsa odorem vel odores, & intellectus intelligit differentiam inter illum odorem & alios, & voluntas amat vel odit ipsos, & ita quælibet Virtus habet suam operationem in rebus, quas homo odoratur.

7. c. *Domine DEVS, qui es causa totius nostre beatitudinis!* Quando homo cogitat in rebus, quas gustat comedendo & bibendo, in illa cogitatione quælibet trium

Vir-

Virtutum utitur suâ proprietate; quia memoria memorat res boni vel mali saporis, & intellectus intelligit, quâ ratione sint tales, & voluntas amat res boni saporis, & abhorret res mali saporis.

8. Quando homo, *Domine*, cogitat in rebus, quas sentit palpando & tangendo, quælibet trium Virtutum operatur de sua natura; quia memoria memorat res placentes tactui & res asperas & duras & ipsi displicentes, & intellectus intelligit, quare illæ res sint placentes vel displicentes tactui, & voluntas vult illas res, quæ sunt placentes, & evitat illas, quæ sunt graves & displicentes ad tangendum.

9. Tibi, *Domine DEVS*, sit gloria & honor, quia in omnibus rebus, in quibus homo operatur per quinque sensus corporales, quælibet trium Virtutum animæ habet suam operationem taliter, quòd operatio unius non sit similis operationi aliarum; & hoc ita est, quia istæ Virtutes ab invicem distinguuntur.

10. d. *Iuste Domine, in quo est omnis sapientia!*

M

piencia ! Sicut tres Virtutes animæ differunt in suis operationibus, quando homo per sensus corporales operatur in rebus sensualibus, ita differunt in suis operationibus, quando homo per sensus spirituales operatur in rebus intellectualibus; veruntamen multò plús differunt operando in rebus sensualibus, quàm in intellectualibus.

11. Causa & ratio, quare operatio trium Virtutum sit plús diversa, quando ipsæ operantur in rebus sensualibus, quàm quando operantur in intellectualibus, est, *Domine*, quia in rebus sensualibus operantur per modum compositionis, & in intellectualibus per modum simplicitatis; & quia ipsæ sunt in anima simpliciter unitæ in una substantia, propterea sua operatio est plús unita in rebus simplicibus, quàm in compositis.

12. In hoc, quòd operatio trium Virtutum animæ plús accedat ad esse unam operationem in rebus intellectualibus, quàm in sensualibus, significatur, *Domine,*

ne, quòd ipsæ sint una substantia; quia per hoc, quòd suæ operationes non habeant tantam diversitatem in intellectualitatibus, quantam habent in sensualitatibus, significatur, quòd, sicut suæ operationes appropinquant sibi invicem in rebus simplicibus, ita suæ proprietates appropinquent sibi invicem & misceantur simpliciter sine omni compositione, ut sint una substantia, quæ simpliciter habet quamlibet ipsarum.

13. e. *Domine sapiens, à quo nihil est absconditum ullo modo!* Quando cogitatio hominis est in Te, quia Tu es res intellectualis, memoria non potest in Te imaginari formam nec colorem nec corpus nec ullam rem sensualem.

14. Sicut memoria, *Domine*, non potest memorare in tua Deitate ullam rem sensualem, ita intellectus non potest in ea intelligere ullam rem sensualem; quia nec in tua Deitate est aliquid, per quod ipsam possit intelligere, nec in ipso intellectu.

15. Sicut

15. Sicut memoria & intellectus, *Domine*, non possunt attingere in Te ullam sensualitatem, ita voluntas non potest velle in Te ullam ipsarum; quia, cum nulla sensualitas sit in tua Deitate, & memoria & intellectus non attingant ipsam ad modum alicujus rerum sensualium, etiam voluntas non potest ipsam velle ad modum alicujus earum.

16. f. *Domine Creator cælorum & marium & terrarum!* Adeò magna est propinquitas, quæ est in operationibus trium Virtutum, quando tractant de rebus intellectualibus, quòd vix possit homo cognoscere diversitatem, quæ est inter ipsas, & hoc provenit ex simplicitate ipsarum & ex obtusione humani ingenii accidentaliter obtusi per opera peccati.

17. Quando homo, *Domine*, cogitat in *esse* tuæ gloriosæ Deitatis, memoria memorat tuam magnam Bonitatem & tuam magnam nobilitatem & magnam perfectionem, quæ est in tuis perfectis virtutibus.

18. Intellectus hominis, *Domine*, quando

do tractat de *esse* tuæ Deitatis, facit aliud, quàm memoria, quia memoria memorat tuam Bonitatem, sed intellectus intelligit, quâ ratione ipsa sit adeò excellens super omnes creaturas, & quâ ratione Tu debeas esse Creator & nos creaturæ; sed, quia utraque istarum Virtutum tractat de Te intellectualiter, videtur nobis, quòd fere non sit differentia inter operationem utriusque.

19. g. *Gloriose Domine super omnes glorias, virtuose super omnes virtutes!* Quando memoria & intellectus hominis sunt in contemplatione tuæ Bonitatis, voluntas etiam est in ipsa; & si memoria contemplatur in tua Bonitate memorando, & intellectus intelligendo, voluntas contemplatus in ea volendo & amando & desiderando esse Tecum in tua Gloria.

20. Tibi, *Domine DEVS*, fiat reverentia & honor semper; quia, sicut in cogitatione hominis differunt tres Virtutes animæ in suis operationibus, ita differunt in aliis sensibus intellectualibus, quia
in

in quolibet eorum alia est operatio memoriae, alia intellectus, & alia voluntatis.

21. Licet ita sit, *Domine DEVS*, quod in anima operationes trium Virtutum sint distinctae, tamen non est ulla earum, per quam ulla Virtus sit major aliis; quia aequales sunt operationes in tempore & virtute & fortitudine & honoratione & gratia, & hoc est, quia nulla earum posset esse sine aliis, nec ulla est prior aliis.

22. h. *Adjutor Domine, Spes & Consolatio peccatorum* ! Memoria generat intellectum, & intellectus recipit generationem à memoria; quia, si nulla res esset memorata, nulla res posset esse intellecta; & ideò in quantum intellectus intelligit per memoriam, memoria generat intellectum, & intellectus generatur à memoria.

23. De memoria & intellectu, *Domine*, exit voluntas; quia, si res non esset memorata & intellecta, non posset esse volita; & ita in quantum res est memorata &

in-

intellecta, est volita amando vel odiendo, exeunte voluntate de memoria memorante & intellectu intelligente.

24. Unde cum memoria, *Domine*, generet intellectum, & intellectus recipiat generationem à memoria, & memoria & intellectus dent profectionem voluntati, & voluntas recipiat profectionem ab eis, per hoc significatur, quòd una virtus sit memoria, alia intellectus, & alia voluntas.

25. i. *Domine firme, inalterabilis, incommutabilis, durabilis omni tempore!* Quamvis omnes tres Virtutes sint abinvicem distinctæ, tamen nulla earum potest esse sine aliis; quia, si intellectus & voluntas non essent, homo nullam rem posset memorare, & si memoria & voluntas non essent, homo nullam rem posset intelligere, & si memoria & intellectus non essent, homo nullam rem posset velle.

26. Per hoc, quòd ingenium hominis, *Domine*, sit obrusum & incrassatum per peccatum, & tres Virtutes sint in majori propinquitate adinvicem, quam homo

mo

mo possit percipere, videtur ei, quòd memoria & intellectus possint esse in actu sinè voluntate; quia, quando memorat & intelligit res, quas non amat nec odit, videtur ei, quòd voluntas non habeat actum, quæ tamen ipsum habet, vel amando in quantum amat, quòd memoria memoret & intellectus intelligat ipsas; vel odiendo in quantum odit istud idem.

27. Quando homo, *Domine*, incipit memorare & intelligere aliquam rem, statim voluntas incipit eam velle; sed, quando eam memoravit & intellexit, si eam odiat, tunc incipit eam nolle, & istæ sunt *duæ* voluntates, quarum una venit post aliam: *prima* est quando memoria & intellectus se ligant cum voluntate ad memorandum & intelligendum illam rem; *secunda* quando voluntas se ligat cum memoria & intellectu ad odiendum ipsam; sed sicut oculi corporales non possunt videre de præfenti incrementum infantuli vel vegetabilis ratione nimix parvitatatis ipsius, ita aliquando non potest homo scire differentiam

tiam

tiam ambarum voluntatum diverfarum ratione brevitatis temporis & spatii, quod est inter ipfas.

28. K. *Domine Vivificator Sanctorum paradisi & Mortificator damnatorum!* In hoc, quòd homo multoties velit memorare & intelligere id, quod memoria non facit eum memorare, nec intellectus intelligere, videtur ei, quòd voluntas possit esse in actu sinè memoria & intellectu.

29. Quando homo, *Domine*, vult memorare & intelligere aliquam rem, quam non potest memorare & intelligere, tunc illa voluntas non est sinè memoria & intellectu, quæ memoria & intellectus non sunt illa res, quam homo vult memorare & intelligere, & non potest.

30. Quando homo, *Domine*, memorat & intelligit id, quod antea non poterat memorare & intelligere, tunc venit in actum memoria & intellectus, qui antea non poterant memorare & intelligere; &, licet voluntas fuerit in actu prius, quàm illa memoria & intellectus, tamen
alia

alia memoria & alius intellectus fuerunt cum prima voluntate : igitur benedictus sis Tu, *Domine*, qui adeò univisti tres Virtutes animæ, ut in ipsarum unitate significetur Unitas trium Personarum divinarum.

CAPUT CLXV.

QVOMODO HOMO COGITET, qualiter tres Virtutes Anima sint unitæ, & sint una simplex Substantia.

1. **O** *Divine Domine, jaste in omnibus*
 a. *creaturis!* Sicut humanitas est unita ex anima & corpore, ita anima hominis est unita ex memoria, intellectu & voluntate ; & sicut corpus componitur ex quatuor elementis, ita anima fit substantia simplex ex ipsis memoria, intellectu & voluntate ; quia virtus memorandi & virtus intelligendi & virtus volendi sunt anima & anima est istæ tres Virtutes.

2. Sicut tres Virtutes animæ, *Domine,*

mine, dissimilantur in suis operationibus per hoc, quòd una non fit alia, ita assimilantur in uno opere per hoc, quòd omnes tres sint una anima.

3. *Amabilis Domine!* Sicut anima non posset recipere complementum, nisi esset in tribus Virtutibus, ita nulla trium Virtutum posset recipere perfectionem, nisi omnes tres essent simul unitæ in *esse* unius simplicis substantiæ; quia, sicut quælibet virtus recipit perfectionem in se ipsa, in quantum non est alia, ita omnes recipiunt perfectionem abinvicem, in quantum uniantur in *esse* unius substantiæ.

4. b. *Domine, cui præbetur servitium, amor & honor!* Cùm sit impossibile ullam trium Virtutum esse finè aliis tam in *esse* potenciali, quàm in actuali, per hoc significatur omnes ipsas tres esse unam substantiam; quia, si aliqua earum posset esse finè aliis, significaretur omnes tres non esse unam substantiam, & per consequens ex hoc, quòd nulla earum possit esse finè aliis, significatur ipsas esse unam substantiam.

5. Sicut

5. Sicut tota natura hominis, *Domine*, destrueretur, si destrueretur corpus humanum & anima rationalis, ita destrueretur anima hominis, si destrueretur natura memorandi, intellegendi & volendi: igitur, quoniam per hoc destrueretur anima, significatur, quòd tres Virtutes sint ipsa anima.

6. Cùm anima, *Domine*, sit unita de tribus Virtutibus, tres Virtutes simul sunt anima, & anima est ipsæ tres Virtutes simul: igitur, quando homo loquitur de omnibus tribus Virtutibus, loquitur de tota anima, & quando loquitur de tota anima, loquitur de omnibus tribus Virtutibus.

7. c. *O Domine, siné quo non speramus gratiam nec benedictionem!* Sicut homo est terminatus & inclusus intrà terminos, intrà quos suæ sensualitates & suæ intellectualitates sunt terminatæ & inclusæ, ita tota essentia animæ est inclusa & terminata in essentia trium Virtutum, & essentia trium Virtutum est terminata & inclusa in
essentia

8. *Misericors Domine!* Sicut tota natura humana nobilitatur in anima & corpore, ita tota anima recipit nobilitatem & gratiam & benedictionem in tribus Virtutibus & tres Virtutes in ipsa; quia, sicut gratia, quam corpus & anima recipiunt singulariter, venit eis per communem receptionem receptam corporaliter & spiritualiter, ita & adhuc multò meliùs gratia, quam tres Virtutes recipiunt singulariter, venit eis per communem receptionem.

9. Omnia mala, quæ homo, *Domine*, recipit corporaliter & spiritualiter, recipit communiter per sensus sensuales & intellectuales; & per hoc significatur, quòd anima & corpus sint unus homo: igitur idem est de anima; quia in omnibus malis, quæ recipit per opera peccati, inculpantur omnes tres Virtutes, quoniam nullum malum posset esse per unam sinè aliis, & per hoc significatur, quòd omnes tres sint unitæ, ut sint una substantia.

10. d.

10. d. *Domine, Adjutor omnium illorum,* qui in tuis viribus confidunt! Sicut anima est in memoria, intellectu & voluntate, ita omnes virtutes animæ descendunt & veniunt ab ipsis memoria, intellectu & voluntate, quæ sunt tres radices ipsius animæ, quia illæ tres recipiunt gratiam & benedictionem à Te, & postea generantur in eis virtutes.

11. Antequam in homine, *Domine*, sint amor & devotio & fides & spes & iustitia & sapientia & misericordia & quælibet alia virtus, oportet, quòd ipse utatur memoriâ, intellectu & voluntate, quia sinè istis tribus radicibus non possent esse in eo ullæ virtutes.

12. Sicut ex materia & forma fit substantia, quando materia & forma uniuntur, ita, *Domine*, ex memoria, intellectu & voluntate proveniunt virtutes in homine, quia memorando tuam Bonitatem & vilitatem hujus mundi, & intelligendo tuas magnas nobilitates, & volendo tuas honorationes fit homo fidelis & charitativus & libe-

liberalis & plenus omnibus bonis.

13. e. *Nominate Domine per omnes principatus & per omnes terras !* Illa res est natura & proprietas animæ hominis, quæ est generatio, quam memoria dat intellectui, & processio, quam voluntas recipit à memoria & intellectu, quia istæ tres naturæ sunt unitæ, ut sint una anima hominis.

14. Memoria, intellectus & voluntas, *Domine*, sunt natura vitæ, quia istæ tres res sunt, per quas anima hominis est viva, & natura animæ est natura vitæ, quæ vivit per habere memoriam, intellectum & voluntatem.

15. Unde benedictus sis, *Domine DEVS*; quia quando homo intelligit animam in tribus rebus, intelligit essentiam animæ esse memoriam, intellectum & voluntatem; & quando intelligit animam in una unitate, intelligit memoriam, intellectum & voluntatem esse unam solam animam.

16. f. *Gloriose Rex virtutis, plene valore*

lore & amore ! Ratio, quare corpus humanum est corruptibile, est, quia elementa, de quibus est compositum, sunt adinvicem contraria, & ratione hujus contrarietatis recipit corruptionem; sed non est ita de anima, *Domine*, quia tres Virtutes, de quibus ipsa est unita, non habent ullam contrarietatem adinvicem, & propterea ipsa non est res corruptibilis, quia non est conjuncta de rebus contrariis.

17. Quia memoria & intellectus & voluntas, *Domine*, sunt Virtutes, quæ in uno tempore sunt in homine in actu & in alio in potentia, videtur aliquibus nesciis, quòd ipsæ sint accidentaliter in anima hominis, quæ tamen sunt in ea ita essentialiter & adhuc melius, sicut quatuor elementa sunt in corpore hominis; quia, sicut corpus hominis essentialiter est ex quatuor elementis, ita anima ipsius est essentialiter ex ipsis tribus Virtutibus.

18. Si tres Virtutes, *Domine*, non possent sufficere ad recipiendum gloriam à Te, significaretur, quòd anima, esset alia res, quàm

quàm ipsæ tres Virtutes ; sed quoniam anima in tribus Virtutibus potest recipere à Te perfectam gloriam, significatur, quòd ipsa non sit nisi ipsæ tres Virtutes ; & quòd anima possit recipere perfectam gloriam in suis tribus Virtutibus, significatur in ipsismet, quia perfecta memoria tuæ Bonitatis & perfecta intelligentia tuæ nobilitatis & perfecta voluntas tuarum honorationum possunt esse perfecta gloria in anima.

19. g. *O cælestis Domine, Factor & Principiator omnium creaturarum!* Sicut figuræ trianguli sufficiunt tres anguli conjuncti per æquales mensuras, ita essentiæ animæ sufficiunt tres Virtutes æquales in virtute & natura & proprietatibus : igitur, sicut triangulus est in tribus mensuris & tres mensuræ sunt triangulus, ita anima hominis est in tribus Virtutibus, & tres Virtutes sunt ipsa anima.

20. *Patiens Domine!* Sicut materia est subjecta formæ, ita tres Virtutes animæ sunt subjectæ omnibus aliis virtutibus ; & sicut per corruptionem materiæ destruitur
N forma,

forma, quæ est in ea, ita per hoc, quòd tres Virtutes animæ impediuntur à rebus sensualibus, destruuntur aliæ virtutes, quæ sunt in anima.

21. *Benigne Domine!* Sicut materia non corrumpitur per alterationes formarum, quæ alterantur in ea, ita, quamvis tres Virtutes principales animæ uno tempore sint in actu & alio in potentia, tamen essentia ipsius animæ non mutatur nec corrumpitur.

22. h. *O Domine DEVS, qui fideles Christianos vocas ad tuam gloriosam Gloriam!* In hoc, quòd anima hominis sit unita ex tribus principalibus Virtutibus, significatur, quòd ipsa sit durabilis, quæ significatio non fieret, nisi ipsa esset unita ex illis.

23. Ratio, quare significatur, *Domine,* quòd anima sit durabilis per hoc, quòd sit unita ex memoria, intellectu & voluntate, est, quia istæ tres Virtutes non habent ullam contrarietatem, imò habent convenientiam naturalem, per quam adinvicem

con-

Vo. II. Li. III. Di. XXVIII. Cap. CLXV. 195
concordant; quoniam quælibet ipsarum est
in aliis, & quælibet indiget aliis: quare si
aliqua earum destrueret aliam, destrueret
semetipsam.

24. Non est ulla creatura, *Domine*,
quæ quoad suam simplicem naturam sit
corruptibilis; quia res, quæ recipiunt cor-
ruptionem, non eam recipiunt in quantum
sunt simplices, sed solum in quantum
sunt compositæ de rebus contrariis: igitur,
cùm conjunctio & convenientia, quæ est
facta inter tres Virtutes animæ, sit simplex,
per hoc demonstratur, quòd anima habeat
de sua natura esse in se substantiam non
corruptibilem.

25. i. *O Domine DEVS, qui das meo
cordi abundantiam suspiriorum & amorum,
& meis oculis complementum lacrymarum &
ploratum!* Firmamentum, in quantum non
est natura habens contrarietatem in se ipsa
nec generans se ipsam, significat se esse
æternum & durabile, sed in quantum non
demonstrat se esse unitum ex rebus con-
cordantibus & convenientibus in natura

per

per semetipsum, demonstrat & significat se non esse finè principio.

26. Si firmamentum, *Domine*, demonstrat se esse principiatum quantum ad hoc, quòd non demonstret se esse per se ipsum unitum ex rebus concordantibus in natura, anima hominis demonstrat & significat se esse durabilem quantum ad hoc, quòd demonstret se esse unitam ex rebus concordantibus in natura.

27. Unde benedictus sis, *Domine DEVS*, quia per hoc, quòd firmamentum demonstraretur esse in nobiliori dispositione, si esset unitum ex tribus rebus convenientibus in natura, quàm sit, quando non demonstrat in se unitatem prædictarum trium rerum, propterea voluisti creare animam hominis in nobiliori dispositione, quàm firmamentum in hoc, quòd ipsa demonstret se esse unitam ex tribus rebus convenientibus in esse unius naturæ simplicis.

28. *K. Singularis Domine, in quo omnes singularitates & omnes pluralitates recipiunt gratiam & benedictionem! Anima hominis*

Vo. II. Li. III. Di. XXVIII. Cap. CLXV. 197
minis est perfecta per hoc, quòd recipiat
in se perfectionem, in quantum est unita
ex memoria, intellectu & voluntate con-
venientibus ad dandum perfectionem ad-
invicem.

29. Si corpus hominis, *Domine*, est
unitum ex quatuor elementis contrariis ad-
invicem, quantò plús anima ipsius potest
esse unita ex tribus rebus concordantibus
in natura; quia, si de rebus contrariis
componitur substantia, quantò plús de
rebus concordantibus potest uniri sub-
stantia.

30. Tuus servus, *Domine DEVS*,
petit à Te gratiam, ut, sicut suam ani-
mam univisti ex memoria, intellectu & vo-
luntate, ita sua cogitatio sit in tribus re-
bus, scilicet in memoria tuæ magnæ
Bonitatis, & in intelligentia tuæ
magnæ Sapientiæ, & in amore
omnium honorationum
sui Domini
DEI.

CAPUT

QUOMODO HOMO COGITET,
qualiter res sensuales impediunt intellec-
tuales

1. **D**EVUS incommutabilis & inalterabilis! Tibi, Domine, fit laus & gloria; quia adeò sunt res sensuales viles & miseræ, quòd in suis miseriis & vilitatibus impediunt & perturbent res intellectuales.

2. Quando homo, Domine, corporaliter videt figuras & colores & res placentes oculis, & quando audit voces & clamores & strepitus, adeò est magna perturbatio, quam sensus spirituales habent à corporalibus, quòd vix possint ullam rem cogitare vel memorare vel intelligere intellectualiter.

3. Quando homo, Domine, comedit vel bibit vel odoratur vel tangit aliquam sensualitatem placentem, adeò magna est conjunctio sensuum corporalium & spiritualium,

tualium, quòd sensus spirituales non possint tam bene contemplari in Te, sicut contemplarentur, si corporales nullam rem viderent nec audirent nec gustarent nec odorarentur nec tangerent; quia operatio, quam sensus corporales habent in illis rebus sensualibus, est perturbatio & impedimentum sensuum spiritualium, ne possint operari in rebus intellectualibus.

f. b. *Creator Domine omnium creaturarum, Ordinator omnium ordinationum:* Quantum sensualitates occupant tempus præsens, in quo sentiuntur, tantum impediunt res præteritas & futuras; quia, dum præsens sentiuntur & intelliguntur & amantur, non possunt res præteritæ & futuræ cogitari nec intelligi nec amari.

• Quò plus res sensuales, *Domine*, sunt procul à sensibus corporalibus, eò plus res intellectuales sunt prope contemplationem sensuum spiritualium; &, quòd hoc ita fit, probatur in aurora diei, in qua homo habet majorem dispositionem ad imaginandum & intelligendum & memorandum.

200 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl.*
dum & cogitandum, quàm haberet in fine
diei præteritæ; & hoc est, quia sensus cor-
porales fuerunt diutiùs privati rebus sen-
sualibus in tempore auroræ, quàm in fine
diei præteritæ.

6. Si peccatum non esset, *Domine*, in-
tellectualitates non impedirentur à sensua-
litatibus; quia, si sensualitates non essent
corruptæ, non haberent indigentias & mi-
serias, quas nunc habent, ratione quarum
sensus spirituales sunt in ignorantis & du-
bitationibus in rebus intellectualibus prop-
ter servitutem, in quam ceciderunt per
sensus corporales.

7. c. *O Domine DEVS, qui in amoras
corda, quæ in Te habent suas considerationes
& suas cogitationes!* Si sensus corporales
non haberent tantam necessitatem admi-
nistrationis sensuum spiritualium, multò
major esset sapientia in homine, quàm sit
nunc, quando sensus spirituales sunt adeò
occupati in administratione ipsorum; quia
adeò impediuntur sensus spirituales per in-
digentias corporalium, quòd parum desit

ut

ut exeant à sua natura ratione parvi exercitii, quod habent in ea; quoniam quò minus est istud exercitium, eò plus se elongant à suamet natura, & eò minus sapientiæ habent.

8. Quia intellectus hominis, *Domine*, debet ministrare sensibus sensualibus in ipsorum necessitatibus, propterea est subiectus negotiis sensualitatum, ratione cuius subiectionis est constrictus, quando tractat de rebus intellectualibus; & quia ipse est subiectus ad tractandum de rebus sensualibus, propterea adeò impeditur ab ipsis, quòd non possit intelligere & scire res intellectuales.

9. Nisi homo, *Domine*, totaliter expediat intellectualitates à sensualitatibus, nullatenus potest bene tractare de rebus intellectualibus; sed, quando ipse mortificat in se totam naturam sensualem, & elevat totam suam mentem ad res intellectuales, tunc per mortificationem sensualitatis potest habere libertatem ad tractandum diligenter de rebus intellectualibus.

10. d.

10. d. O Domine, fortis super omnes fortitudines, potens super omnes potestates!

Quando homo cogitat in generatione & processione, quæ fiunt in rebus intellectualibus, tunc generatio & processio sensuales ducunt eum in dubitationem de generatione & processione spiritualibus; quia sensualitas significando generationem & processionem in rebus intellectualibus non posse fieri secundum suum modum, facit hominem dubitare de ipsis, quæ tamen multò meliùs fiunt secundum veritatem in rebus intellectualibus, quàm in sensuales; quia in sensuales fiunt per compositionem, & in intellectualibus fiunt secundum simplicem naturam ipsarum.

11. Intellectus hominis, Domine, quando cogitat in rebus sensuales, intelligit nullum corpus posse capi in loco minori se, & intelligit totum corpus esse illam rem, quam accidentia significant de ipso, & sensualiter non potest aliud intelligere de corpore; sed intellectualiter potest intelligere oppositum per operationem miraculosam tuam

tuæ Potestatis.

12. Multi homines decipiuntur, *Domine*, in significationibus sensualitatum, quia tales res significantur sensualiter, quæ non possunt fieri intellectualiter: igitur, quando ipsi discredunt res intellectuales propter significationes sensuales, tunc sensualitates impediunt in eis intellectualitates: quia, si non sequerentur significationes sensuales, melius intelligerent res intellectuales.

13. e. *O cælestis Pater in omnibus temporibus, præteritis, presentibus & futuris!* Quando homo, *Domine*, habet magnum placitum vel magnam iram sentiendo aliquam rem sensualem, suus intellectus est adeò occupatus in illa sensualitate, quòd quousque illud placitum vel ira præterierit, non habeat libertatem ad intelligendum res intellectuales.

14. Adeò sunt sensualitates in homine res fragiles in se ipsis, *Domine*, quòd non possint operari sinè adjutorio intellectualitatum; & ratione adjutorii, quòd in-

intellectualitates debent facere sensualitatibus, non possunt adeò operari in se ipsis, sicut operarentur, si non adjuvarent illas.

15. Sicut homo contractus recuperat virtutem & fortitudinem membri perditum in alio membro integro, ita, *Domine*, quando sensualitates impediunt & perturbant intellectualitates, multoties sunt fortiores & robustiores; & hoc idem est de intellectualitatibus; quia, quò plùs mortificant sensualitates, eò plùs fortificantur, quoniam tractando de rebus intellectualibus sunt mortificatæ sensualitates, & ipsæ sunt vivificatæ in mortificatione illarum.

16. f. *Gloriose Domine, liberalis, sapiens, virtuose!* Ratio, quare sensualitates turbant & impediunt intellectualitates, est, quia sunt de natura corporis, quod est compositum ex rebus contrariis, & propterea habent naturam perturbandi & impediendi; sed intellectualitates, quia sunt de natura animæ, quæ est substantia simplex non composita de rebus contrariis, habent naturam dandi directionem & ordinationem rebus

per-

perturbatis & inordinatis.

17. Quia homo, *Domine*, est conjunctus & compositus ex natura sensuali & intellectuali, ideo est subjectum paratum, ut impediatur ad intelligendum per sensualitates, & dirigatur ad sciendum & intelligendum per intellectualitates: igitur propter istam talem conjunctionem est in homine accidentaliter ignorantia vel intelligentia.

18. Si sensualitates, *Domine*, non impedirent in homine intellectualitates, multò major cognitio & sapientia esset in ipso; sed adeò magnum est impedimentum, quod anima recipit à natura corporis corrupti per peccatum, quòd vix possit certificari in ullis rebus; & sicut anima est impedita in intelligendo & sciendo à sensualitatibus corporis, ita est impedita in volendo & amando; quia, si nullum haberet impedimentum, multò plus vellet & amaret.

19. g. *Domine amate, Domine volite, Domine honorate!* Sensualitates, quæ impediunt intellectualitates, sunt homini occasio,

casio, ut torqueatur in pœnis infernalibus ratione ignorantia, quam habet in hoc mundo per impedimentum, quod intellectualitates recipiunt à sensualitatibus; sed directio, quam sensualitates recipiunt in hoc mundo ab intellectualitatibus, est homini occasio, ut in alio sæculo dirigatur ad perdurabilem gloriam.

20. Quò plus intellectualitates, *Domine*, repugnant sensualitatibus, eò plus discordant ab eis in natura, & quò plus repugnant naturæ sensuali, eò plus concordant cum natura intellectuali, & quò plus homo concordat cum natura intellectuali, quàm cum sensuali, eò plus est amator gloriæ coelestis & contemptor hujus vitæ temporalis.

21. Qui permittunt suas intellectualitates impediri & perturbari à sensualitatibus, & nolunt dirigere sensualitates cum intellectualitatibus, *Domine*, sunt similes perverso Principi, qui se committit alicui vili consiliario, & facit eum dominum sui & sui populi, ratione cujus perversi consiliarii

liarii ipse impedit suam discretionem, & tenet suum populum in labore.

22. h. *Salvator Domine, benevole noster!* Sicut aqua lutosa est conspurcata & turbida, ita omnes meæ intellectualitates sunt turbatæ & intermixtæ & impeditæ ratione mearum sensualitatum, quæ eas corruerunt, & si Tu non eis succurris, peribunt in perdurabilibus poenis.

23. Quia meæ intellectualitates, *Domine*, sunt comprehensæ & perturbatæ à meis sensualitatibus, ideo placita & jucunditates & prosperitates mearum sensualitatum sunt labores & infelicitates & solitudines mearum intellectualitatum; & propterea, quò plùs multiplicantur delectationes mearum sensualitatum, eò plùs augentur & multiplicantur labores meæ animæ.

24. Valde magna est maledictio, *Domine*, in intellectualitatibus, quæ permittunt se impediri & perturbari à sensualitatibus, quia per hoc se præparant ad sustinendum perdurabiles labores; & sensualitates,

litates, quæ impediunt bona opera intellectualitatum, torquebuntur in igne perdurabili, quia sunt occasio animæ, ut ignoret tuas nobilitates & tuas honorationes.

25. i. *O Liberalis Domine, sine omni culpa & defectu!* Adeo est magnum malum & magnum periculum perturbatio, quam sensualitates faciunt intellectualitatibus, quod quando homo putat intelligere, ignoret; & quando putat credere veritatem, eam discredat, & credat falsitatem; & quando putat amare, disamet; & quando putat facere bonum, faciat malum.

26. Ratione impeditenti, quod sensualitates faciunt intellectualitatibus, *Domine*, videntur homini res posibles esse impossibiles, & res impossibiles esse posibles, & res virtuosæ videntur ei esse vitiosæ, & res plenæ vitiis esse plenæ virtutibus.

27. Totus mundus, *Domine*, est perturbatus & corruptus propter magnum impedimentum, quod sensualitates faciunt intellectualitatibus: unde, cum tuus servus
sit

fit totus perturbatus in sua anima per magnam perturbationem, quam recipit à sensualitatibus, petit à Te gratiam, quantum potest, ut eum adjuves & ei succuras, antequam sua anima moriatur in servitute suarum sensualitatum.

28. K. *Misericors Domine, in quo nullus homo fatigatur, qui misericordiam petit; Sicut anima, quia est bona creatura, non vellet deserere corpus, imò ipsum amat, & vellet ipsum liberare à corruptione & defectibus, ita corpus, quia est creatura corrupta in peccato, amat animam, ut cum ipsa possit possidere vanitates & prosperitates mundanas, per quas ipsa cadit in culpas & peccata.*

29. *Tibi, Domine DEVS, conqueror de mea anima, quia facit mihi magnam injuriam in hoc, quòd non velit recedere à corpore, & plùs timeat mortem corporis, quàm suammet, & non sciat sibi cavere à deceptione ipsius; & de corpore multò plùs conqueror, quia nocte & die decipit & prodit meam animam, quæ est to-*

O

tum

210 B. Raym. Lulli Lib. Contempl.
tum suum complementum & tota sua perfectio.

30. Propter istam injuriam, quam anima & corpus, *Domine*, faciunt tuo servo, petit à Te gratiam tuus subditus filius tuæ ancillæ, ut constringas suam animam valde magno amore & contritione cordis & poenitudine suorum peccatorum, & des suo corpori labores in serviendo Tibi, & suis oculis lacrymas & ploratus, & in fine suorum dierum des ei mortem, quæ sit ad honorationem & honorem sui Domini DEI.

CAPUT CLXVII.

QVOMODO HOMO COGITET
*in Virtute & Nobilitate, quam intellectua-
litates habent supra sensualitates.*

1. **O** *DEVS* plene *Misericordiâ & Pie-
tate* ! Tibi, *Domine*, sit gloria &
honor, quia Tibi placuit, quòd intellectua-
litates sint nobiliores & meliores, quàm
sensualitates; quoniam per hoc, quòd ani-
ma

ma sit nobilior creatura, quàm corpus, & intellectualitates sint de natura animæ, & sensualitates de natura corporis, demonstratur, quòd, quantum anima est nobilior corpore, tantum intellectualitates sint nobiliores sensualitatibus.

2. *Amabilis Domine!* Quia intellectualitates sunt meliores & nobiliores, quàm sensualitates, propterea sunt magis paratæ ad bona opera; & in quantum sunt magis paratæ ad bona opera, in tantum sunt magis contrariæ malis operibus.

3. Quia in homine est naturalis inclinatio ad bonum ratione intellectualitatum, & naturalis inclinatio ad malum ratione corruptionis sensualitatum; propterea, *Domine*, est homo directus ad faciendum bonum per naturam intellectualitatum, & est perturbatus in bono per naturam sensualitatum.

4. b. *O Domine Licentiator, amabilis, honorabilis!* Cùm sensualitates sint adeò fragiles & adeò pauperis potestatis, quòd non possint operari nisi in ordine ad res præ-

præsentes, & intellectualitates sint adeò nobiles, quòd operentur in ordine ad res præteritas, præsentes & futuras, per hoc demonstratur, quòd termini intellectualitatum sint multò majores & meliores, quàm termini sensualitatum.

5. Intellectualitates, *Domine*, adeò superascendunt in virtute & nobilitate sensualitates, quòd istæ non possint attingere in creaturis nisi sola individua, sed illæ attingunt omnia, quia attingunt genera, species & individua.

6. *Domine gratiose* ! Intellectualitas est, per quam nos habemus dispositionem & directionem ad amandum & memorandum & contemplandum & videndum Te, sed sensualitas ad tantum non sufficit, quia non tractat nisi de rebus sibi similibus in natura, & quæ sunt creaturæ eis similes : igitur, cùm intellectualitas tantò plus valeat, quàm sensualitas, fatis stultus est, qui suam intellectualitatem summittit suæ sensualitati.

7. c. *Perfekte Domine in omnibus nobilitatibus*

litatibus & in omnibus honorationibus! Quia intellectualitas est melior, quàm sensualitas, meliora sunt opera intellectualitatis, quàm sensualitatis: quare, quando homo sensualiter audit aliqua verba, multò melius & virtuosius est id, quod facit intellectualitas in illa auditione, quàm id, quod facit sensualitas; quia intellectualitas intelligit & cognoscit rem significatam per verba, & sensualitas nihil aliud facit, quàm audire ipsa verba.

8. Quando homo, *Domine*, visu corporali videt aliquam rem, multò melior est operatio, quam habet intellectualitas in illa visione, quàm operatio, quam habet visus corporalis; quia intellectualitas per illam visionem intelligendo transit ad videndum aliam rem, per quam intelligentiam videt spiritualiter res invisibiles, & sensualitas nihil aliud facit, quàm videre corpus præsens.

9. Quando homo, *Domine*, sensualiter odoratur aliquem odorem, multò melior est operatio intellectualis in illa odoratio-

ne,

ne, quàm operatio sensualis; quia sensualitas non facit aliud, quàm odorari ipsum odorem, sed intellectualitas intelligit, quid sit ille odor, & unde veniat, & quid faciat, & quis eum creaverit, & cui odori sit similis vel contrarius.

10. d. *Rex Regum, Domine Dominorum!*

Quando homo gustat aliquam rem, multò meliorem operationem habet intellectualitas, quàm sensualitas; quia sensualitas solum percipit partem saporis illius rei, & intellectualitas per illam partem percipit totum saporem; quoniam, quando homo gustando tentat, an aqua maris sit falsa, sensualitas non sentit nisi falsedinem alicujus partis aquæ, & intellectualitas intelligit totam aquam maris esse falsam.

11. Quando homo, *Domine*, sentit calorem vel frigus vel aliquam aliam rem sensualem, multò plus valet id, quod facit intellectualitas, quàm id, quod facit sensualitas; quia sensualitas non sentit totam quantitatem illius caloris vel frigoris; sed intellectualitas per partem caloris vel frigoris,

goris, quæ sentitur, intelligit totam quantitatem ipsius.

12. Cúm manifestum & probatum sit, *Domine*, quòd sensualitas non sufficiat ad attingendum tantum, quantum attingit intellectualitas, per hoc significatur & demonstratur, quòd operatio intellectualitatis sit multò melior & virtuosior, quàm operatio sensualitatis; quia plus potest & plus facit intellectualitas in sensualitate, quàm sensualitas in se ipsa.

13. e. *Fortis Domine super omnes fortitudines & super omnes potestates potens!* Quia sensualitates non sunt adeò nobilis naturæ, sicut intellectualitates, potest homo multò plura facere cum intellectualitatibus, quàm cum sensualitatibus; quoniam multò plura potest memorare & intelligere & velle & imaginari & cogitare, quàm audire & videre & odorari & gustare & tangere, & maximè, cúm ipse cum intellectualitatibus possit attingere res mundanas & cœlestes, & cum sensualitatibus non possit attingere nisi res mundanas.

14. In-

14. Intellectualitas hominis, *Domine*, attingit res, quæ fiunt secundum cursum naturæ, & quæ ordinantur & generantur & corrumpuntur secundum operationem naturæ; & etiam attingit res, quæ non fiunt per cursum naturæ, imò fiunt supra ipsum, sed sensualitas non potest attingere ullam rem, quæ sit extra terminos naturæ.

15. Quia Tu, *Domine*, es supra naturam creatam, & sensualitas hominis non potest ascendere supra terminos ipsius naturæ creatæ, oportet, quòd intellectualitas sit scala, per quam homo ascendat ad suum Dominum & ad suum Creatorem.

16. f. *Rex nobilis, Rex mirabilis, Rex excellens in supremis altitudinibus!* Homo potest cogi à suo pari in suis sensualitatibus, sed in intellectualitatibus nemo potest cogi ab alio; quia nemo potest facere, quòd alius non cogitet & velit & memoret quæcunque velit cogitare aut velle aut memorare; & per hoc demonstratur, *Domine*, quòd intellectualitates valeant multò plùs, quàm

quàm sensualitates.

17. Intellectualis natura, *Domine*, facit hominem esse veracem & fidelem & sapientem & gratum & patientem & charitativum; sed sensualis natura hoc non facit, imò est homini occasio, ut sit gulosus & luxuriosus & potator & piger & plenus omnibus vitiis.

18. Per omnia prædicta & per plura alia demonstratur, *Domine*, quòd in homine intellectualis natura valeat multò plùs, quàm sensualis: igitur, quòd homines pro majori parte sequantur naturam sensualem plùs, quàm intellectualem, est causa, quare in mundo sint tot homines falsi & proditores & hæretici & luxuriosi & gulosi & edaces & vanigloriosi, & quare totus mundus sit plenus peccatis & corruptionibus.

19. g. *Domine bone, Domine honorate, Domine gratiose!* Quia natura sensualis est in se vilis respectu naturæ intellectualis, ideo id, quod ipsa appropinquat sibi, appropinquatur defectui & corruptioni & peccato, eò quòd elongetur à natura intellectuali.

218 B. Raym. Lulli Lib. Contempl.

tellectuali.

20. Quantò nobilior est natura hominis, quàm natura bestiae, tantò nobilior est natura intellectualis, quàm sensualis: igitur, quantò plús valet homo, quàm bestia, tantò plus valent, qui sequuntur naturam intellectualem, quàm qui sequuntur naturam sensualem; quia sequendo naturam intellectualem homo est homo, & sequendo naturam sensualem est bestia.

21. Scala, *Domine*, est subjectum, per quod homo potest ascendere & descendere; &, sicut scala est subjecta duabus rebus, quæ sunt ascensus & descensus, ita homini est data intellectualitas, ut sit ei scala, per quam ascendat ad contemplandum in tuis perfectionibus; & est ei data sensualitas, ut sit ei scala, per quam possit descendere, si velit, ad tormenta ignis perdurabilis.

22. h. O *Domine singularis, qui omnia vides & scis*! Tu scis, quòd homines multò plús eleventur & nobilitentur in hoc mundo per intellectualitates, quàm per sensualitates, quia multò melior est homo pau-

per

per miser & vilis generis, qui sit servus suarum intellectualitatum, quàm multi mali Reges divites & potentes & nobilis generis, qui sint servi suarum sensualitatum; & hoc provenit ex magna nobilitate, quam natura intellectualis habet supra sensualem.

23. Quia sensualis natura, *Domine*, est terminata in loco, & occupat locum, & sui termini sunt parvæ quantitatis, ideo una sensualitas ejicit aliam à suo loco, & una destruit aliam; & per hoc demonstratur, quòd, in quantum homo habet naturam sensualem, sit terminatus & incarceratus intrà locum suæ sensualitatis.

24. Unde benedicta sit, *Domine*, natura intellectualis, & benedicti sint omnes, qui eam sequuntur & ei obediunt; quia ipsi non fit resistantia, quæ fit naturæ sensuali, nec ipsa occupat locum, nec sui termini sunt in illa vilitate nec in illa parva quantitate, in qua sunt termini naturæ sensualis, nec illa ita faciliter incarcerationi & captivatur, sicut ista.

25. i. *Creator Domine, Benefactor, complete*

220 *B. Raym. Lulli Lib. Contempl.*
plete gloriâ & honore! Natura sensualis non
durat nec vivit in homine de se ipsa solùm,
imò oportet, quòd juvetur & vivificetur
à natura intellectuali; sed non est ita de
natura intellectuali, quia ista non vivifica-
tur nec fortificatur à sensuali, imò ple-
rumque recipit inordinationem in se per
hoc, quòd fit ipsi obediens.

26. Quantitas naturæ sensualis, *Domine*,
extenditur per totum corpus hominis,
sed non potest extendi per totam animam;
quia multò major est quantitas animæ in
virtute, quàm quantitas corporis; & quia
major est anima hominis in virtute, quàm
corpus in figura, per hoc significatur, quòd
natura sensualis non sit adeò nobilis natu-
ræ, sicut natura intellectualis.

27. Natura sensualis, *Domine*, non
tractat de natura intellectuali, nec potest
attingere ad terminos ipsius; sed natura
intellectualis tractat de se ipsa & de natu-
ra sensuali, quando vult: igitur totum id,
quod natura intellectualis facit plús, quàm
sensualis, provenit ex parte suæ nobilitatis
&

& ex parte fragilitatis naturæ sensualis.

28. K. *Vere Domine, qui habes complementum omnis virtutis!* Homo sequendo naturam sensualem se elongat à videre & amare & laudare & honorare Te, quia non potest attingere Te sensualiter, cum non sis res sensibilis, nec sua sensualitas speret resurrectionem nec gloriam in alio sæculo; sed per naturam intellectualem homo accedit ad Te, quia ipsa est oculi, quibus videt Te, & per ipsam inamoratur de Te, & confidit in Te, & per ipsam habet spem de resurrectione & gloria paradisi.

29. In intellectuali natura venis Tu, *Domine*, ad homines per gratiam, & in ipsa mittis eis Angelos, & ipsam mittunt homines Tibi amando & cogitando & intelligendo & volendo & memorando: igitur, cum natura sensualis ad nihil horum sufficiat, & nihil horum faciat, per hoc demonstratur, quod natura intellectualis sit in valde nobiliori dispositione, quam sensualis.

30. Cum per multas rationes & per multos

multos modos intellectualis natura sit nobilior & melior sensuali, *Domine*, tuus servus & tuus fidelis amator petit à Te gratiam, ut facias eum esse servum & subditum suæ naturæ intellectualis, ne sua natura sensualis eum impediatur in contemplatione excellentis Nobilitatis sui Domini DEI.

CAPUT CLXVIII.

*QUOMODO HOMO COGITET
in terminis, intrâ quos humana cogitatio
est terminata.*

1. **O** *DEVS* gloriose, qui es complementum & perfectio omnium meorum desideriorum & omnium meorum amorum! Sicut visus corporalis est terminatus intrâ sex rectitudines, ita, *Domine*, cogitatio hominis, quæ est visus spiritualis, est terminata intrâ sex res; scilicet intrâ Te, & naturam creatam, & Angelos & demones & animalia rationalia & animalia irrationalia.

2. Ratio, quare humana cogitatio, *Domine*, est terminata in istis sex rebus, est, quia in ipsa non possunt capi omnes istæ sex res quoad suam essentiam & quoad suas operationes; & ideo, quidquid harum rerum non potest capi in ipsa, est extra terminos ipsius.

3. Unde in quantum tua gloriosa Essentia, *Domine*, & tua virtuosa opera sunt multò majora, quàm humana cogitatio, humana cogitatio non potest comprehendere Te, & non solùm non potest comprehendere Te, qui es Creator, sed neque potest comprehendere creaturas, quæ sunt res finitæ & terminatæ, & propterea humana cogitatio est terminata ratione suæ parvitas & miseris, & ratione magnæ magnitudinis, quæ est in Te & in creaturis, quæ sunt tua opera.

4. b. *O Domine DEVS, qui es Principium omnium principiorum! O Domine, quæ es mea consolatio & mea vita! Sicut vitus corporalis est terminatus intrâ duos terminos,*

nos, quorum unus est superficies oculorum, & alius superficies objecti extra oculos, ita invenio visum meæ cogitationis terminatum intrâ duos terminos, quorum unus est potentia, & alius actualitas.

5. Priusquam homo, *Domine*, cogitet, est sua cogitatio in potentia; & quando ipse cogitat, sua cogitatio est in actu; & sicut visus hominis est terminatus in aere, ita sua cogitatio est terminata intrâ potentiam & actum, quia uno tempore est in potentia, & alio in actu.

6. *Amabilis Domine!* Sicut visus corporalis non potest se extendere extra terminos, in quibus aer ipsum terminat, ita humana cogitatio non potest se extendere extra terminos, intrâ quos est terminata sua vis & sua virtus; quia, sicut visus corporalis non potest pertingere ultra suos terminos, ita cogitatio non potest pertingere ultra terminos suæ virtutis.

7. c. *O pie Domine, qui sanas & mundas & vivificas omnes illos, quos Tibi placet!* Quando tuus servus cogito in tua Infinita-

te

te & in tua *Æternitate* & in tua excellen-
ti *Bonitate* & in tuis gloriosis operibus, to-
tam meam cogitationem sentio termina-
tam & finitam, sicut avis, quæ in aere est
terminata & finita in quamcunque partem
volet, & ubicunque sit.

8. Quando mea cogitatio, *Domine*, in-
quirit, quid sit tua *Essentia* in se ipsa, eam
sentio finitam & terminatam & ignoran-
tem & impotentem percipere, quid ipsa
sit, & quò plus extendo meam cogitatio-
nem ad inquirendum *esse* tuæ *Essentiæ*, eò
plus eam sentio captivatam & termina-
tam.

9. Quando mea anima, *Domine*, cogi-
tat in magnis gratiis, quas fecisti tuo sub-
dito, invenio totam meam cogitationem
finitam & terminatam; quia non potest nu-
merare nec æstimare omnes favores, quos
mihi fecisti, nec omnia dona, quæ mihi
dedisti, nec omnes honorationes, quas mi-
hi præparasti, nec omnes culpas, quas mi-
hi remisisti.

10. d. *O Domine DEVS, qui sustentas*
P orpha-

226 B. Raym. Lulli Lib. Contempl.
orphanos & oppressos, & eos instruis, & eis
consulis facere bona opera! Cùm Tu sis in-
finitus sinè ulla terminatione, & mea ani-
ma sit creatura habens principium, neces-
sariò oportet, quod ipsa sit finita & termi-
nata in Te, & non solùm est finita & ter-
minata in Te, sed etiam in sibi pari creatu-
ra & in sibi dissimili natura.

11. Quando mea anima, *Domine*, cogi-
tat in creaturis sivè generabilibus & corrup-
tibilibus, sive ingenerabilibus & incorrup-
tibilibus, invenit tot genera & species & fi-
guras & individua ipsarum, quòd non pos-
sit omnia imaginari nec cogitare: igitur,
cùm sit contra rationem & naturam & or-
dinationem, quòd omnes res possint capi
in cogitatione hominis, stultus est, qui
discredit res, quæ sunt extra suos terminos,
& quas non potest capere.

12. Multoties contigit, *Domine*, tuo
servo discredere de Te multa, quæ Fides
mihi dictabat esse vera; sed, quia mea ani-
ma non poterat ea comprehendere secun-
dùm rationem, propterea discredebat illa:
igitur

igitur, quæ fatuitas est major istâ, quòd anima discredat res, in quibus sua cogitatio est terminata & captivata.

13. e. *O vere DEVS gloriose, qui es totum meum solatium & tota mea spes & tota mea salus !* Termini, intrâ quos est terminata cogitatio hominis, *Domine*, sunt magni vel parvi secundùm directiones vel perturbationes, quæ sunt inter intellectualitates & sensualitates ipsius hominis; quia, secundùm quod intellectualitates sunt directæ in homine, vel secundùm quod sunt perturbatæ à sensualitatibus, est cogitatio ipsius plús vel minús extensa.

14. Quando humana cogitatio, *Domine*, agit de rebus intellectualibus, ampliantur & extenduntur sui termini; quia cogitando in rebus intellectualibus fit homo sapientior & ingeniosior & subtilior, quàm cogitando in rebus sensualibus, quæ obtundunt & ingrossant ingenium & subtilitatem ipsius.

15. Qui suam cogitationem velit extendere, *Domine*, & velit ampliare terminos

minos ipsius, contempletur in Te secundum modum & artem hujus Libri; quia utendo istâ Arte inamorabitur de Te, & per istum amorem extendetur & ampliabitur in eo sapientia & scientia & subtilitas & gratia & benedictio.

16. f. *Gratiosè Domine, qui es dignus omnibus honorationibus & omnibus virtutibus!*

Die & nocte invenio meam cogitationem terminatam in Te; quia adeò magnum placitum habet mea anima contemplando in Te, quòd, quòcunque eant meæ considerationes & meæ recordationes, totâ die & nocte invenio eas esse Tecum, & ire ad Te, & venire à Te.

17. Sicut homo, qui omnes suas vires terminat in elevando aliquod pondus, & facit, quantum potest, ut ipsum elevet; ita, *Domine*, per tuam gratiam mea anima adeò conatur die & nocte cogitare in tuis altitudinibus & in tuis honorationibus, quòd omnes vires suæ cogitationis terminet & extendat usque ad terminos, ultra quos non sufficiunt suæ vires.

18. Tuus

18. Tuus servus, *Domine DEVS*, Te precatur & orat & petit à Te gratiam ex omnibus suis viribus, ut amplies & extendas terminos suæ cogitationis, ut per ampliationem ipsorum augeat & multiplicet suam gloriam & virtutem contemplando in Te & sperando à Te gloriam & benedictionem.

19. g. *Divine Domine*, qui exaudis peccatores in suis magnis necessitatibus! Sicut corium bestię rugatur & restringitur per calorem ignis, ita invenio, quòd restringantur & abbrevientur termini meæ cogitationis, quoties mea anima calefit amore rerum temporalium.

20. Quando anima, *Domine*, cogitat in vanitatibus mundanis, quæ sunt finitæ & terminatæ intrà breve spatium vitæ, quantum illæ sunt vanæ & transitoria & pauci valoris, tantum ipsa est vilis & pauci valoris & vana, quando amando in eis cogitat: igitur secundum vilitatem cogitationis sunt termini ipsius viles & breves & pauci valoris.

21. Sicut

21. Sicut in ave volante per aerem extenduntur sui termini in hoc, quòd possit volare ad quamcunque partem velit, ita, *Domine*, & adhuc multò meliùs, termini cogitationis hominis possunt extendi & ampliari cogitando in tua Bonitate & in tuis virtutibus & in tuis gloriosis operibus.

22. h. *O Domine DEVS, qui es Pater & Dominus omnium creaturarum!* Sicut homo extraneus, qui intrat in pulchrum palatium Regis, ut videat nobilitatem ipsius, vadit de camera in cameram respiciendo ornamenta & pulchritudines palatii; ita mea cogitatio die & nocte cogitat in Te & in virtutibus & honorationibus, quæ sunt in Te, & non tantum quærit & invenit, quòd possit omnes ipsas attingere & scire.

23. Quando mea anima, *Domine*, me facit cogitare inquirendo, quid ipsa sit in se, non tantum cogito & inquirò, quòd possim invenire id, quod inquirò: igitur, si mea cogitatio est terminata intrà meam animam, quam non scit, quid sit in se ipsa, quantò plùs est terminata in tua gloriosa
Essentia

Essentia infinita in omnibus suis honorationibus & in omnibus suis virtutibus ?

24. Quando mea anima, *Domine*, cogitat in compositione humani corporis, licet percipiat, quomodo ipsum componatur ex quatuor elementis, & intelligat membra corporis quodlibet per se, tamen non potest sufficere ad comprehendendum totum ipsum corpus; quia multæ res & multi status & modi sunt in ipso, quos mea cogitatio non potest comprehendere nec scire nec intelligere: igitur, si mea cogitatio est terminata in natura sensuali, quæ leviter intelligitur in comparatione naturæ intellectualis, quantò plús oportet eam esse terminatam in natura intellectuali ?

25. i. *O Domine DEVS, qui es Spes & Refugium confidentium in tua dulci Misericordia!* Adeò parva & misera res est cogitatio hominis, quòd quælibet res eam impleat & terminet: igitur, cum ipsa pro majori parte sit occupata in rebus mundanis, ideo est terminata in eis, & dum est in eis terminata, non potest capere in se res cœlestes.

lestes.

26. Apud Te, *Domine DEVS*, conqueror de mea cogitatione, quia, sicut scarabæus quotidie est terminatus intrâ terminos foetorum exeuntium de immunditiis, de quibus vivit, ita ipsam quotidie invenio terminatam in vanitatibus & foetoribus hujus mundi, de quibus meum corpus capit vitam & mea anima culpas, quæ sunt mihi occasio mortis perdurabilis.

27. *O Juste Domine!* Quàm miseri sunt, qui in hoc mundo habent suam animam vacuam cogitationibus cœlestis gloriæ, & plenam cogitationibus delectationum temporalium, quæ nihil valent, & sunt finitæ & terminatæ in hac præfenti vita intrâ breve spatium & parvum terminum, & sunt homini occasio infinitarum poenarum in igne perdurabili.

28. K. *O Domine DEVS*, qui adjuvas tuos servos & eis succurris, ut eant ad possidendum gloriam siné fine! Tuus captivus filius tuæ ancillæ petit à Te gratiam, ut totam suam cogitationem termines intrâ tres
ter-

terminos, quorum *primus* fit considerare tuas nobilitates & virtutes & tua opera; *secundus* considerare, quomodo possit amare & honorare Te & fervire & obedire Tibi in omnibus tuis mandatis; & *tertius* fit considerare vilitatem hujus mundi & suas culpas & peccata, & gloriam paradisi & poenam inferni.

29. Si tuo subdito, *Domine DEVS*, facias tantam gratiam, quòd sua cogitatio non sit nisi in tribus rebus prædictis, poterit habere securitatem possidendi in sua cogitatione perdurabilem gloriam, in qua nunquam invenietur finis.

30. Cogitando suspirando & plorando agit Tibi, *Domine*, gratias tuus vasallus emptus pretio tui Sanguinis & tuarum pretiosarum lacrymarum; & confidendo in Te petit à Te gratiam, ut, sicut fecisti eum ducere ad finem istam Distinctionem, ita eum facias ducere ad finem alias futuras ad gloriam & laudem sui nobilis Domini
DEI.

EXHIBIT

IN THE MATTER OF THE ESTATE OF

JOHN J. ROY, DECEASED

vs.

JOHN J. ROY, JR., et al.,
 Plaintiffs,
 vs.
 JOHN J. ROY, JR., et al.,
 Defendants.

Case No. 06-10000

IN SENATE, January 10, 2007.

REPORT OF THE

COMMISSIONERS OF THE

DEPARTMENT OF TAXATION

IN RESPONSE TO A RESOLUTION

PASSED BY THE SENATE

ON JANUARY 10, 2007.

AND

IN RESPONSE TO A RESOLUTION

PASSED BY THE SENATE

ON JANUARY 10, 2007.

AND

IN RESPONSE TO A RESOLUTION

PASSED BY THE SENATE

ON JANUARY 10, 2007.

AND

IN RESPONSE TO A RESOLUTION

PASSED BY THE SENATE

ON JANUARY 10, 2007.

INDEX

TITULORUM TOMI V.

DISTINCTIO XXVIII.

De Cogitatione.

- CAP. 149. Quomodo homo cogitet in divina Essentia. fol. 3.
150. Quomodo homo cogitet in gloriosa Humanitate nostri Domini Jesu-Christi. 14.
151. Quomodo homo cogitet in operibus divinæ Essentiæ, & in operibus, quæ fiunt secundum cursum naturæ. 24.
152. Quomodo homo cogitet in operibus Angelorum & dæmonum. 36.
153. Quomodo homo cogitet in operibus animalium. 48.
154. Quomodo homo cogitet in concordantiis

cordantiis & contrarietatibus ,
quæ sunt inter fidem & ratio-
nem. fol. 58.

CAP. 155. Quomodo homo cogitet in
concordantiis & contrarietatibus ,
quæ sunt inter intellectum & ver-
bum. 70.

156. Quomodo homo cogitet in fer-
vitate, in qua est subditus & obli-
gatus divinis perfectionibus & suis
humanis defectibus. 82.

157. Quomodo homo cogitet in re-
bus, in quibus hic mundus est bonus,
& in rebus, in quibus est malus. 94.

158. Quomodo homo cogitet in re-
bus, quæ sunt ei proficiuæ, & in
rebus, quæ sunt ei damnosæ. 105.

159. Quomodo homo cogitet in glo-
ria paradisi & in poena inferni. 116.

160. Quomodo homo cogitet in mor-
te. 128.

161. Quomodo homo cogitet in na-
tura humanæ memoriæ. 139.

162. Quomodo homo cogitet in na-
tura

- tura humani intellectus. fol. 150.
- CAP. 163. Quomodo homo cogitet in natura humanæ voluntatis. 162.
164. Quomodo homo cogitet qualiter memoria intellectus & voluntas sint res abinvicem distinctæ in anima rationali. 174.
165. Quomodo homo cogitet qualiter tres virtutes animæ sint unitæ, & sint una simplex substantia. 186.
166. Quomodo homo cogitet qualiter res sensuales impediunt intellectuales. 198.
167. Quomodo homo cogitet in virtute & nobilitate, quam intellectualitates habent supra sensualitates. 210.
168. Quomodo homo cogitet in terminis, intrâ quos humana cogitatio est terminata. 222.

B.H. &
Lith. Co.
T. 111. 5.

MADE IN U.S.A.

R. L. L.
672

MADE IN U.S.A.

2006.111